

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO FAKULTETAS

Vaidotas Rimkus

**MOKESČIŲ OPTIMIZAVIMO GALIMYBĖS TARPTAUTINIAME
VERSLE, PANAUDOJANT OFŠORINES BENDROVES**

Baigiamasis magistro projektas

Vadovas
prof. dr. Vaidas Gaidelys

KAUNAS, 2019

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO FAKULTETAS

**MOKESČIŲ OPTIMIZAVIMO GALIMYBĖS TARPTAUTINIAME
VERSLE, PANAUDOJANT OFŠORINES BENDROVES**

Baigiamasis magistro projektas

Verslo ekonomika, 6211JX042

Vadovas

(parašas) prof. dr. Vaidas Gaidelys
2018-12-20

Recenzentė

(parašas) doc. dr. Daiva Laskienė
2018-12-20

Projektą atliko

(parašas) Vaidotas Rimkus
2018-12-20

KAUNAS, 2019

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS

Ekonomikos ir verslo fakultetas

Vaidotas Rimkus

Verslo ekonomika, 6211JX042

Baigiamojo magistro projekto

„Mokesčių optimizavimo galimybės tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines bendroves“

AKADEMINIO SĄŽININGUMO DEKLARACIJA

2019 m. gruodžio 20 d.

Kaunas

Patvirtinu, kad mano **Vaidoto Rimkaus** baigiamasis magistro projektas tema „**Mokesčių optimizavimo galimybės tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines bendroves**“ yra parašytas visiškai savarankiškai, o visi pateikti duomenys ar tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti sąžiningai. Šiame projekte nei viena dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar internetinių šaltinių, visos kitų šaltinių tiesioginės ir netiesioginės citatos nurodytos literatūros nuorodose. Įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį projektą niekam nesu mokėjęs.

Aš suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo faktui, man bus taikomos nuobaudos, remiantis Kauno technologijos universitete galiojančia tvarka.

(vardą ir pavardę įrašyti ranka)

(parašas)

Rimkus, Vaidotas. Mokesčių optimizavimo galimybės tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines bendroves. Magistro baigiamasis projektas / vadovas prof. dr. Vaidas Gaidelys Kauno technologijos universitetas, Ekonomikos ir verslo fakultetas.

Verslo ekonomika (studijų krypties grupė), studijų kryptis: Socialiniai mokslai, Ekonomika.

Reikšminiai žodžiai: *mokesčiai, mokesčių optimizavimas, tarptautinis verslas, tarptautinė prekyba, ofšorinė įmonė.*

Kaunas, 2019. 75 puslapiai (88 puslapiai su priedais)

SANTRAUKA

Magistro baigiamajame projekte yra tiriamos mokesčių optimizavimo galimybės tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines bendroves. Nagrinėjant temą atskleidžiama, kokios yra mokesčių optimizavimo galimybės tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones ir siekiant užtikrinti įmonės veiklos efektyvumą.

Projekto objektas yra mokesčių optimizavimo galimybės, panaudojant ofšorines bendroves. Projekto tikslas yra išanalizuoti mokesčių optimizavimo galimybes tarptautinėje prekyboje, panaudojant ofšorines bendroves. Projekto uždaviniai: 1) išanalizuoti UAB „Ameks“ prekybos veiklą, identifikuojant importo ir eksporto sektoriaus problemines sritis; 2) išnagrinėti mokesčių optimizavimo galimybių tarptautinėje prekyboje, panaudojant ofšorines bendroves, teorinius aspektus; 3) įvertinti praktinius UAB „Ameks“ veiklos aspektus; 4) įvertinti importo ir eksporto sektoriaus įmonių mokesčių optimizavimo galimybes, panaudojant ofšorines bendroves.

Darbe atliekama mokslinės literatūros analizė, siekiant atskleisti ofšorinės įmonės sampratą, šios veiklos trūkumus ir privalumus, tiriama mokesčių optimizavimo, panaudojant ofšorines įmones, specifika, nagrinėjamos mokslininkų nuomonės dėl mokesčių optimizavimo galimybių tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones, probleminiai aspektai. SSGG analizė naudojama siekiant identifikuoti problemines sritis, susijusias su ofšorinės įmonės panaudojimu mokesčių optimizavimui. Ekspertinis tyrimas yra atliekamas siekiant atskleisti, koks yra verslo procesas ir mokesčių optimizavimo galimybės, panaudojant ofšorines įmones. Šio tyrimo metu apklausti penki sektoriaus atstovai. Nagrinėjamos įmonės mokesčių analizė yra atliekama siekiant nustatyti, kiek įmonė sutaupo pelno ir kitų mokesčių, pasinaudodama ofšorinės įmonės teikiamomis galimybėmis.

Ekspertai siūlo naudoti pašto dėžutės modelį arba dviejų dalių ofšorinę įmonę, kai yra kalbama apie fizinių produktų pardavimą. Tačiau ne visose jurisdikcijose yra struktūra prekybinėms sąskaitoms. Pagrindinės problemos, su kuriomis susiduriama taupant mokesčius per ofšorinę įmonę, yra dvigubo apmokestinimo problema, banko sąskaitų atidarymas, pervedimas iš ofšorinės įmonės į pagrindinę, skaidrumo stoka. UAB „Ameks“ atveju tikslinga yra steigti ofšorines įmones Honkonge, Singapūre ir Mergelių salose. Honkonge ir Singapūre yra taikomi mokesčiai pelnui, tačiau nėra jokių kitų mokesčių, o Mergelių salos yra nulinio apmokestinimo zona. Išskirti du pagrindiniai modeliai – pašto dėžutės ir

mišrus modelis. Vertinant tyrimo rezultatus ir skaitines išraiškas nustatyta, kad tikslingiausia ofšorines įmones steigti būtent nulinio apmokestinimo zonose. Tačiau ofšorines jurisdikcijas net ir mokesčių optimizavimo klausimu, tikslinga vertinti ir pagal daugiau kriterijų. Ekspertinio tyrimo rezultatai atskleidė, kad ofšorinių jurisdikcijų reputacija taip pat yra labai svarbi. Dar vienas aktualus kriterijus yra siejamas su prekybinių sąskaitų atidarymu. Kiti kriterijai, kuriais remiantis taip pat tikslinga būtų vertinti, kokią jurisdikciją pasirinkti, yra teisinis stabilumas, politinis apibrėžtumas, patikimi partneriai, konsultacijų įmonių gausa, gerai išplėtotas bankų sektorius. Taigi vien mokesčių tarifai nenulemia, ar praktikoje pavyks mokesčius sėkmingai optimizuoti.

Vaidotas, Rimkus. Tax Optimization Opportunities in International Business Using Offshore Companies / supervisor prof. dr. Vaidas Gaidelys; School of Economics and Business, Kaunas University of Technology.

Business Economics (study field group), study field: Social Science, Economics.

Keywords: *taxes, tax optimization, international business, international trade, offshore company.*

Kaunas, 2019. 75 pages (88 with appendixes)

SUMMARY

The Master's Thesis explores tax optimization opportunities in international business through offshore companies. An analysis of the topic reveals the possibilities of tax optimization in international business, using offshore companies and in order to ensure the efficiency of the company's operations.

The object of the project is the possibility of tax optimization by using offshore companies. The aim of the project is to analyze the possibilities of tax optimization in international trade by using offshore companies. 1) to analyze trading activities of JSC "Ameks", identifying the problematic area of the import and export sector; 2) to study the possibilities of tax optimization in international trade, using side companies, theoretical aspects; 3) to evaluate the practical aspects of the activities of JSC Ameks; 4) to assess the possibilities of tax optimization of companies in the import and export sector through the use of cross-border companies.

The paper deals with the analysis of scientific literature in order to reveal the concept of offshore company, the disadvantages and advantages of this activity, investigates the specifics of tax optimization using offshore companies, examines the problematic aspects of the opinions of scientists on the possibilities of tax optimization in international business, using offshore companies. SWOT analysis is used to identify problem areas related to the use of offshore companies for tax optimization. An expert survey is used to reveal the business process and tax optimization opportunities of offshore companies. Five representatives of the sector were interviewed during this study. The tax analysis of the company in question is carried out in order to determine the extent to which the company saves profits and other taxes through the opportunities offered by the offshore company.

Experts suggest using a mailbox model or two-part offshore company when it comes to selling physical products. However, not all jurisdictions have a structure for trading accounts. The main problems encountered in saving tax through an offshore company are the problem of double taxation, the opening of bank accounts, the transfer from offshore to the core, the lack of transparency. In the case of JSC "Ameks" it is appropriate to set up offshore companies in Hong Kong, Singapore and the Virgin Islands. There are taxes on profits in Hong Kong and Singapore, but there are no other taxes,

and the Virgin Islands are a zero-tax area. Two main models are distinguished - mailboxes and hybrid models. In assessing the results of the research and numerical expressions, it was found that the most appropriate offshore companies were established in zero tax zones. However, offshore jurisdictions, even with regard to tax optimization, are also worth considering under more criteria. The results of an expert study revealed that the reputation of offshore jurisdictions is also very important. Another relevant criterion is related to the opening of trading accounts. Other criteria that would also be useful to judge which jurisdiction to choose is legal stability, political certainty, reliable partners, the abundance of consulting firms, well-developed banking sector. So, tax rates alone do not determine whether in practice the tax will succeed in optimizing.

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. UAB „Ameks“ valdomi prekių ženklai	13
2 pav. UAB „Ameks“ pardavimo pajamos ir grynasis pelnas 2013–2017 m., tūkst. EUR.....	16
3 pav. Pagrindiniai UAB „Ameks“ mokami mokesčiai 2013–2017 m., tūkst. EUR	17
4 pav. Bendroji mokesčių klasifikacija pagal požymius	31
5 pav. Įmonių valdymo struktūrų pokyčiai	34
6 pav. Optimizavimo procedūra	36
7 pav. Pagrindinės įmonės (pašto dėžutės) modelis	38
8 pav. Pagrindinės įmonės – honorarų modelis.....	39
9 pav. Pagrindinės įmonės – „Stepping-stone“ modelis.....	40
10 pav. Pagrindinės įmonės ir srauto įmonės bendrasis modelis	40
11 pav. „Ikea“ konglomerato ir trijų jos įmonių grupių modelis	41
12 pav. UAB „Ameks“ pašto dėžutės verslo schema.....	62
13 pav. UAB „Ameks“ mišraus tipo modelis.....	62
14 pav. Pardavimo pajamų dalis 2013–2017 m. pagal rinkas, tūkst. EUR.	63
15 pav. Mokesčių pasiskirstymas tarp skirtingų rinkų 2013-2017 m., tūkst. EUR.....	64
16 pav. UAB „Ameks“ pašto dėžutės verslo schema, panaudojant ofšorines įmones, esančias Honkonge, Singapūre ir Mergelių salose	65
17 pav. UAB „Ameks“ mišraus modelio verslo schema, panaudojant ofšorines įmones, esančias Honkonge, Singapūre ir Mergelių salose	65
18 pav. Mokesčių optimizavimas, panaudojant ofšorines įmones, tūkst. EUR	66

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Pagrindiniai UAB „Ameks“ pelningumo rodikliai, susiję su įmonės mokamais mokesčiais 2013–2017 m., proc.....	18
2 lentelė. Pagrindiniai UAB „Ameks“ sąnaudų lygio rodikliai, susiję su įmonės mokamais mokesčiais 2013–2017 m., proc.....	18
3 lentelė. Pagrindiniai UAB „Ameks“ turto apyvartumo rodikliai 2013–2017 m., koef., kartai, dienos	19
4 lentelė. UAB „Ameks“ SSGG analizė	21
5 lentelė. Ofšorinės įmonės samprata	23
6 lentelė. Ofšorinių įmonių privalumai	26
7 lentelė. Ofšorinių įmonių trūkumai	28
8 lentelė. Mokesčių optimizavimo galimybių tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones, probleminiai aspektai	43
9 lentelė. Tyrimo etapai.....	49
10 lentelė. Ofšorinių įmonių steigimo nauda	52
11 lentelė. Ofšorinių įmonių trūkumai	53
12 lentelė. Tikslai, kurių siekiama ofšorine įmone	54
13 lentelė. Ofšorinių įmonių mokesčių taupymas	54
14 lentelė. Modelių pasirinkimas priklausomai nuo to, su kuo vykdoma prekyba	56
15 lentelė. Rizika, su kuria susiduriama taupant mokesčius ofšorinių įmonių pagalba.....	57
16 lentelė. Pagrindinės problemos, su kuriomis susiduriama, taupant mokesčius per ofšorinę įmonę.....	57
17 lentelė. Problemų sprendimo būdai	58
18 lentelė. Ofšorinės įmonės metinio aptarnavimo kaina	61

TURINYS

Paveikslų sąrašas	8
Lentelių sąrašas	9
IVADAS.....	11
1. UAB „AMEKS“ SITUACIJOS IR NAGRINĖJAMOS PROBLEMOS ANALIZĖ.....	13
1.1. UAB „Ameks“ veiklos charakteristika	13
1.2. UAB „Ameks“ veiklos rodiklių kitimas	16
1.3. Importo ir eksporto sektoriaus SSGG analizė ir probleminių sričių identifikavimas.....	20
2. MOKESČIŲ OPTIMIZAVIMO GALIMYBIŲ TARPTAUTINIAME VERSLE, PANAUDOJANT OFŠORINES BENDROVES, TEORINIAI SPRENDIMAI.....	23
2.1. Ofšorinės įmonės samprata, privalumai ir trūkumai.....	23
2.2. Mokestinės galimybės, panaudojant ofšorines įmones.....	29
2.3. Mokesčių optimizavimo, panaudojant ofšorines įmones, specifika	35
2.4. Mokesčių optimizavimo galimybių tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones, probleminiai aspektai.....	43
3. MOKESČIŲ OPTIMIZAVIMO GALIMYBIŲ TARPTAUTINIAME VERSLE, PANAUDOJANT OFŠORINES BENDROVES, TYRIMO METODOLOGIJA	48
3.1. Tyrimo problemos charakteristika	48
3.2. Tyrimo metodų pagrindimas.....	49
4. UAB „AMEKS“ GALIMYBIŲ TARPTAUTINIAME VERSLE, PANAUDOJANT OFŠORINES ĮMONES, TYRIMO REZULTATAI IR DISKUSIJA	52
4.1. Ekspertinio tyrimo rezultatai	52
4.2. UAB „Ameks“ verslo schemas, panaudojant ofšorinę įmonę, pristatymas	59
4.3. UAB „Ameks“ mokesčių optimizavimo galimybių, panaudojant ofšorinę įmonę, vertinimas.....	63
4.4. Diskusija	67
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	70
LITERATŪRA	72
PRIEDAI	76

IVADAS

Temos aktualumas. Bet kurios įmonės (bendrovės) veiklos tikslas yra pelno siekimas. Siekiant šio tikslo, yra naudojami įvairūs pelno maksimizavimo, mokesčių optimizavimo, įmonės turto didinimo būdai, todėl verslo organizavimo forma šiuolaikinėje verslo aplinkoje tampa ypač aktuali. Verslo organizavimo formos pasirinkimas priklauso nuo mokestinių, konkurencinių, komercinių ir teisinių aspektų. Vienas iš šių būdų yra ofšorinių įmonių panaudojimas tarptautinėje prekyboje. Erdos (2010) pažymi, kad ofšorinė įmonė gali būti traktuojama kaip tarptautinio verslo įmonė (ar kitos rūšies juridinis asmuo), kuri yra įsteigiama kitos valstybės teritorijoje. Dažnai tokios teritorijos yra vertinamos kaip mokestinis „rojus“, t.y. mokesčiai šiose teritorijose yra maži arba jie apskritai neegzistuoja. Tokia veiklos forma gali teikti didelį potencialą įmonei, tačiau dažnai keliamas ir tokios veiklos legalumo klausimas. Farny ir kt. (2015) nurodo, kad ofšorinių įmonių panaudojimas tarptautinėje prekyboje yra siejamas su pelno maksimizavimo galimybe, tuo pačiu sumažinant įmonės sumokamus mokesčius.

Pažymėtina, jog ofšorinių įmonių panaudojimas organizuojant tarptautinį verslą teikia tokius privalumus kaip minimalus pelno apmokestinimas (Erdos, 2010; Major, 2011), pajamų mokesčio sumažinimas (Afrasinei, Georgescu ir Istrate, 2016), įmonės turto apsaugojimas nuo galimos turtinės atsakomybės (Farny ir kt., 2015) ir daugelis kitų. Tačiau tokia verslo organizavimo forma turi ir tam tikrų trūkumų, tokių kaip ofšorinės įmonės nuosavybės įrodymas (Farny ir kt., 2015), ofšorinės jurisdikcijos stabilumas (Erdos, 2010), turto ir pajamų pervedimas bei paskirstymas iš ofšorinės įmonės į pagrindinę įmonę (Major, 2011). Taigi nagrinėjant temą atskleidžiama, kokios yra mokesčių optimizavimo galimybės tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones ir siekiant užtikrinti įmonės veiklos efektyvumą. Pažymėtina, kad optimizavimas mokslinėje literatūroje (Baxley, 2015; Belobaba, 2016) yra suprantamas kaip veiksmas, procesas ar metodika, kad tam tikro elemento (šio darbo atveju – įmonės mokamų mokesčių) funkcionavimas būtų kuo efektyvesnis. Visa tai pagrindžia pasirinktos temos aktualumą.

Darbo problema. Šiame darbe, tiriant mokesčių optimizavimo galimybes, panaudojant ofšorines įmones, nagrinėjamas UAB „Ameks“ veiklos modelis. Įmonė prekiauja džiovintais vaisiais ir riešutais įvairiose tiek Europos, tiek NVS šalių (Baltarusijos, Rusijos, Kazachstano) rinkose. 2017 m. metiniai šios įmonės pardavimai viršijo 34 mln. EUR. Augant ekonomikos atvirumui, didėja tarptautinės prekybos mastai, todėl įmonės ieško galimybių optimizuoti mokesčius, panaudojant ofšorines įmones. Kadangi verslo aplinka Europoje yra pakankamai ištyrinėta, įmonė ieško galimybių, kaip pelningiau ir efektyviau vystyti verslą kitose rinkose, panaudojant ofšorines įmones. Todėl šio darbo problema yra išreiškiama klausimu: *Kokios yra mokesčių optimizavimo galimybės tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines bendroves?*

Tyrimo objektas – mokesčių optimizavimo galimybės, panaudojant ofšorines bendroves.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti mokesčių optimizavimo galimybes tarptautinėje prekyboje, panaudojant ofšorines bendroves.

Tyrimo uždaviniai:

1. išanalizuoti UAB „Ameks“ prekybos veiklą, identifikuojant importo ir eksporto sektoriaus problemines sritis;
2. išnagrinėti mokesčių optimizavimo galimybių tarptautinėje prekyboje, panaudojant ofšorines bendroves, teorinius aspektus;
3. įvertinti praktinius UAB „Ameks“ veiklos aspektus;
4. įvertinti importo ir eksporto sektoriaus įmonių mokesčių optimizavimo galimybes, panaudojant ofšorines bendroves.

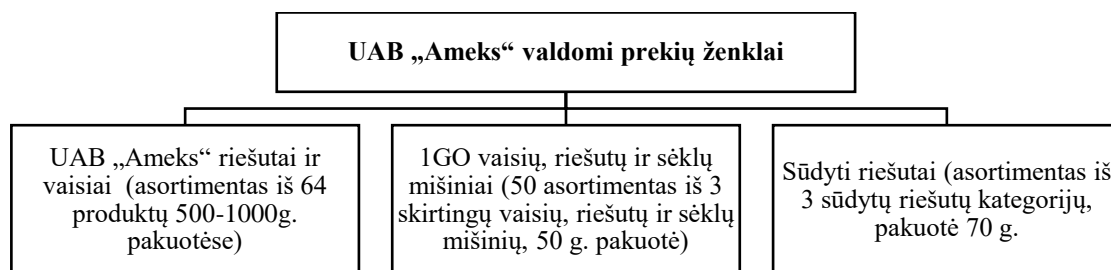
Tyrimo metodai. Darbe atliekama mokslinės literatūros analizė, siekiant atskleisti ofšorinės įmonės sampratą, šios veiklos trūkumus ir privalumus, tiriama mokesčių optimizavimo, panaudojant ofšorines įmones, specifika, nagrinėjamos mokslininkų nuomonės dėl mokesčių optimizavimo galimybių tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones, probleminiai aspektai. SSGG analizė naudojama siekiant identifikuoti problemines sritis, susijusias su ofšorinės įmonės panaudojimu mokesčių optimizavimui. Ekspertinis tyrimas yra naudojamas siekiant atskleisti, koks yra verslo procesas ir mokesčių optimizavimo galimybės, panaudojant ofšorines įmones. Šio tyrimo metu apklausti penki sektoriaus atstovai. Nagrinėjamos įmonės mokesčių analizė yra atliekama siekiant nustatyti, kiek įmonė sutaupo pelno ir kitų mokesčių, pasinaudodama ofšorinės įmonės teikiamomis galimybėmis.

1. UAB „AMEKS“ SITUACIJOS IR NAGRINĖJAMOS PROBLEMOS ANALIZĖ

Tarptautinė prekyba yra pagrįsta masto ekonomika ir sąnaudomis, reikalingomis šių prekių gamybai (t. y. kuo mažesnės sąnaudos, tuo didesnis ir prekių konkurencingumas). Visgi didėjanti globalizacija, tarptautinė konkurencija ir ekonominė integracija daro poveikį ir kiekvienos šalies eksporto ir importo dinamikos bei struktūros pokyčiams. Vienas iš probleminių aspektų yra įmonių mokami mokesčiai. Skirtingose šalyse mokesčių našta yra nevienoda, todėl dažnai įmonės siekia optimizuoti mokesčius, panaudodamos ofšorines įmones. Taigi mokesčių optimizavimas yra aktualus visoms verslą vykdančioms įmonėms (ypatingai – eksporto ir importo įmonėms). Siekiant atskleisti problemos esmę, toliau yra nagrinėjamas UAB „Ameks“ atvejis, kuris geriausiai atitinka nagrinėjamo sektoriaus įmonių situaciją – pateikiama įmonės veiklos charakteristika, analizuojamas įmonės rodiklių bei mokesčių kitimas, sektoriaus SSGG analizė atliekama nagrinėjamos įmonės pavyzdžiu.

1.1. UAB „Ameks“ veiklos charakteristika

UAB „Ameks“ rinkoje veikia jau daugiau nei 10 metų. Pagrindinė šios įmonės veikla yra prekyba džiovintais vaisiais, riešutais ir valgomosiomis sėklomis. Įmonė atlieka importo, eksporto, apdorojimo, pakavimo ir didmeninės prekybos operacijas. UAB „Ameks“ Baltijos šalyse yra savo srities lyderė. Detalūs jos valdomi prekių ženklai pateikiami 1 paveiksle.

1 pav. UAB „Ameks“ valdomi prekių ženklai (sudaryta darbo autoriaus)

Taigi įmonės pagrindinis asortimentas yra platus – jį sudaro 64 produktai, kurie yra teikiami 50–1000 g. pakuotėse (žr. 1 pav.) (pavyzdžiui, pistacijų branduoliai, graikiniai riešutai, bertoletijos, kedrinės pinijos, lazdynų riešutai, cukruoti greipfrutai, papajų kubeliai, razinos ir t.t.) Taip pat įmonė trimis skirtingais prekių ženklais prekiauja vaisių, riešutų ir sėklų mišiniais, kurių pakuotės yra mažos (iki 50 g). Ši produkcija yra skirta aktyviems žmonėms, ji yra supakuota į patogią tarą ir traktuojama kaip sveikas užkandis. Kiekvieno mišinio energetinė vertė neviršija 250 kcal. Trečia produkcijos kategorija yra trijų rūšių sūdyti riešutai (anakardžiai, pistacijos ir migdolai). Ši produkcija taip pat yra supakuota į nedideles (70 g) pakuotes. Įmonės duomenimis, lietuviai dažniausiai perka anakardžių, migdolų, lazdyno riešutų, o iš džiovintų vaisių populiariausi abrikosai, slyvos ir razinos.

Pagrindinės įmonės rinkos – Lietuva, Latvija, Estija, Suomija, Švedija, Norvegija, Danija, Baltarusija, Kaliningradas, Kazachstanas. Kol kas 70 proc. įmonės pardavimų sudaro Lietuvos, Latvijos, Estijos (Baltijos šalių ir Skandinavijos šalių) rinka, tačiau tikimasi didinti pardavimus NVS šalių rinkose. Produkcija jūriniais konteineriais gabenama iš JAV, Turkijos, Filipinų, kitų šalių. Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, valgomųjų vaisių ir riešutų eksportas 2016–2017 m. mažėjo 52,2 proc. Tai iš dalies galima sieti su nuvertėjusiu rublio kursu.

Įmonėje veikia kontrolės kokybės sistema, t y. atliekama įeitinios žaliavos kontrolė. 100 proc. fasuotos produkcijos patikrinama metalo detektoriumi. Įmonė turi įsidiegusi Maisto Saugos FSSC 22000 standartą. Sertifikatas užtikrina, kad įmonėje tiksliai valdomas ir griežtai kontroliuojamas žaliavų įsigijimas, gamybos procesas, produktų sandėliavimas, tiekimas klientams. Įmonė turi pažangias mišinių maišymo, kepinimo ir pakavimo linijas. Dirbant yra remiamasi pažangiais darbo organizavimo metodais. Technologijos, patalpos, finansiniai resursai ir žinios leidžia įmonei 99 proc. užsakymų vykdyti pilnai, laiku, greitai ir be klaidų. Įmonė yra socialiai atsakinga, ji remia įvairius sporto klubus ir federacijas, prisijungia prie labdaros projektų. UAB „Ameks“ yra dokumentuotas klientų atsiliepimų registravimo ir analizės procesas, pagal kurį registruojami visi teigiami ir neigiami klientų atsiliepimai apie įmonės paslaugas ir darbų atlikimo kokybę. Įmonė nuolat stebi ir analizuoja suinteresuotų pusių poreikius bei lūkesčius. Procesai, susiję su šalių reikalavimų nustatymu ir vertinimu, valdomi vadovaujantis procedūromis ir teisės aktais.

UAB „Ameks“ dirba 85 darbuotojai. Įmonėje yra dokumentuota, įdiegta ir palaikoma personalo parinkimo, mokymo procesus aprašanti kokybės vadybos vadovo Resursų valdymo procedūra, kuria vadovaujantis, yra nustatomas įmonės darbuotojų poreikis ir planuojamas darbuotojų kvalifikacijos kėlimas bei mokymai. Visų naujų darbuotojų priėmimas yra planuojamas, koordinuojamas, nuolat papildoma potencialiai tinkančių darbuotojų duomenų bazė. Nauji darbuotojai priimami į darbą atlikus atranką, įsitikinus, kad kandidatas yra tinkamos kvalifikacijos ir sugebės atlikti numatomas pareigas. Darbuotojų mokymui ir kvalifikacijos kėlimui naudojami tiek išoriniai (specializuotose mokymo įstaigose), tiek vidiniai mokymai. Baigus vidinius/išorinius mokymus, registruojamas praveštų mokymų faktas ir inicijuojamas mokymo efektyvumo bei rezultatų įvertinimas. Įmonė apmoko visus darbuotojus, kad dirbant būtų minimizuota neigiama įtaka aplinkai, jie teisingai suprastų visus VS reikalavimus ir sistemos veikimą, mokėtų tinkamai elgtis, nesukeltų avarinių situacijų, o joms įvykus, sugebėtų prisidėti prie avarijos pasekmių likvidavimo. Nuo 2009 m. įmonė naudoja subalansuotų rodiklių sistemą, kuri leidžia maksimaliai padidinti darbuotojų darbo efektyvumą.

Analizuojama įmonė iš tiekėjų tikisi kokybiškų produktų, atitinkančių pateiktas specifikacijas, mokėjimo terminų atidėjimo, išskirtinių tiekimo sąlygų, sutarčių vykdymo. Tiekėjų sugebėjimas tenkinti tiekiamų produktų kokybės reikalavimus yra vertinamas. Ne rečiau kaip kartą per metus yra vertinami patvirtinti tiekėjai ir paslaugų teikėjai, iš kurių buvo pirkti produktai ir paslaugos.

Vadovaujantis šia analize, yra tvirtinami nauji tiekėjai. Taigi kai iš tiekėjų yra užsakomos medžiagos, priemonės ar išorinės paslaugos, įmonėje taip pat yra vadovaujamosi logine schema, kuri turi tam tikrų saugiklių (pvz., tiekėjų atranka ir vertinimas, paslaugų ir procesų stebėjimas bei patikra, dokumentų, duomenų ir įrašų valdymas).

Konkurentų vietinėje rinkoje nėra daug, tai kitos įmonės, užsiimančios panašia veikla. Vienas iš pagrindinių analizuojamos įmonės konkurentų Lietuvos rinkoje yra UAB „Alvo Prekyba“. Tačiau, priklausomai nuo rinkos, konkurencija skirtingose valstybėse skiriasi. Latvijoje ir Estijoje be UAB „Ameks“ rinkoje dominuoja ir tokios įmonės, kaip OU „Evinta“ (Estija), Ou „Naturka Hulgi“ (Estija), SIA „Bibar“ (Latvija), SIA „Latnut“ (Latvija), SIA „Simantik“ (Latvija). Kitose valstybėse taip pat yra po 2–3 pagrindinius konkurentus.

Mokestinė aplinka veikia analizuojamos įmonės veiklą. Šiuo metu dauguma mokesčius vertina kaip stiprų trukdį verslo plėtrai, nes mokesčių našta, kuri užgula įmones, jas labai smukdo bei neleidžia tinkamai įgyvendinti suplanuotų sprendimų. Analizuojama organizacija moka tokius mokesčius: gyventojų pajamų (GPM) mokestį (15 proc.) (tai yra su darbo santykiais susijęs mokestis), pelno mokestį (15 proc.), pridėtinės vertės mokestį (PVM) (21 proc.), įmonių ir nekilnojamo turto mokestį (2,5 proc. nekilnojamo turto mokestinės vertės pagal veiklos vietą), įmokas į garantinį fondą (0,2 proc.), valstybinio socialinio draudimo įmokas (31,18 proc.).

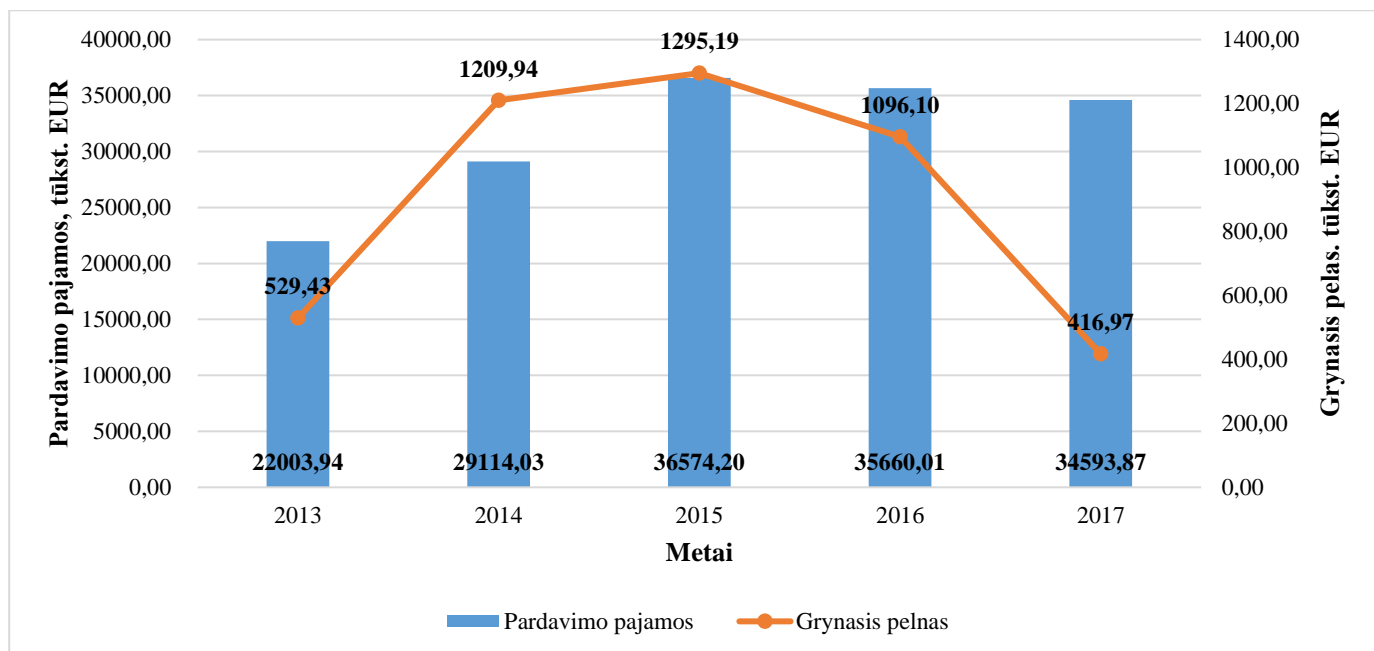
Pažymėtina, kad Lietuvos įmonės (o taip pat ir analizuojama įmonė) moka daugiausiai mokesčių iš visų trijų Baltijos šalių. Be to, mokestinė aplinka Lietuvoje nėra stabili dėl nuolatinių mokestinės sritys reformų. Tai gali skatinti įmones apsisitraukti į „šešėlį“. Visgi verslo įmonėms tenkanti mokestinė našta Baltijos šalyse yra mažesnė, nei ES vidurkis dėl mažesnio sukuriama BVP. Siekiant išvengti dvigubo apmokestinimo, Lietuvoje nuo 2014 m. yra taikomos dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartys su Latvija, Estija ir kitomis 84 šalimis (KPMG, 2014).

Apibendrinant galima teigti, kad UAB „Ameks“ turi sukaupusi didelę darbo patirtį prekybos džiovintais vaisiais, riešutais ir valgomosiomis sėklomis srityje. Įmonė prekiauja tiek Europos, tiek NVS šalių (Baltarusijos, Rusijos) rinkose. Visos įmonės procedūros yra aiškiai dokumentuojamos, joje vykdomos nuolatinės kontrolės procedūros. Taip pat įmonė dalyvauja įvairiuose socialiniuose projektuose. UAB „Ameks“ griežtai reglamentuoja darbo procedūras, įmonės darbuotojams yra suteikiamos visapusės kvalifikacijos ir tobulėjimo galimybės. Tiekėjų parinkimas taip pat yra detalai dokumentuojamas vidiniuose įmonės dokumentuose. Konkurencija rinkoje yra gana maža, tačiau stiprių pozicijų rinkoje išlaikymas yra svarbus analizuojamos įmonės atveju. Mokestinė aplinka iš dalies neigiamai veikia įmonės veiklą, ji nėra stabili. Nors ir yra išvengiama dvigubo apmokestinimo, tačiau Lietuvoje verslo įmonės, lyginant su kitomis Baltijos šalimis, moka daugiausiai mokesčių. Todėl įmonei yra būtina ieškoti jų optimizavimo galimybių.

1.2. UAB „Ameks“ veiklos rodiklių kitimas

UAB „Ameks“ balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitos yra pateikiamos 1 ir 2 prieduose. Šiame poskyryje analizuojami nagrinėjamai darbo temai UAB „Ameks“ veiklos rodikliai, t. y. atliekama pardavimo pajamų, grynojo pelno, įmonės mokamų mokesčių retrospektyvinė analizė, skaičiuojami tokie santykiniai rodikliai kaip efektyvi pelno mokesčio norma, pelningumas prieš apmokestinimą, grynas pelningumas (*pelningumo rodikliai*), pardavimo savikaina, veiklos sąnaudos vienam pardavimo eurui (*sąnaudų lygio rodikliai*), turto apyvartumas, ilgalaikio ir trumpalaikio turto apyvartumas, atsargų, debitorinio įsiskolinimo apyvartumas, kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas (*turto efektyvumo rodikliai*).

Nagrinėjamos įmonės veiklos rodiklių kitimo analizė yra pradama nuo pajamų ir grynojo pelno vertinimo 2013–2017 m. (žr. 2 pav.).

2 pav. UAB „Ameks“ pardavimo pajamos ir grynasis pelnas 2013–2017 m., tūkst. EUR (sudaryta darbo autoriaus pagal įmonės pateiktą informaciją)

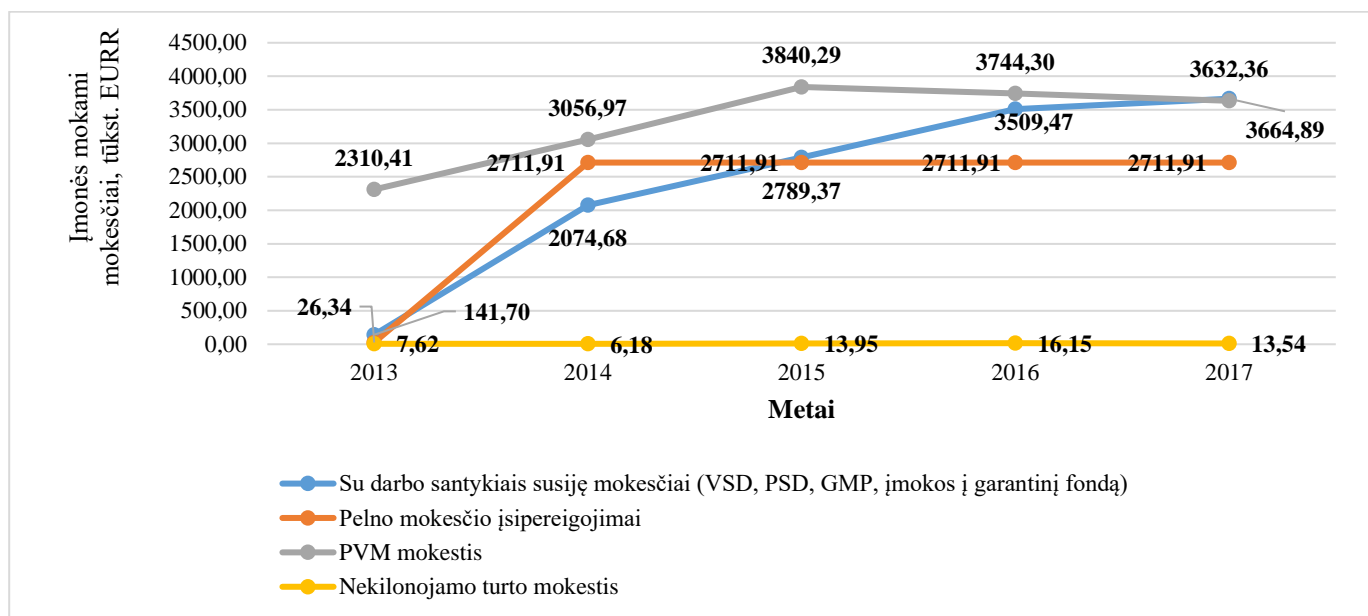
Kaip matoma (žr. 2 pav.), UAB „Ameks“ pardavimo pajamos didėjo tik iki 2015 m. (2013–2014 m. – 32,3 proc.; 2014–2015 m. – 25,6 proc.). Tačiau kitais laikotarpiais (2015–2017 m.) yra fiksuojamas pardavimo pajamų mažėjimas. Visgi visu analizuojamu laikotarpiu (2013–2017) įmonei pavyko padidinti savo pardavimo pajamas (57,2 proc.), todėl tokią tendenciją galima vertinti palankiai. Kaip jau buvo minėta, 70 proc. pajamų yra gaunama iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos rinkų. 2013 m. UAB „Ameks“ pardavimo pajamos Baltijos rinkoje siekė 15402,76 tūkst. EUR, kitose rinkose – 6601,18 tūkst. EUR, o 2017 m. Baltijos rinkoje – 24215,71 tūkst. EUR, kitose rinkose – 10378,16.

Atsižvelgiant į pardavimo pajamų kaitos tendencijas, taip pat mažėjo ir įmonės uždirbtas grynasis pelnas. 2013–2014 m. yra fiksuojamas didžiausias jo padidėjimas (128,5 proc.) (žr. 2 pav.).

Grynasis pelnas taip pat didėjo ir 2014–2015 m. laikotarpiu (7,0 proc.), tačiau 2015–2017 m. laikotarpiu yra fiksuojamas grynojo pelno mažėjimas (2013–2014 m. – 15,4 proc.; 2014–2015 m. – 48,5 proc.). Apskaičiuota, kad grynasis pelnas pardavimo pajamose sudaro tik nedidelę dalį (2013 – 2,14 proc.; 2014 m. – 4,16 proc.; 2015 m. – 3,54 proc., 2016 m. – 3,07 proc., 2017 m. – 1,21 proc.).

Toliau yra tikslinga atlikti įmonės mokamų mokesčių analizę 2013–2017 m. (žr. 3 pav.).

3 pav. Pagrindiniai UAB „Ameks“ mokami mokesčiai 2013–2017 m., tūkst. EUR (sudaryta darbo autoriaus pagal įmonės pateiktą informaciją)

Kaip matoma (žr. 3 pav.), visu analizuojamu laikotarpiu (2013–2017 m.) daugiausiai buvo sumokama PVM mokesčio (iš viso 1658,34 tūkst. EUR). Taip pat įmonei aktualūs yra ir su darbo santykiais susiję mokesčiai (iš viso 12180,11 tūkst. EUR) ir pelno mokesčio įsipareigojimai (iš viso 10873,98 tūkst. EUR). Nekilnojamo turto mokestis sudaro tik nežymią dalį visų pagrindinių mokesčių struktūros (iš viso 57,45 tūkst. EUR). Su darbo santykiais susijusių mokesčių augimas yra darbuotojų didinimo ir įmonės plėtros padarinys. Didžiausias šio mokesčio padidėjimas yra fiksuojamas 2013–2014 m. (t. y. 1932,99 tūkst. EUR, arba 1364,18 proc.). Kitais analizuojamais laikotarpiais (2014–2017 m.) šių mokesčių didėjimas buvo nuosaikesnis. Pelno mokesčio įsipareigojimai didėjo tik 2013–2014 m. (t. y. 2685,57 tūkst. EUR), ir iki analizuojamo laikotarpio pabaigos (2014–2017 m.) siekė 2711,91 tūkst. EUR. PVM didėjo tik 2013–2014 m. (32,31 proc.) ir 2014–2015 m. (25,62 proc.). Nekilnojamo turto mokestis didėjo tik 2014–2015 m. (125,89 proc.) ir 2015–2016 m. (15,76 m.). Toks padidėjimas yra siejamas su tuo, kad šiais laikotarpiais įmonė įsigijo daugiau nekilnojamo turto.

Nagrinėjamos įmonės pelningumo rodiklių analizė pateikiama 1 lentelėje.

1 lentelė. Pagrindiniai UAB „Ameks“ pelningumo rodikliai, susiję su įmonės mokamais mokesčiais 2013–2017 m., proc. (sudaryta darbo autoriaus pagal įmonės pateiktą informaciją)

	2013	2014	2015	2016	2017
Efektyvi pelno mokesčio norma	18.82%	14.14%	7.87%	8.70%	15.00%
Bendrasis pelningumas	20.58%	19.51%	17.29%	20.56%	20.96%
Pelningumas prieš apmokestinimą	2.96%	4.84%	3.84%	3.37%	1.42%
Grynasis pelningumas	2.41%	4.16%	3.54%	3.07%	1.21%

Kaip matoma, efektyvi pelno mokesčio norma iki 2016 m. mažėjo (žr. 1 lentelę). Apskritai 2013–2016 m. laikotarpiu efektyvi pelno mokesčio norma sumažėjo 10,12 proc. punkto. Tai rodo, kad vis mažesnė dalis įmonės veiklos pelno teko valstybei pelno mokesčio pavidalu. Tokia situacija įmonėje buvo iki 2017 m. Įmonės bendrasis pelningumas parodo, kiek pelno tenka įmonės pardavimų piniginiam vienetui. Kuo aukštesnis bendrasis pelningumo rodiklis, tuo įmonės veikla efektyvesnė. Nustatyta, kad įmonės pelningumas 2013–2015 m. laikotarpiu mažėjo 3,29 proc. punkto. Tai rodo, kad įmonės veikla pagal šį rodiklį 2014 m. ir 2015 m. buvo mažiau efektyvi nei 2013 m. ir 2016–2017 m. laikotarpiu. Tam įtakos turėjo greičiau, nei pardavimo pajamos didėjusi pardavimo savikaina. Pelningumo prieš apmokestinimą rodiklis parodo įmonės gauto pelno dar nesumokėjus mokesčių santykį su pardavimais. Rodiklis savo prasme artimas grynam pelningumui. Skirtumas tas, kad skaičiuojant šį rodiklį, prie grynojo pelno pridedamas pelno apmokestinimas, o tai leidžia palyginti skirtingai apmokestinamų įmonių veiklos rezultatus. Apskaičiuota, kad 2013–2014 m. pelningumas prieš apmokestinimą ir grynasis pelningumas didėjo (atitinkamai 1,88 proc. punkto ir 1,75 proc. punkto). 2014–2015 yra fiksuojamas šių rodiklių mažėjimas, atitinkamai 1 proc. punkto ir 0,61 proc. punkto. Tai rodo, kad įmonės grynam pelningumo didesnę įtaką turėjo įmonės mokamas pelno mokestis. Kitais analizuojamais laikotarpiais (2015–2016 m. ir 2016–2017 m.) pelno mokesčio įtaka grynam įmonės pelningumui nebuvo tokia didelė. 2015–2016 m. įmonės pelningumas prieš apmokestinimą buvo tik 0,30 proc. punkto didesnis, nei grynasis pelningumas, o 2016–2017 m. įmonės pelningumas prieš apmokestinimą buvo tik 0,29 proc. punkto didesnis, nei grynasis pelningumas.

Įmonės sąnaudos taip pat yra aktualus aspektas vertinant įmonės mokamus mokesčius. Pagrindiniai UAB „Ameks“ sąnaudų lygio rodikliai, susiję su įmonės mokamais mokesčiais, pateikiami 2 lentelėje.

2 lentelė. Pagrindiniai UAB „Ameks“ sąnaudų lygio rodikliai, susiję su įmonės mokamais mokesčiais 2013–2017 m., proc. (sudaryta darbo autoriaus pagal įmonės pateiktą informaciją)

	2013	2014	2015	2016	2017
Pardavimų lygio savikaina	79,4%	80,5%	82,7%	79,4%	79,0%
Veiklos sąnaudos vienam pardavimo eurui	17,0%	14,6%	13,7%	17,2%	19,5%

Nustatyta (žr. 2 lentelę.), didžiausias pardavimų lygio savikainos padidėjimas yra fiksuojamas 2015 m., kai siekė 82,7 proc. Tačiau pardavimo lygio savikaina 2016 m. lyginant su 2015 m.,

sumažėjo 3,3 proc. punkto, o 2017 m. lyginant su 2015 m. – 3,7 proc. punkto. Taigi nors veiklos sąnaudų lygis mažėjo, tačiau mažesnis pardavimo lygio savikainos rodiklis buvo mažiau efektyvus. Apskritai visu analizuojamu laikotarpiu (2013–2017 m.) pardavimo lygio savikainą galima vertinti teigiamai, nes ji yra didesnė, nei 50 proc. Išanalizavus veiklos sąnaudas vienam pardavimų eurui nustatyta, kad pradėjo didėti vienam pardavimų eurui tenkančios sąnaudos (2017 m. lyginant su 2015 m., jos padidėjo 5,8 proc. punkto). Apskritai šio rodiklio rezultatus galima vertinti teigiamai, nes visu analizuojamu laikotarpiu jie buvo mažesni, nei 50 proc.

Norint užtikrinti įmonės veiklos nenutrūkstamumą, piniginės lėšos vienu metu turi būti visose apytakos stadijose, todėl yra tikslinga įvertinti ir pagrindinius turto apyvartumo rodiklius (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Pagrindiniai UAB „Ameks“ turto apyvartumo rodikliai 2013–2017 m., koef., kartai, dienos (sudaryta darbo autoriaus pagal įmonės pateiktą informaciją)

	2013	2014	2015	2016	2017
Turto apyvartumas, koef.	2,1	2,5	2,2	2,4	2,2
Ilgalaikio turto apyvartumas koef.	2,5	2,9	2,7	3,1	2,8
Trumpalaikio turto apyvartumas, koef.	10,8	15,9	11,7	10,3	11,5
Atsargų apyvartumas, kartais	4,9	4,6	4,7	5,2	4,9
Atsargų apyvartumas, dienomis	74,4	78,8	77,8	70,5	74,7
Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas, kartais	6,5	7,1	6,3	6,8	6,6
Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas, dienomis	11,4	9,3	25,1	15,5	23,0
Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas, kartais	32,1	39,4	14,5	23,5	15,9
Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas, dienomis	56,1	51,4	58,2	53,3	55,3

Išanalizavus turto apyvartumo rodiklį pastebima (žr. 3 lentelę), kad visu nagrinėjamu laikotarpiu UAB „Ameks“ jis buvo priimtinoje ribose. 2013 m. vienam turto eurui teko 2,1 EUR pardavimo pajamų, 2014 m. – jau 2,5 EUR pardavimo pajamų. 2015 m. vienam turto eurui teko 2,2 EUR pardavimo pajamų. Nors 2016 m. šis rodiklis ir padidėjo iki 2,4, tačiau 2017 m. yra fiksuojamas analizuojamo rodiklio mažėjimas. Toks rodiklio kitimas yra siejamas su pardavimų apimtys pasikeitimu. Pastebima, kad ilgalaikio turto apyvartumas taip pat kito netolygiai. Analizuojamu laikotarpiu (2013–2017 m.) yra fiksuojamas mažesnis ilgalaikio turto efektyvumas, lyginant su pardavimais. Išnagrinėjus trumpalaikio turto apyvartumą galima teigti, kad 2015–2016 m. šis rodiklis padidėjo (0,4 arba 14,8 proc.), o 2015–2017 m. (0,1 arba 3,7 proc.). Tokį rezultatą galima vertinti teigiamai, nes vienas turto euras sukūrė didesnes pardavimo pajamas, nei 2015 m. Kita vertus, mažą šio rodiklio reikšmę visu analizuojamu laikotarpiu galima vertinti neigiamai, nes trumpalaikio turto efektyvumas yra santykinai mažas.

UAB „Ameks“ atsargų apyvartumo rodiklį galima vertinti teigiamai (žr. 3 lentelė). 2013 m. atsargų apyvartumo rodiklis siekė 4,9, 2014 m. – 4,6, 2015 m. – 4,7, 2016 m. – 5,2, o 2017 m. – 4,9. Vertinant atsargų apyvartumo periodo trukmę nustatyta, kad atsargos piniginių pavidalą 2013 m. metais įgijo kas 74,4 dienas, 2014 m. – kas 78,8 dienas, 2015 m. – kas 77,8 dienas, 2016 m. – kas 70,5 dienas, o 2017 m. – kas 74,7 dienas. Taigi galima konstatuoti faktą, kad atsargos yra realizuojamos gana lėtai. Nors pokyčiai nėra dideli, galima teigti, kad atsargų apyvartumo periodo trukmė nuo 2015 m. įdiegimo mažėja. Šis poveikis gali būti siejamas su mažėjančia savikaina.

UAB „Ameks“ debitorinio įsiskolinimo apyvartumas 2013–2015 m. sumažėjo 3,6 proc., o 2015–2017 m. padidėjo 5,3 (žr. 3 lentelę). Tokios rodiklių reikšmės vertinamos teigiamai. Panašiu tempu kito ir debitorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis, tačiau debitorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis 2013–2015 m. padidėjo 3,7 proc., o 2015–2017 m. laikotarpiu sumažėjo 5,0 proc. Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais 2013–2015 m. sumažėjo 54,7 proc., tačiau 2015–2017 m. yra fiksuojamas šio rodiklio didėjimas, atitinkamai kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis 2013–2015 m. padidėjo 120,6 proc., o 2015–2017 m. sumažėjo 8,3 proc. Taigi galima teigti, kad santykiai su tiekėjais tapo geresni, nes kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais buvo mažesnis. Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumo mažėjimas kartais atskleidžia, kad su tiekėjais yra atsiskaitoma dažniau. Tai rodo, kad tiekėjai labiau pasitiki įmone.

Apibendrinant galima teigti, kad nagrinėjamos įmonės pajamos didėjo tik iki 2015 m. Atsižvelgiant į pardavimo pajamų kaitos tendencijas, taip pat mažėjo ir įmonės uždirbtas grynasis pelnas. Visu analizuojamu laikotarpiu (2013–2017 m.) daugiausiai buvo sumokama PVM mokesčio. Taip pat įmonei aktualūs yra ir su darbo santykiais susiję mokesčiai bei pelno mokesčio įsipareigojimai. 2013–2014 m. ir 2014–2015 m. Įmonės grynajam pelningumo didesnę įtaką turėjo įmonės mokamas pelno mokestis. Kitais analizuojamais laikotarpiais (2015–2016 m. ir 2016–2017 m.) pelno mokesčio įtaka grynajam įmonės pelningumui nebuvo tokia didelė. Efektyvi pelno mokesčio norma iki 2016 m. mažėjo, todėl daroma išvada, kad vis mažesnė dalis įmonės veiklos pelno teko valstybei pelno mokesčio pavidalu. Santykiai su tiekėjais tapo geresni, nes kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais buvo mažesnis. Nustatyta, kad tiekėjai labiau pasitiki įmone, nei analizuojamo laikotarpio pradžioje.

1.3. Importo ir eksporto sektoriaus SSGG analizė ir probleminių sričių identifikavimas

Tarptautinė prekyba yra neatsiejama šalies ekonomikos dalis, jeigu norima, kad būtų patenkinti ir vartotojų, ir gamintojų poreikiai. Tai yra procesas, kurio metu yra vykdomas pirkimas ar pardavimas tarp įvairių šalių pirkėjų, pardavėjų bei tarpininkų. Tarptautinei prekybai yra būdinga prekyba tarp dviejų ir daugiau šalių bei įvairių valiutų kursų naudojimas (neatsiejant valiutų kursų svyravimų). Du

pagrindiniai tarptautinės prekybos elementai yra eksportas (kai prekė yra parduodama tarptautinėje rinkoje) ir importas (kai prekė yra perkama tarptautinėje rinkoje). Šalies ir užsienio prekybos reikšmė dėl kintančių politinių, socialinių ir ekonominių sąlygų pastebimai išaugo. Pažymėtina, kad šalies ir užsienio prekyba yra nuolat ir sparčiai besivystanti globalios ekonomikos dalis, o tai aktualizuoja ir mokesčių optimizavimo svarbą.

Visa tai galima detaliau išnagrinėti UAB „Ameks“ atveju. Analizuojamos įmonės veiklos charakteristika ir veiklos rodiklių kitimo analizė padėjo atskleisti įmonės stiprybes, silpnybes, galimybes ir grėsmes, kurios pateikiamos 4 lentelėje.

4 lentelė. UAB „Ameks“ SSGG analizė (sudaryta darbo autoriaus)

Stiprybės	Silpnybės
<ol style="list-style-type: none"> Įmonė turi tvirtas pozicijas riešutų ir džiovintų vaisių pardavimo rinkoje. Šiame sektoriuje įmonė veikia daugiau nei 10 metų, teikia remiančias paslaugas (fasavimo, pasterizavimo ir pan.). Efektyvus į kokybę orientuotas veiklos mechanizmas. Patikimi tiekėjai, aiškiai dokumentuojamas tiekėjų atrankos procesas. Santykiai su tiekėjais yra geri, jie pasitiki įmone. Įdiegta subalansuotų rodiklių ir kokybės valdymo sistema. Nuo 2015 m. pelno mokesčio įtaka įmonės grynam pelningumui yra mažesnė lyginant su ankstesniais laikotarpiais. 	<ol style="list-style-type: none"> Nestabili mokestinė aplinka, nuolat kintantys mokesčių įstatymai. Įmonės mokami mokesčiai (PVM, pelno ir su darbo santykiais susiję mokesčiai) nėra pakankamai optimizuoti įmonės gaunamo pelno atžvilgiu, t. y. būtina ieškoti galimybių, kaip būtų galima sumažinti įmonės mokamus mokesčius. Trumpalaikio turto efektyvumas yra santykinai mažas.
Galimybės	Grėsmės
<ol style="list-style-type: none"> Vykdyti veiklą per ofšorinę įmonę, taip siekiant optimizuoti įmonės mokesčius. Rinkos dalies didinimas įeinant į naujas rinkas arba stiprinant pozicijas jau egzistuojančiose rinkose. 	<ol style="list-style-type: none"> Konkurencija ir naujų konkurentų atsiradimas gali mažinti paslaugų pardavimo apimtis; Didėjanti įmonės mokestinė našta.

Atlikus UAB „Ameks“ SSGG analizę (žr. 4 lentelę) nustatyta, kad įmonė turi labai daug stiprybių. Ji rinkoje veikia jau daugelį metų. Įmonėje veikia efektyvus ir į kokybę orientuotas veiklos mechanizmas, įdiegta subalansuotų rodiklių ir kokybės vadybos sistema. Aiškiai dokumentuojamas tiekėjų užsakymų ir problemų valdymas. Tiekėjai yra atrankami pagal aiškiai dokumentuojamas procedūras. Atlikus įmonės veiklos analizę nustatyta, kad nuo 2015 m. pelno mokesčio įtaka įmonės grynam pelningumui yra mažesnė, lyginant su ankstesniais laikotarpiais, taigi įmonės veikla yra efektyvesnė įmonės savininkų atžvilgiu. Visgi įmonės veikloje egzistuoja ir tam tikrų silpnybių. Mokestinė aplinka šalyje nėra pakankamai stabili, nuolat kinta mokesčių įstatymai. Įmonės mokami mokesčiai (PVM, pelno ir su darbo santykiais susijusius mokesčius) nėra pakankamai optimizuoti įmonės gaunamo pelno atžvilgiu, t. y. būtina ieškoti galimybių, kaip būtų galima sumažinti įmonės mokamus mokesčius. Trumpalaikio turto efektyvumas yra santykinai mažas.

Pagrindinės grėsmės, su kuriomis susiduria įmonė, yra naujų konkurentų atsiradimas, o tai gali mažinti paslaugų pardavimo apimtį (žr. 4 lentelę). Dėl atskleistų įmonės silpnybių gali didėti įmonės patiriama mokestinė našta, todėl viena iš pagrindinių galimybių yra vykdyti veiklą per ofšorinę įmonę,

taip siekiant optimizuoti įmonės mokesčius. Taip pat yra numatoma ir galimybė didinti rinkos dalį įeinant į naujas rinkas arba stiprinant pozicijas jau egzistuojančiose rinkose.

Apibendrinant galima teigti, kad prekių mainai tarptautinėje rinkoje yra siejami su importo ir eksporto rodikliais. Tarptautiniai prekių mainai daro įtaką ekonomikai, taip formuodami prekių paklausą ir pasiūlą, kadangi taip rinkoje atsiranda prekės ir paslaugos, kurios kitu būdu vartotojams nebūtų prieinamos. Išnagrinėjus importo ir eksporto situaciją UAB „Ameks“ atveju atskleista, kad įmonė turi labai daug stiprybių. Visgi pagrindinė probleminė sritis yra įmonei (o taip pat ir sektoriui) tenkanti mokestinė našta, todėl yra būtina ieškoti galimybių, kaip būtų galima optimizuoti įmonės mokamus mokesčius. Viena iš pagrindinių galimybių yra vykdyti veiklą per ofšorinę įmonę. Neoptimizavus mokestinės naštos, tikėtina, kad naujų konkurentų atsiradimas stipriau paveiktų įmonę.

2. MOKESČIŲ OPTIMIZAVIMO GALIMYBIŲ TARPTAUTINIAME VERSLE, PANAUDOJANT OFŠORINES ĮMONES, TEORINIAI SPRENDIMAI

2.1. Ofšorinės įmonės samprata, privalumai ir trūkumai

Siekis vykdyti ekonominę veiklą optimalioje aplinkoje su mažiausiomis galimomis sąnaudomis, o taip pat ir mokesčiais, yra traktuojamas kaip ūkinės veiklos vystymosi prielaida. Galima teigti, kad tose valstybėse, kuriose yra geras ekonominio ir teisinio reguliavimo derinys, dažniau yra kuriamos ofšorinės įmonės, nes taip yra tikimasi sutaupyti mokesčių. Erdos (2010) nurodo, kad tokios įmonės kaip „Microsoft“, „Google“, „IBM“ naudoja ofšorinėmis įmonėmis, todėl ir kitos įmonės vis dažniau ima veikti tokiu principu, nes mokesčių optimizavimas yra pagrindinis funkcinis jų tikslas. McIntyre, Philips ir Baxandall (2015) pažymi, kad 358 įmonių (beveik 72 proc.), esančių „Fortune 500“ sąraše, turi ofšorinių įmonių „mokesčių rojuose“. Anot Afrasinei, Georrgescu ir Istrate (2016), pastaruoju metu ofšorinės įmonės tapo efektyviausiu mokesčių vengimo sprendimu ir tokia įmonės forma yra naudojama beveik visame pasaulyje.

Visgi siekiant išaiškinti, kokios yra mokesčių optimizavimo galimybės tarptautiniame versle panaudojant ofšorines įmones, yra tikslinga apibrėžti ofšorinės įmonės sampratą (žr. 5 lentelę).

5 lentelė. Ofšorinės įmonės samprata (sudaryta darbo autoriaus pagal lentelėje pateiktus mokslininkus)

Autoriai	Samprata
Erdos (2010)	Tai tarptautinio verslo įmonė (ar kitos rūšies juridinis asmuo), kuri yra įsteigiama kitos valstybės teritorijoje.
Major (2011)	Tai įmonė, kuri nevykdo jokios komercinės veiklos ir neturi pajamų toje teritorijoje, kurioje ji yra registruojama.
Pires (2012)	Tai įmonė, įregistruota lengvatinio apmokestinimo šalyse ar zonose.
Keller ir Schanz (2013)	Tai užsienio valstybėje įsteigta įmonė, kuri šioje valstybėje neužsiima jokia veikla ir turi specifinį juridinį bei organizacinį teisinį statusą, dėl kurio sumažinami arba panaikinami pelno ir kiti tiesioginiai mokesčiai.
Gravelle (2015)	Tai įstatymų pagrindu nuo mokesčių atleidžiami verslo subjektai, jei jie nevykdo jokios komercinės ar ūkinės veiklos konkrečioje šalyje.
Farny ir kt. (2015)	Tai sąvoka, apibrėžianti įmonės teisinį ir organizacinį statusą. Ofšorinė įmonė pagrįsta veiklos vykdymu ne toje šalyje, kurioje yra registruota įmonė, todėl verslo subjektas neprivalo mokėti jokių arba didžiosios dalies mokesčių.
Afrasinei, Georrgescu ir Istrate (2016)	Tai įmonė, kuri įkuriamą kitoje šalyje, nei vykdoma veikla. Ji pagrįsta specialiais įstatymais, turi specialų mokesčio mokėtojo statusą, tačiau mokesčiai nėra deklaruojami.
Alstadsaeter, Johannesen ir Zucman (2017)	Tai ribotos atsakomybės įmonė, padedanti perkelti pelną iš aukštų mokesčio tarifų šalių į ofšorines jurisdikcijas.

Taigi galima teigti (žr. 5 lentelę), kad dažniausiai ofšorinė įmonė yra apibrėžiama kaip įmonė, kuri yra įregistruota kitoje valstybėje (Erdos, 2010; Major, 2011; Pires, 2012; Keller ir Schanz, 2013; Gravelle, 2015; Farny ir kt., 2015; Afrasinei, Georrgescu ir Istrate, 2016). Anot Erdos (2010), kokia tai šalis, priklauso nuo tam tikrų valstybės mokesčių tarifų, registracijos mokesčių, infrastruktūros. Taigi konkreti šalis yra pasirenkama pagal galimybę realizuoti didžiausią pelną, mokant mažiausiai mokesčių ir atsižvelgiant į laiko veiksnį. Keller ir Schanz (2013) pažymi, kad ofšorinių įmonių

savininkai nėra tų valstybių rezidentai. Būtent pastaroji sąlyga ir atleidžia įmones nuo visų ar didžiosios dalies pagrindinės įmonės jurisdikcijos mokesčių.

Kitas aspektas, kuris yra dažnai minimas pateiktuose apibrėžimuose (žr. 5 lentelę), yra faktas, kad tokios įmonės nesiima jokių verslo veiksmų, nevykdo jokios komercinės veiklos toje valstybėje, kurioje yra registruotos (Keller ir Schanz, 2013; Farney ir kt., 2015). Dažniausiai ofšorinės įmonės kitoje šalyje nevykdo jokios veiklos (Major, 2011; Gravelle, 2015). Investuotojai yra motyvuojami tuo, kad bendrovę galima pigiai įsteigti užsienio valstybėje, kur apmokestinimas yra draugiškas, verslo aplinka yra patikima, o mokesčiai – mažesni (Gravelle, 2015). Pires (2012) nurodo, kad tokios įmonės gali nemokėti mokesčių, jei taip numato konkrečios šalies, kurioje yra registruota įmonė, įstatymai. Erdos (2010) teigia, kad paprastai mokesčių mokėtojai perka jau įregistruotas įmones. Šios įmonės turi tokias tipiškas savybes kaip rinkodaros veiklos nebuvimas, mokesčio mokėtojo numerio neturėjimas, mokesčių mokėjimo įsipareigojimo nebuvimas. Klientas pasirenka iš įmonių, kuriomis yra prekiaujama, o registracijos ir konsultacijos tarnyba tokias įmones steigia bei registruoja. Visa tai yra susiję su trečiu ofšorinės įmonės aspektu, kad pajamos, kurios turi apmokestinamąją vertę, negali ateiti iš šalies, kurioje yra atlikta įmonės registracija (Erdos, 2010; Major, 2011). Erdos (2010) pažymi, kad ofšorinės įmonės neparduoda jokių prekių ir negauna jokių pajamų iš registracijos šalies.

Erdos (2010) taip pat nurodo, kad ofšorinę įmonę galima traktuoti kaip tarptautinio verslo veiklos rūšį. Tarptautinė prekyba yra suprantama kaip kapitalo, prekių ir paslaugų mainai tarptautiniu mastu. Anot Burinskienės (2014, p. 103), tarptautinės prekybos dalyviai gali būti ir fiziniai, ir juridiniai asmenys. Pastarieji tarptautinėje prekyboje veikiantys subjektai užsiima veikla, skirta prekėms pirkti ar parduoti tarptautinėje aplinkoje arba vykdo kryptingą politiką, skirtą tarptautinės prekybos apimties didėjimui skatinti. Lamaj (2015) išskiria, kad tarptautinė prekyba gali atnešti daug naudos. Gamintojams patenkant į didesnę rinką, yra gaminamos pigesnės prekės, gaminamas didesnis jų kiekis, mažinamos išlaidos. Šis tarptautinės prekybos aspektas yra ypatingai svarbus mažoms ekonomikoms. Didėjant konkurencijai, tarptautinė prekyba gali priversti gamintojus vykdyti veiksmingesnę veiklą. Erdos (2010) teigia, kad ofšorinė įmonė perka produktą iš pardavėjo ir perduoda jį pirkėjui. Skirtumas tarp dviejų kainų bus ofšorinės įmonės pelnas, po kurio ji nemokės mokesčių arba turės jų sumokėti labai mažai. Sukuriama ribinė vertė bus siunčiama įmonių viduje kitoms ofšorinėms įmonėms ir bus mokama tik ta mokesčio dalis, kurią turėtų sumokėti įmonė.

Henry (2012) nurodo, kad „ofšoras“ yra nominali, hiperkultūrinė, daugiašališka, vietos teisinių ir kvazijuridinių subjektų bei susitarimų vieta. „Mokesčių rojus“ yra apibrėžiamas keturiais pagrindiniais kriterijais:

1. Mokesčių sistema atitinkamoje šalyje numato nulinius arba mažus nominalius tarifus;
2. Nėra veiksmingo keitimosi informacija su kitomis šalimis;

3. Būdingas informacijos pateikimo reikalavimų trūkumas ar nepakankamas skaidrumas. Pagrindiniai reglamentai ir jų įgyvendinimas nėra aiškiai apibrėžti ir reguliuojami.

4. Ekonominė veikla nėra būtina sąlyga. Tai leidžia daryti išvadą, kad investicijos ar sandoriai vykdomi tik dėl mokesčių prielaidų (Pires, 2012; Farney ir kt., 2015; McIntyre, Philips ir Baxandall, 2015).

Atsižvelgiant į šiuos kriterijus, nustatomos papildomos mokesčių paskatos. Norint pritraukti įmones, mokesčių mokėtojams ne rezidentams dažnai siūlomos specialios investicijų sąlygos:

- Siūlomos įvairiausios konfidencialumo, banko paslapties, patikėjimo ir kt. formos;
- Užtikrinamas nevyriausybinų organizacijų teikiamų paslaugų teikimas ne rezidentams (pvz., nulinių mokesčių tarifai užsieniečiams);
- Neproporcingas finansinis sektorius, palyginti su vietine ekonomika;
- Šalies politika nesikiša į įmonių verslo veiklą. Tai padeda apmokestinamiesiems asmenims išvengti jų šalių mokesčių įstatymų ir taisyklių;
- Šiose šalyse svarbus politinis stabilumas;
- Profesionalių konsultacinių kompanijų pramonė teikia paramą (Farney ir kt., 2015).

Taigi galima daryti išvadą, kad ofšorinės įmonės yra tokios įmonės, kurios ekonominiu požiūriu nevykdo ekonominės veiklos jų registracijos valstybėje. Jos yra įkuriamos tokiose regionuose ar šalyse, kuriose mokesčiai yra maži arba iš viso neegzistuoja. Visgi svarbu yra paminėti ir tai, kad ypatingai svarbu ne tai, kad įmonė yra įkurta kitoje valstybėje, o tai, kad ji yra įkurta „mokesčių rojuje“.

Vieni iš pagrindinių ofšorinių įmonių centrų Europoje įsikūrę Kipre, Lichtenšteine ir Liuksemburge. Nekilnojamo turto mokesčio „rojus“ yra Kaimanų salose, Bahamuose, Didžiosios Britanijos Mergelių salose ir Seišelių salose (Erdos, 2010). Detalus tikslinių teritorijų sąrašas Lietuvos atveju yra pateikiamas Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakyme Nr. 344 (2001, akt. red. 2004). Šiame įsakyme pateiktos 58 teritorijos, kuriose yra patrauklu steigti ofšorines įmones (nuo Andoros Kunigaikštystės iki Venesuelos Respublikos). Keller ir Schanz (2013), palyginę mokesčines aplinkas nustatė, kad Bermudų, Bahamų, Kaimanų, Britanijos Mergelių salos ir Nyderlandų Antilai yra vieni iš patraukliausių šiuo aspektu. Kai kurios Europos šalys, tokios kaip Liuksemburgas, Nyderlandai, Airija, Malta, Kipras, Austrija ir Belgija taip pat siūlo palankias mokesčių sąlygas. Vokietija, Japonija ir Jungtinės Valstijos pagal mokesčių patrauklumo indeksą yra žemiausiose pozicijose. Kai kurios šalys yra pašalintos iš EBPO sąrašo dėl per daug patrauklios mokesčių aplinkos, kuri skatintų mokesčių vengimą.

Farny ir kt. (2015) nurodo, kad skirtingas jurisdikcijas galima vertinti pagal finansinės apsaugos indeksą. Šis indeksas nustato vengimą mokėti mokesčius pagal atskiras teritorijas. Finansinės apsaugos indeksą sudaro penkiolika rodiklių, suskirstytų į keturias grupes:

- *Žinios apie naudingą nuosavybę* (klientų duomenų saugojimo laikotarpis, duomenų naudojimas informacijos keitimuisi, egzistuoja privačių fondų registras, informacija apie įmonės nuosavybę pateikiama valdžios institucijoms ir nuolat atnaujinama).

- *Įmonės skaidrumo reguliavimas* (įmonės nuosavybės duomenys yra viešai prieinami arba prienami už nedidelę kainą (daugiausiai – 10 EUR), įmonės finansinės ataskaitos turi būti pateikiamos atsakingoms institucijoms, jos yra viešai prieinamos internetu už priimtina kainą).

- *Mokesčių ir finansų reguliavimo efektyvumas* (informacinių minų būklė, priemonės, skatinančios mokesčių slėpimą, įmonių įkūrimo paprastumas).

- *Tarptautiniai standartai ir bendradarbiavimas* (pinigų plovimo priemonių vertinimas, kurio metu nustatoma, ar teritorija dalyvauja automatinio keitimosi informacija duomenimis pagal pajamų mokesčio taupymo direktyvą, kiek yra dvigubo apmokestinimo konvencijų ir sutarčių dėl keitimosi informacija mokesčių klausimais, tarptautinės konvencijos, tarptautinis teisminis bendradarbiavimas).

Anot Farny ir kt. (2015), pagrindinės tokios teritorijos Europoje yra Šveicarija (senos bankininkystės tradicijos), Austrija (aukštas slaptumo lygis) ir Liuksemburgas (sudėtinga mokesčių vengimo sistema, sudaryta iš įvairių įmonių grupių derinių ir fondų)

Ofšorinių įmonių privalumai pateikiami 6 lentelėje.

6 lentelė. Ofšorinių įmonių privalumai (sudaryta darbo autoriaus pagal lentelėje pateiktus mokslininkus)

Privalumai	Minimalus pelno apmokestinimas	Pajamų mokesčio sumažinimas	Įsteigimo paprastumas, greitas registravimas mokesčių mokėtoju	Apsisaugojimas nuo infliacijos	Įmonės turto apsaugojimas nuo galimos turinės atsakomybės	Daro teigiamą poveikį pelningumo ir kitiems santykiniams įmonės veiklos rodikliams	Vengiama dvigubo apmokestinimo	Saugumas ir konfidencialumas	Bankinė paslauga, kurios kitu atveju nebūtų prieinamos	Mažesnė rizika
Zorome (2009)										+
Erdos (2010)	+						+			
Major (2011)	+									
Pires (2012)								+		
Henry (2012)				+					+	
Moller (2014)									+	
Farny ir kt. (2015)			+		+					
Afrasinei, Georrgescu ir Istrate (2016)		+				+				
Barbosa, Fillipe ir Gama (2017)								+		
Ramirez, Dap, Pieters, Godschalk ir			+							

Privalumai	Minimalus pelno apmokestinimas	Pajamų mokesčio sumažinimas	Įsteigimo paprastumas, greitas registravimas mokesčių mokėtojų	Apsisaugojimas nuo infliacijos	Įmonės turto apsaugojimas nuo galimos turtinės atsakomybės	Daro teigiamą poveikį pelningumo ir kitiems santykiniais įmonės veiklos rodikliams	Vengiama dvigubo apmokestinimo	Saugumas ir konfidencialumas	Bankinė paslauga, kurios kitu atveju nebūtų prieinamos	Mažesnė rizika
Eliazer (2018)										

Ofšorinių įmonių panaudojimas organizuojant tarptautinį verslą teikia tokius privalumus kaip mažesnė rizika (Zorome, 2009), minimalus pelno apmokestinimas (Erdos, 2010; Major, 2011), pajamų mokesčio sumažinimas (Afrasinei, Georrgescu ir Istrate, 2016), įmonės turto apsaugojimas nuo galimos turtinės atsakomybės (Farny ir kt., 2015), saugumas ir konfidencialumas (Pires, 2012), dvigubo apmokestinimo vengimas (Erdos, 2010), teigiamas poveikis įmonės pelningumo ir kitiems santykiniais rodikliams (Afrasinei, Georrgescu ir Istrate, 2016), paprastas įmonių įregistravimas (Moller, 2014; Ramirez, Dap, Pieters, Godschalk ir Eliazer, 2018), apsisaugojimas nuo infliacijos (Henry, 2012), išskirtinių banko paslaugų gavimas (Moller) (žr. 6 lentelę).

Moller (2014) nurodo, kad tokias įmones yra paprasta įsteigti, nesunku atidaryti banko sąskaitą. Visose žinomose jurisdikcijose įmonių steigimo procesas vysta per registravimo įmones arba panašias institucijas. Registravus ofšorinę įmonę, ji turi išlaikyti savo teisėtumą, mokėti metinius registracijos ir palaikymo mokesčius, periodiškai atnaujinti informaciją apie įmonę. Sumokėjus nustatytus registracijos mokesčius, bendrovės savininkams suteikiamas registracijos liudijimas ar steigimo pažymėjimas, todėl užsienio kompanijos savininkui nereikia fiziškai dalyvauti ofšorinių įmonių steigime. Ramirez, Dap, Pieters, Godschalk ir Eliazer (2018) nurodo, kad ofšorinės įmonių registracijos procesas skiriasi nuo jurisdikcijos (t. y. procesas gali trukti nuo kelių dienų iki kelių savaičių). Teisiniai reikalavimai, keliami ofšorinių įmonių formavimui ir įregistravimui, yra sąmoningai minimalūs.

Afrasinei, Georrgescu ir Istrate (2016) tyrimo rezultatai rodo, kad įmonių registravimas mažesnio mokesčio tarifo zonose daro didelę teigiamą įtaką šių įmonių pelningumui, kapitalo grąžos koeficientui, turto grąžai, bendram pelno ir maržos santykiui, bendram turto apyvartos koeficientui. Erdos (2010) teigia, kad ofšorinės įmonės gali veikti bet kokioje srityje, tačiau dažniausiai jos veikia tarptautinės prekybos srityje, t. y. dažniausiai jos yra traktuojamos kaip eksporto-importo tarpininkės, nes gali būti sutaupomi mokesčiai. Be to, užsienio ofšorinės įmonės vienu metu naudojasi dvigubo apmokestinimo vengimo taktika. Pires (2012) nurodo, kad vienas iš ofšorinių įmonių privalumų yra jų saugumas ir konfidencialumas. Dauguma ofšorinių įmonių niekada neatskleidžia finansinės informacijos ar atitinkamos konfidencialios informacijos apie akcininkus (išskyrus atvejus, kai įtariama kriminalinė ar teroristinė veikla). Barbosa, Fillipe ir Gama (2017) nurodo, kad jurisdikcijoje, kuriose veikia ofšorinės įmonės yra garantuojamas akcininkų tapatybės anonimiškumas. Pasak Zorome

(2009), taip patiriama mažiau rizikos. Be to, virtualaus biuro apskaitos paslaugų kaina taip pat gali būti sumažinta. Moller (2014) nurodo, kad bankinės paslaugos „mokesčių rojuose“ yra labai išvystytos lyginant su kitų pasaulio šalių bankais, jie veiklą gali vystyti bet kuria valiuta. Henry (2012) nurodo, kad ofšoriniai bankai suteikia geresnę grąžą nei nacionaliniai bankai, todėl taip yra išvengiama infliacijos.

Ofšorinių įmonių trūkumai pateikiami 7 lentelėje.

7 lentelė. Ofšorinių įmonių trūkumai (sudaryta darbo autoriaus pagal lentelėje pateiktus mokslininkus)

Privalumai	Ofšorinės įmonės nuosavybės įrodymas	Ofšorinės jurisdikcijos stabilumo stoka	Turto ir pajamų pervedimas bei paskirstymas iš ofšorinės įmonės į pagrindinę įmonę	Priklausomybė nuo vietos išteklių	Problemos atidarant banko sąskaitas	Dažnai nėra įtraukiamos į valstybinius susitarimus dėl dvigubo apmokestinimo
Erdos (2010)		+				
Major (2011)			+			
Moller (2014)					+	
Gravelle (2015)				+		
Farny ir kt. (2015)	+					
Ives (2016)						+

Ofšorinių įmonių panaudojimas organizuojant tarptautinį verslą turi ir tam tikrų trūkumų, tokių kaip ofšorinės įmonės nuosavybės įrodymas (Farny ir kt., 2015), ofšorinės jurisdikcijos stabilumas (Erdos, 2010), turto ir pajamų pervedimas bei paskirstymas iš ofšorinės įmonės į pagrindinę įmonę (Major, 2011), priklausomybė nuo vietos išteklių (Gravelle, 2015), neištraukimas į tarpvalstybinius susitarimus dėl dvigubo apmokestinimo (Ives, 2016), problemos atidarant banko sąskaitas (Moller, 2014) (žr. 7 lentelę). Gravelle (2015) nurodo, kad kai kurios ofšorinės įmonės bando spręsti klausimus, turėdamos priklausomybę nuo vietos išteklių. Ives (2016) nurodo, kad problemų kyla dėl tarptautinio pelno (ar mokesčių bazės) dalies, kuria galima apmokestinti. Nesutarimai dėl šios situacijos sukelia dvigubą apmokestinimą, pagal kurį dvi šalys gali reikalauti apmokestinti tą pačią dalį. Moller (2014) teigia, kad ofšorinėms įmonėms gali kilti problemų atidarant bankų sąskaitas, tačiau šiuo atveju galima naudotis jau minėtomis specializuotų įmonių paslaugomis.

Apibendrinant galima teigti, kad ofšorinės įmonės yra tokios įmonės, kurios ekonominiu požiūriu nevykdo ekonominės veiklos jų registracijos valstybėje. Jos yra įkuriamos tokiuose regionuose ar šalyse, kur mokesčiai yra maži arba iš viso neegzistuoja. Ofšorinių įmonių panaudojimas organizuojant tarptautinį verslą teikia tokius privalumus kaip teigiamas poveikis įmonės pelningumo ir kitiems santykiniais rodikliams, mažesnė rizika, minimalus pelno apmokestinimas, pajamų mokesčio sumažinimas, įmonės turto apsaugojimas nuo galimos turtinės atsakomybės, saugumas ir konfidencialumas, paprastas įmonių įregistravimas, apsisaugojimas nuo infliacijos, išskirtinių banko

paslaugų gavimas. O trūkumai yra ofšorinės įmonės nuosavybės įrodymas, ofšorinės jurisdikcijos stabilumas, turto ir pajamų pervedimas, paskirstymas iš ofšorinės įmonės į pagrindinę įmonę, neįtraukimas į tarpvalstybinius susitarimus dėl dvigubo apmokestinimo.

2.2. Mokestinės galimybės, panaudojant ofšorines įmones

Valstybė, siekianti demokratinių vertybių, turi tikslą sukurti veiksmingą mokesčių sistemą, kuri atitiktų mokesčių mokėtojų lūkesčius. Mokesčiai yra ūkio subjektų ir gyventojų privalomieji mokėjimai valstybei. Jie atsirado, kai tik susikūrė valstybė. Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatyme (2004) nurodoma, kad mokestis yra mokesčio įstatyme mokesčio mokėtojiui nustatyta piniginė prievolė valstybei, kad būtų gauta pajamų valstybės (savivaldybės) funkcijoms vykdyti. Taigi galima teigti, kad mokesčių paskirtis yra siejama su išteklių perkėlimu iš privataus sektoriaus į viešą sektorių. Tuomet vyriausybė pagal sudarytus planus numato, kaip tie ištekliai bus perskirstomi viešosioms paslaugoms teikti ir infrastruktūrai palaikyti. Tačiau aukštas apmokestinimo lygis sudaro situaciją, kai įmonės patiria mokestinę naštą.

Galima teigti, kad įmonėms tenkanti mokestinė našta yra viena iš pagrindinių priežasčių, skatinanti įmones perkelti savo veiklą į kitas šalis. Kbiladze (2016) pažymi, kad optimaliai parinkta mokesčių našta yra labai svarbi tvariai ir subalansuotai verslo plėtrai ir šalies ekonomikos augimui. Braunerhjelm ir Ekund (2014) nurodo, kad mokestinė našta yra bendra mokesčių suma, kurią moka tam tikros subjektų grupės. Šis rodiklis yra lyginamas tarpusavyje su kitomis subjektų grupėmis (pavyzdžiui, tarp įmonių, veikiančių toje pačioje ar skirtingoje pramonės šakoje). Radavičiūtė (2014) papildo šį apibrėžimą nurodydama, kad mokestinė našta yra visų šalies mokesčių mokėtojų sumokėtų mokesčių suma, kurią šalies mokesčių mokėtojai sumoka valstybei, kad ji galėtų vykdyti savo funkcijas. Vork ir Kaarna (2010) pabrėžia, kad mokesčių mokėtojų mokami mokesčiai atskleidžia ekonominę vykdomos veiklos vertę. Taigi būtina nuolat ieškoti būdų, kaip būtų galima sumažinti įmonėms tenkančią mokestinę naštą. Nors mokesčių didinimu yra siekiama mokesčių struktūros progresyvumo, dažnai yra gaunamas atvirkštinis efektas – įmonių mokamų mokesčių didinimas skatina neefektyvią įmonės veiklą, didėja darbo užmokesčio sąnaudos bei papildomo kapitalo poreikis. Taigi galima teigti, kad nors mokesčiai skatina viešųjų paslaugų kūrimą, tačiau netinkamai suformuota apmokestinimo sistema gali tapti verslo plėtros kliuviny. Nors mokesčių didinimu yra siekiama mokesčių struktūros progresyvumo, dažnai yra gaunamas atvirkštinis efektas – įmonių mokamų mokesčių didinimas skatina neefektyvią įmonės veiklą, didėja darbo užmokesčio sąnaudos bei papildomo kapitalo poreikis.

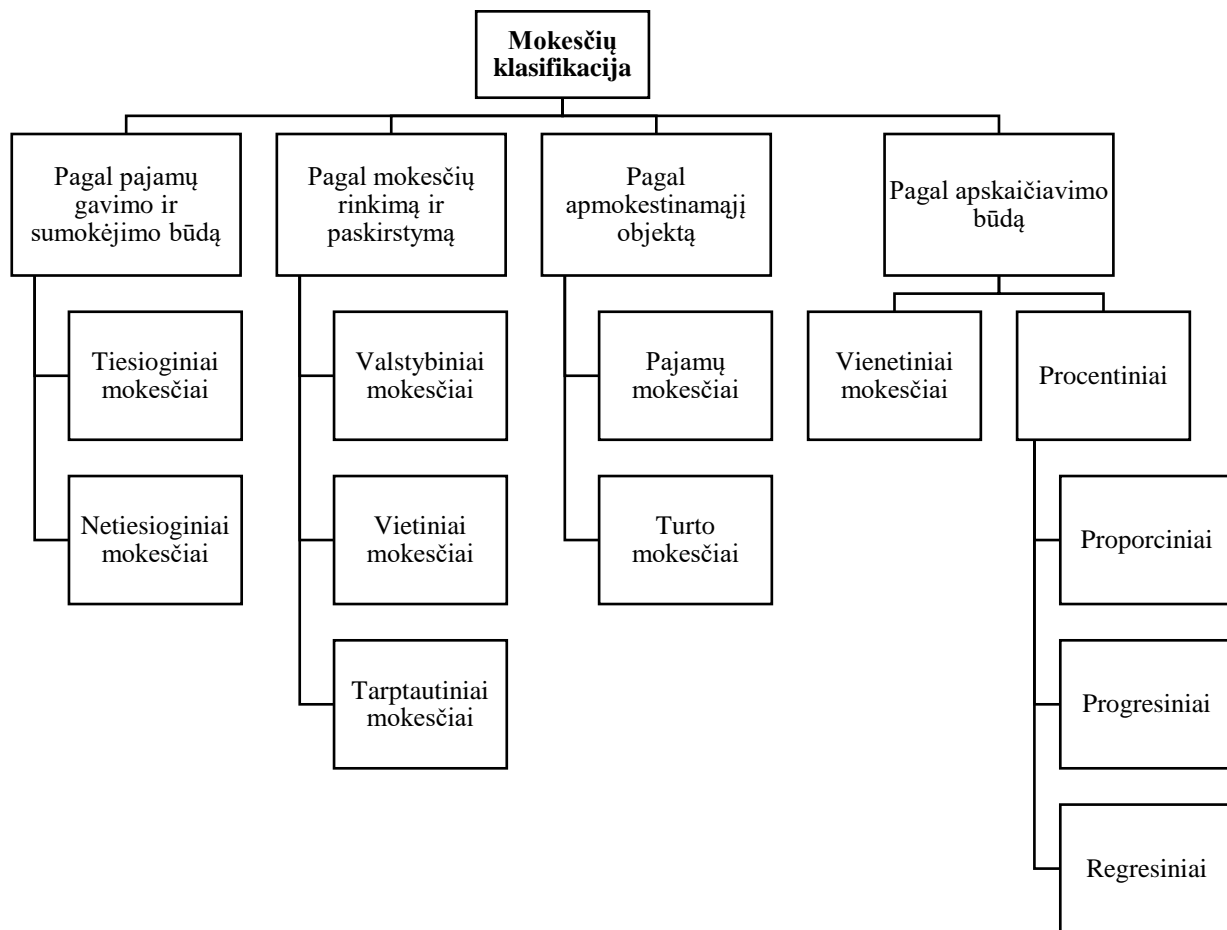
Siekiant detalizuoti, kokios yra mokestinės galimybės panaudojant ofšorines įmones, yra tikslinga aptarti ir kaip veikia mokesčių sistema bei kokius mokesčius dažniausiai moka verslo įmonės. Galima teigti, kad mokesčių sistema laikytina visuma įstatymų, reglamentuojančių tarp savęs

glaudžiai susietų mokesčių bei rinkliavų rūšis. Akcentuotina, jog valdant mokesčių sistemą, turi būti laikomasi finansinio teisingumo ir politinės ekonomijos principų. Plačiau suvokiant mokesčių svarbą valstybėje, reikėtų pažymėti, kad demokratinė visuomenė visuomet turi pasirinkimo laisvę kiek ir kokių privačių bei viešųjų gėrybių vartoti. Optimalus pasirinkimas siejamas su privataus sektoriaus ribine norma, kur viešosios gerybės ir prekės lygios pastarųjų mokestiniams įkainiams. Taigi mokesčių dydžiai ir surinkimo sistema yra ne tik pačios vyriausybės reikalas, bet ir visuomenės pasirinkimas, kadangi egzistuoja tokia sritis kaip socialinė sfera, kuri negali būti paliekamos privačiam sektoriui dėl piliečių gerovės palaikymo.

Pažymėtina, jog mokesčių mokėjimas yra teisinis santykis tarp valstybės ir mokesčių mokėtojo. Tokio santykio pagrindinis valstybės tikslas yra surinkti jai reikalingas pajamas ir siekti, kad mokesčių mokėtojas tinkamai atliktų jam nustatytas pareigas šioje srityje, o mokesčių mokėtojo tikslas – įvykdyti jam nustatytas pareigas ir išvengti valstybės numatytų poveikio priemonių taikymo. Tokių tikslų buvimas lemia, kad įstatymų leidėjas siekia kuo detaliau reglamentuoti mokestinės prievolės šalių teisių ir pareigų įgyvendinimo procedūras, tuo pačiu siekdamas pagrindinio mokesčių teisės tikslo – teisinėmis priemonėmis užtikrinti valstybės (biudžeto) pajamų gavimą (Medelienė ir Sudavičius, 2011).

Mokesčių sistema yra laikoma teisinga tada, kai savo veikla ar dydžiu panašios įmonės moka tokį patį mokesčio tarifą. Kai yra dideli skirtumai mokesčių mokėtojų segmentuose, galima teigti, kad mokesčių sistema yra neteisinga ir asimetriška (Effective Federal Income Tax Rates Faced By Small Businesses in the United States, 2009). Farny ir kt. (2015) nurodo, kad ofšorinių įmonių mokesčių planavimas yra agresyvus, įmonės siekia išnaudoti mokesčių spragas, kurios iš esmės kyla dėl atskirų valstybių pelno mokesčio sistemos nesuderinamumo.

Bendroji mokesčių klasifikacija pagal požymius yra pateikiama 4 paveiksle.

4 pav. Bendroji mokesčių klasifikacija pagal požymius (sudaryta darbo autoriaus pagal Šapalienę, 2010; Aleknevičienę, 2011)

Taigi apibendrinant 4 paveikslo duomenis galima teigti, kad mokesčiai yra skirstomi pagal pajamų gavimą ir sumokėjimą, rinkimą ir paskirstymą, apmokestinamąjį objektą ir apskaičiavimo būdą:

- Bendriausia prasme mokesčių sistemoje išskiriami tu mokesčių tipai – *tiesioginiai* ir *netiesioginiai*. Tiesioginiai mokesčiai nustatomi mokesčių subjektų turtui ir pajamoms, imamoms tiesiai iš mokesčių mokėtojo, o prie netiesioginių mokesčių priskiriami paslaugų bei prekių mokesčiai, kurie įtraukiami į kainą ar tarifus (pvz., PVM, akcizai) ir gaunami tik pirkimo momentu.

- Mokesčiai skirstomi ir pagal priklausomumą – *valstybiniai* ir *vietiniai*. Valstybinius mokesčius ima centrinė valdžia, remdamasi šalies įstatymais ir pajamos iš mokesčių nukreipiama į valstybės biudžetą, o vietiniai mokesčiai renkami remiantis įstatymais bei vietos valdžios nutarimais atitinkamoje teritorijoje ir skiriami vietos biudžeto reikmėms (pvz., savivaldybės renka rinkliavas). Taip pat egzistuoja tarptautiniai mokesčiai (pvz., ES šalys moka importo mokesčius tam tikroms prekių grupėms).

- Pagal apmokestinamąjį mokesčiai yra skirstomi į *su pajamomis susijusius mokesčius* (pavyzdžiui, pelno mokestis) ir į *su turtu susijusius mokesčius* (visi turto mokesčiai).

- Pagal apskaičiavimo būdą yra išskiriami *vienetiniai mokesčiai* (pavyzdžiui, verslo liudijimo įsigijimas) ir *procentiniai mokesčiai*. Pastarieji mokslinėje literatūroje dar yra išskiriami į *proporcinčius* (pavyzdžiui, pelno mokestis ar nekilnojamo turto mokestis), *progresinius* (pavyzdžiui, mokestis už aplinkos teršimą), *regresinius*.

Ruškytė, Rutkauskas ir Navickas (2012, p. 82) nurodo, kad proporciniai mokesčiai pasireiškia visam mokesčių objektui, kai kiekvienam jo apmokestinimo vienetui yra taikomas vienodas procentas, proporciniai – kai procentas didėja, didėjant mokesčių objektui, regresiniai – kai tarifai ne didėja, o mažėja.

Lietuvoje įmonės moka tokius mokesčius:

- pridėtinės vertės mokestį (PVM);
- akcizą;
- nekilnojamo turto mokestį;
- žemės mokestį;
- pelno mokestį;
- mokesčius už aplinkos teršimą;
- su darbo santykiais susijusias įmokas (bendrąjį valstybinio pensijų, ligos ir motinystės, nedarbo socialinio draudimo ir sveikatos draudimo įmokas);
- įmokas į garantinį fondą (Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas, 2004, akt. red. 2018).

Šiuos mokesčius administruoja Valstybinė mokesčių inspekcija. Kartu su Valstybine mokesčių inspekcija mokesčius už valstybinius gamtos išteklius, naftos ir dujų išteklių mokestį, taip pat mokesčius už aplinkos teršimą administruoja ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos įgaliotos institucijos. Valstybinio socialinio draudimo įmokas administruoja Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba ir jos teritoriniai skyriai. Lietuvos Respublikos muitinė administruoja muitus ir iš dalies pridėtinės vertės mokestį, taip pat akcizus, kiek tai jai yra pavesta pagal atskirus mokesčių įstatymus. Lietuvos Respublikos muitinė veikia vadovaudamasi Bendrijos muitų kodeksu, Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymu ir Lietuvos Respublikos muitinės įstatymu. Valstybinė mokesčių inspekcija ir Lietuvos Respublikos muitinė yra institucijos, pavaldžios Lietuvos Respublikos finansų ministerijai (Lietuvos Respublikos Finansų ministerija, 2018). Taip pat rinkliavas renka savivaldybės įstatymo ribose.

Pagal Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymą (2004, akt. red. 2014) apmokestinant įmones, vadovaujamosi tokiais principais: 1) apmokestinimo teisinio reglamentavimo ir taikymo principai; 2) mokesčių mokėtojų lygybės principas; 3) tarptautinių sutarčių viršenybės

principas; 4) teisingumo ir visuotinio privalomumo principas; 5) apmokestinimo aiškumo principas; 6) turinio viršenybės prieš formą principas.

Pagal visuotinio privalomumo ir teisingumo principą kiekvienas mokesčių mokėtojas turi prievolę mokėti mokesčių įstatymų nustatytus mokesčius, laikantis mokesčių teisės aktuose nustatytos mokesčio apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos, o mokesčių administratoriaus nustatytas mokėtinos prievolės dydis laikytinas pagrįstu tiek, kiek neviršija šių teisingumo ir protingumo kriterijų (Puzinskaitė, 2012, p. 691).

Anot Rasovaitės (2014, p. 61), didesni tarifai neužtikrina biudžeto pajamų, nes per didelis apmokestinimas skatina slėpti pajamas ir nemokėti mokesčių. Novošinskienė (2013, p. 224–228) pažymi, kad mokesčių fiskalinė funkcija veikia mokesčių mokėtojo santykius su valstybe. Jai būdingas prieštaravimas tarp mokesčių didinimo ir mokėtojų ribotos galimybės juos mokėti. Labai svarbu rasti būdų, kaip suderinti fiskalinę ir reguliavimo mokesčių funkcijas. Tai atliekama didinant ar mažinant tarifus, suteikiant mokesčių lengvatas, įteisinant sankcijas. Valstybė, suteikdama mokesčių lengvatas, skatina kapitalo judėjimą į silpniausias bei perspektyviausias sritis, skatina įmonių bei jų produkcijos konkurentabilumą vidaus ir pasaulinėse rinkose. Sumažindama mokesčių už pelną, reinvestuojamą (investuoto kapitalo papildymas iš to kapitalo gautu pelnu) į gamybą, valstybė skatina jos plėtotę.

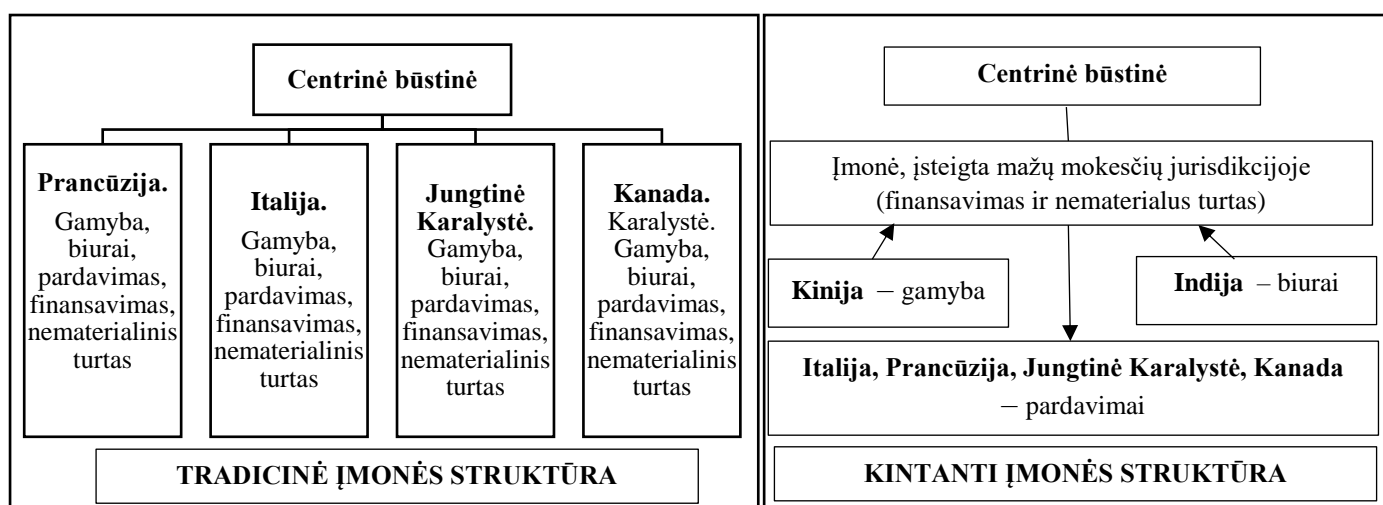
Ruškytė, Rutkauskas ir Navickas (2012, p. 68) pažymi, kad mokesčių kaip sistemos elementų vaidmuo yra įvairus: tai ir privalomojo pobūdžio mokėjimų valstybei (savivaldybei) tarifas, ir mokesčio subjektas, objektas, apmokestinimo vienetas, mokesčių lengvatos, mokesčio suma ir kt. Šiuos mokesčių elementus jungia apmokestinamosios priemonės, kurias taikant, surenkami visi mokesčiai. Cerda ir Larrain (2010) nurodo, kad didesni mokesčių tarifai veikia mažų įmonių kapitalo poreikį, o didesnėse įmonėse dėl didesnių mokesčių tarifų susiduriama su darbo jėgos paklausos problemomis. Keller ir Schanz (2013) teigia, kad nors mažas mokesčių tarifas gali pritraukti daugiau įmonių ir investicijų į konkrečią šalį, tačiau pelnas yra paskirstomas per skirtingus filialus, gali atsirasti dvigubo apmokestinimo pavojus. Panašiai, kaip ir dividendų apmokestinimo atveju, kapitalo prieaugio apmokestinimas gali sukelti dvigubo apmokestinimo problemą. Laikinas mokesčių atidėjimas gali būti nenaudingas, kai dividendai ir pelnas jau buvo apmokestinti.

Galima teigti, kad ofšorinės įmonės yra vienas iš būdų sumažinti įmonių mokamą mokesčinę naštą. Tačiau būtina pabrėžti ir tai, kad ofšorinės įmonės moka registracijos mokesčius. Erdos (2010) nurodo, kad registracijos išlaidos gali siekti daugiau nei 2500–3000 eurų (priklausomai nuo regiono). Taip pat tokios įmonės moka išlaikymo mokesčius. Todėl siekiant optimizuoti mokesčius vertinama, ar registracijos ir kitos išlaidos yra mažesnės, nei mokesčių našta arba apmokestinimas, steigiant įmonę nacionalinėje rinkoje.

Farny ir kt. (2015) nurodo, kad metinis pajamų praradimas nacionaliniame valstybių biudžete dėl mokesčių planavimo modelių yra santykinai didelis. Tas faktas, kad daugianacionalinės korporacijos

siekia sumažinti savo mokesčių našą, susijusią su pelnu per mokesčių taupymo planus, yra žinomas jau seniai. Pastaraisiais metais šis reiškinys smarkiai išaugo dėl kelių priežasčių. OECD apskaičiavo, kad apie 60 proc. tarptautinės prekybos sudaro vidaus sandoriai. Šie korporacinių struktūrų pokyčiai, viena vertus, yra susiję su ekonominiais pokyčiais, tačiau taip pat buvo sąmoningai sukurtos ir tokios įmonių struktūros, kad būtų galima taikyti kuo mažesnius įmonių pelno mokesčio tarifus. Be to, technologinė plėtra vis labiau skaldo ekonomiką, o tai keičia bendrąsias sąlygas, todėl nacionalinės valstybės reguliariai siūlo tarptautinėms korporacijoms lengvatinį režimą, kuris palaiko šias mokesčių vengimo strategijas.

Siekiant ištryškinti mokestines galimybes, panaudojant ofšorines įmones yra tikslinga aptarti ir įmonės struktūrą. Įmonių valdymo struktūrų pokyčiai pateikiami 5 paveiksle.

5 pav. Įmonių valdymo struktūrų pokyčiai (sudaryta pagal Pires, 2012; Gravelle, 2015; Farny ir kt., 2015)

Anksčiau korporacijos paprastai buvo struktūrizuotos taip, kad viena iš įmonių (holdingo bendrovė) dalyvavo ir valdė dalyvius per įvairias dukterines įmones skirtingose šalyse (žr. 5 pav.). Visa ekonominė veikla nuo žaliavų pirkimo iki galutinio produkto pardavimo buvo perduodama į šias dukterines įmones. Individualios įmonės buvo daugiausia nepriklausomos viena nuo kitos ir komerciniai sandoriai korporacijoje buvo gana riboti (Pires, 2012). Tačiau, kaip pažymi Gravelle (2015), šios tradicinės struktūros yra praeities dalykas. Įmonės struktūros labai pasikeitė. Jos dažnu atveju yra gerokai sudėtingesnės. Patronuojančiai įmonei priklauso daug dukterinių įmonių. Tai rodo, kad šalyje yra viena dukterinė įmonė, atsakinga už gamybą, kita, kuri prižiūri administraciją, ir daug dukterinių įmonių, atsakingų už prekybą atitinkamose šalyse. Šios organizacinės struktūros paprastai vis dar grindžiamos verslo valdymu. Tačiau jos taip pat sudaro mokesčių planavimo pagrindą. Ūkio subjekto pelnas priklauso nuo to, kaip apskaičiuojamos bendrovės vidaus paslaugos ir kokios kainos taikomos vidaus bendrovės prekybai.

Angreani (2015) teigia, kad pridėjus kitas korporacines įmones, kurioms yra skirtos specialios užduotys ir kurios yra vien tik motyvuojamos mokesčių sumetimais, tampa įmanoma planuoti įmonių

mokesčių naštą tokiu būdu, kad ji yra atsakinga už beveik ar beveik neapmokėtą pelną. Taigi kompanijos struktūroje niekas iš esmės nesikeičia, tačiau į ją įtraukiamos papildomos kompanijos, įsikūrusios šalyse, turinčiose mažus mokesčius arba „mokesčių rojuose“. Taip pat tarpinė įmonė gali būti atsakinga už nematerialų turtą, žaliavų pirkimą, galutinio produkto pardavimą. Todėl mokestinės galimybės, panaudojant ofšorines įmones, yra praktiškai neribojamos.

Nors suformuotos ir tam tikros gairės, skirtos vidaus sandoriams įmonėse, tačiau praktiškai jos pasirodė nepakankamos kovojant su agresyviais tarptautinių korporacijų mokesčių planavimo modeliais. OECD sukūrė gaires dėl to, kad būtų aišku, kaip korporacijoms taikyti sandorių kainodarą. Sandorių kainos paprastai apibūdinamos kaip kainos, kurios apskaičiuojamos tiekimo ir paslaugų tarp bendrovių grupės. Planuojant sandorių kainas taip, kad įmonių, įsikūrusių mažų mokesčių šalyse, prekės ir paslaugos būtų vertinamos didesnėmis kainomis, o šalys, kuriose yra traktuojamos kaip didelių mokesčių šalys, yra apskaičiuojamos mažesnėmis kainomis. Visgi praktiškai daugeliu atvejų sunku patikrinti, ar už šias prekes ir paslaugas buvo sumokėta pagrįsta kaina. Iš esmės taip yra todėl, kad kainos turi būti struktūrizuotos taip, tarsi jos būtų tarp nepriklausomų verslo partnerių. OECD valstybės narės iš esmės susitarė dėl šio požiūrio. OECD taip pat paskelbė tarpusavio sandorių kainų nustatymo gaires, kuriose išsamiai paaiškinami praktiniai reikalavimai, kurių turi būti laikomasi (Farny ir kt., 2015).

Apibendrinant galima teigti, kad įmonių mokami mokesčiai, jų tarifai, pati mokesčių sistema yra skirtingi dėl skirtingai susiklosčiusių nacionalinių tradicijų. Tačiau daugelyje valstybių pagrindiniai įmonių mokesčiai yra pelno mokestis, valstybinio socialinio draudimo įmokos, akcizai, pridėtinės vertės mokestis ir įmokos į garantinį fondą. Ofšorinės įmonės yra vienas iš būdų sumažinti įmonių mokamą mokestinę naštą. Mokestinės galimybės, panaudojant ofšorines įmones, yra praktiškai neribojamos dėl lanksčios įmonių struktūros.

2.3. Mokesčių optimizavimo, panaudojant ofšorines įmones, specifika

Prieš analizuojant mokesčių optimizavimo, panaudojant ofšorines įmones, specifiką, yra tikslinga apibrėžti, kaip yra suprantamas optimizavimas. Bendraja prasme optimizavimas mokslinėje literatūroje yra suprantamas kaip veiksmas, procesas ar metodika, kad tam tikro elemento (šio darbo atveju – įmonės mokesčių) funkcionavimas būtų kuo efektyvesnis. Optimizavimo modeliai yra matematiniai modeliai, kurie padeda įmonėms priimti sprendimus, susijusius su resursų paskirstymu, veiklos, mokesčių valdymu ir pan. (Tse ir Poon, 2012; Baxley, 2015). Taigi optimizavimo modeliai yra plačiai yra naudojami beveik visose sprendimų priėmimų srityse.

Pažymėtina, jog optimizavimo teorija yra apibrėžiama kaip matematikos šaka, apimanti daugybę įvairiausių sričių, kurių tikslas – optimizuoti išteklius bei resursus. Optimizavimo teorija yra modernesnis operacijų tyrimo terminas (Tsai, Carlsson, Ge, Hu, Shi, 2014). Optimizavimo modeliai

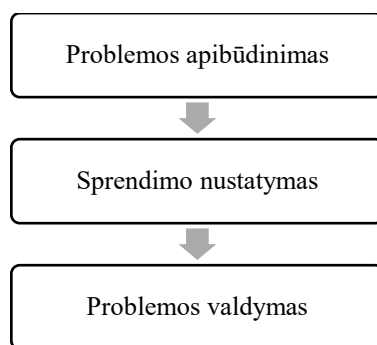
yra orientuoti tik į sprendimų, kurie optimizuoja tam tikrus sprendimų priėmėjų apibrėžtus tikslus, kūrimą. Jie tinkami, kai tenkina vieną ar daugiau tikslų, atsižvelgiant į įvairius apribojimus. Jie taip pat gali būti naudojami kaip vertinimo priemonės (Acuna, Varela, 2011). Optimizavimo modeliai susideda iš objektyvios funkcijos ir apribojimų lygčių rinkinio (Tse ir Poon, 2012).

Sprendimų priėmimo problemos gali būti suskirstytos į dvi kategorijas:

- *Deterministinius sprendimo modelius*, kuriuose tinkami sprendimai duoda gerų rezultatų – t. y. gaunama tai, ko yra tikimasi, todėl rezultatas yra deterministinis (be rizikos). Tai taip pat labai priklauso nuo to, kokią poveikį turi nekontroliuojami veiksniai ir kiek informacijos turi sprendimus priimančias asmuo, prognozuodamas šiuos veiksniai (Mohri, Medina, 2015).

- *Tikimybinis sprendimo modelius*, kai sprendimo priėmėjui rūpi ne tik rezultato vertė, bet ir kiekvieno sprendimo prisiimama rizika (neapibrėžtumas). Optimalaus sprendimo priėmimas pagal šiuos modelius labai priklauso nuo nuspėjamųjų modelių našumo, o ypatingai – nuo tikimybės įvertinimo (Noor, Dailey, Haddawy, 2014).

Optimizavimo modeliavimui yra naudojama tam tikra procedūra (žr. 6 pav.).

6 pav. Optimizavimo procedūra (sudaryta pagal Vergidis, Tiwari, Majeed, 2008; Barbato, Capone, 2014)

Atlikus mokslinės literatūros analizę (Vergidis, Tiwari, Majeed, 2008; Barbato, Capone, 2014) nustatyta, kad optimizavimo procedūra prasideda nuo pačios problemos apibūdinimo (pavyzdžiui, kodėl įmonės mokesčiai turi būti optimizuojami). Toliau – sprendimo nustatymas (pavyzdžiui, mokesčius galima optimizuoti per ofšorines įmones). Paskutinis optimizavimo procedūros etapas yra problemos vertinimas, t. y. optimalus sprendimas yra nuolat vertinamas, kai kinta parametrai arba problemos struktūra (žr. 6 pav.).

Akivaizdu, kad tarp šių bendrų veiksmų visada yra grįžtamas ryšys. Kai tik yra aptinkama problema, ji turi būti tinkamai aprašoma ir sukuriamas matematinis modelis arba sistema, kad būtų galima kurti optimizavimo sprendimo algoritmą (Barbato, Capone, 2014). Problemos formuluotė turi būti patvirtinama prieš siūlant sprendimą. Į gerą optimizuojamos problemos formuluotę turi būti įtraukiama ir tai, kas yra priskiriama pačiai problemai ir tai, kas jai nepriskiriama. Pažymėtina, kad optimalaus sprendimo radimas yra siejamas su sprendimo algoritmu ir jo įgyvendinimu. Taip pat

būtina daug dėmesio skirti ir optimizavimo problemos kontrolei, nes aplink problemą egzistuojanti aplinka nuolat kinta (Vergidis, Tiwari, Majeed, 2008).

Optimizavimo teorijos ir modeliai apima daug įvairių grupių, kurie mokslinėje literatūroje yra skirstomi į:

- *Linijinius programavimo modelius*, kurie skirstomi į dvi grupes – vieno tikslo programavimo modelius ir daugiafunkcinio tikslo programavimo modelius (Kanu, Ozurumba ir Emerole, 2014). Linijinis programavimas (optimizavimas) yra linijinės tikslinės funkcijos optimizavimo metodas, atsižvelgiant į linijinę lygybę ir linijinės nelygybės apribojimus (Baxley, 2015).

- *Dinaminį programavimą*, kuris traktuojamas kaip matematinis programavimo būdas, tarpusavyje susijusių sprendimų priėmimui. Jame pateikiama sisteminga sprendimų, kurie maksimaliai padidina bendrą efektyvumą, nustatymo tvarka (Acuna ir Varela, 2011).

- *Tikslų programavimą*, kuris sprendžia problemą vienu metu, tenkinant daugiau, nei vieną tikslą. Pagrindinė šio modelio idėja yra ta, kad nustatomas kiekvieno tikslo skaitinis tikslas, suformuojama kiekvieno tikslo objektyvioji funkcija ir tada ieškoma sprendimo, kuris sumažintų šių objektyvių funkcijų nukrypimą nuo atitinkamų tikslų (Sen ir Nandi, 2012).

- *Hierarchinį optimizavimą*, kuris yra daugialypis (arba daugiaticslis) programavimo metodas, tinkamas toms problemoms, kuriose objektyvios funkcijos gali būti klasifikuojamos nuo „svarbiausių“ iki „kitų svarbiausių“ ir t.t. (Acuna ir Varela, 2011).

- *Netiesinio programavimo modelius*, kurie sprendžia problemas, susijusias su naudingumo didinimo problemomis. Tai rodo, kad vartotojai nusprendžia paskirstyti savo pinigines pajamas taip, kad kiekvienas piniginis vienetas duotų tokią pat papildomą naudingumo vertę (Nutz, 2016).

- *Daugiafunkcinius/daugiakriterinius sprendimų priėmimo modelius*, kurie pagrįsti kriterijų sprendimų analize ir yra operacijų tyrimo subdisciplina, kurioje aiškiai vertinami keli prieštaringi kriterijai sprendimų priėmimo procese (Routsalainen, 2010).

Kaip nurodo Tse ir Poon (2012), matematiniai modeliai sudaromi įvedant kintamuosius, įvertinant apribojimus kintamiesiems, tuomet užrašoma tikslo funkcija ir nurodomos jos minimalios ir maksimalios reikšmės. Tai yra suformuojamas uždavinio matematinis modelis (tiesinio programavimo uždavinys). Formuojant matematinį optimizavimo modelį, turi būti įvertinta optimizuojamų elementų aibė ir aiškiai apibrėžiama, kaip bus formuojama tikslo funkcija.

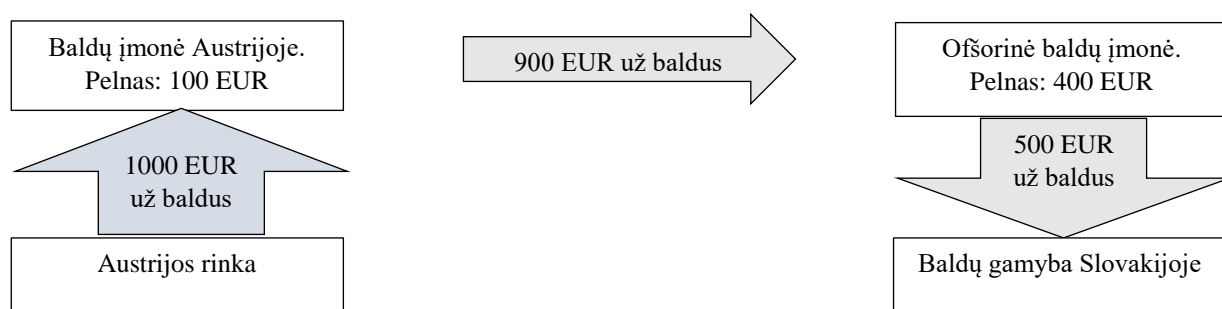
Praktikoje siekiant optimizuoti mokesčius, panaudojant ofšorines įmones, taikomi mokesčių taupymo modeliai dažnai yra sudėtingi, tačiau pagrindiniai principai – paprasti. Pagrindinė taisyklė ta, kad tarptautinės įmonės siekia pervesti savo pelną į šalis, kuriose mokesčių našta yra labai maža arba idealiai – iš įmonės perspektyvos – yra nulis. Tai pasiekama, kai vidiniai įmonės sandoriai atliekami naudojant tarpinius sandorius, mažo apmokestinimo šalyse arba „mokesčių rojuose“. Pelnas gali būti

perkeltas į šias tarpininkaujančias bendroves naudojant padidintas perleidimo kainas (Gravelle, 2015). Tai yra pasiekama, kai dukterinės įmonės, turinčios nematerialųjį turtą, (pavyzdžiui, patento teises, autorines teises), yra įsteigtos mažo apmokestinimo šalyse arba „mokesčių rojuose“. Kitos bendrovės įmonės turės sumokėti atitinkamą autorinį atlyginimą už šį nematerialųjį turtą (pavyzdžiui, nuo bendrovių pavadinimų iki programinės įrangos licencijų). Šie mokesčiai yra atskaitomi kaip įmonių, už kurias mokama, veiklos sąnaudos ir sumažinamas apmokestinamasis pelnas (Angreani, 2015).

Finansavimo įmonės taip pat yra įsikūrusios mažo apmokestinimo šalyse arba „mokesčių rojuose“. Jos yra finansuojamos iš kapitalo ir kitoms korporacinėms įmonėms suteikia kapitalo paskolas. Kitų įmonių sumokėtos palūkanos yra traktuojamos tada, kai šios įmonės apmokestina veiklos sąnaudos, taip sumažinant jų apmokestinamąjį pelną (Ives, 2016). Taip pat reguliariai naudojami nacionalinių mokesčių taisyklių skirtumai. Pavyzdžiui, tam tikros finansinės priemonės yra laikomos nuosavuoju kapitalu vienoje šalyje, o kitoje šalyje jos laikomos paskolų kapitalu. Tai gali lemti tai, kad mokėjimai vienoje šalyje sumažina apmokestinamąjį pelną, tačiau atitinkami mokėjimai kitoje šalyje jo nedidina, todėl tam tikri vidiniai sandoriai gali būti neapmokestinami (Botis, 2014). Taikant šiuos iš esmės paprastus pagrindinius principus, įmonės pelno mokesčio kvota gali būti labai maža. Atlikti tyrimai Liuksemburge rodo, kad daugelio tarptautinių įmonių pelno mokesčio našta yra mažesnė, nei 1 proc. (Erdos, 2010).

Mokesčių optimizavimą galima pasiekti kuriant keletą skirtingų įmonių rūšių.

Pagrindinė įmonė (pašto dėžutė) apibūdina įmonę, kuri yra įsteigta „mokesčių rojuje“ operacijoms trečioje šalyje atlikti (žr. 7 pav.).

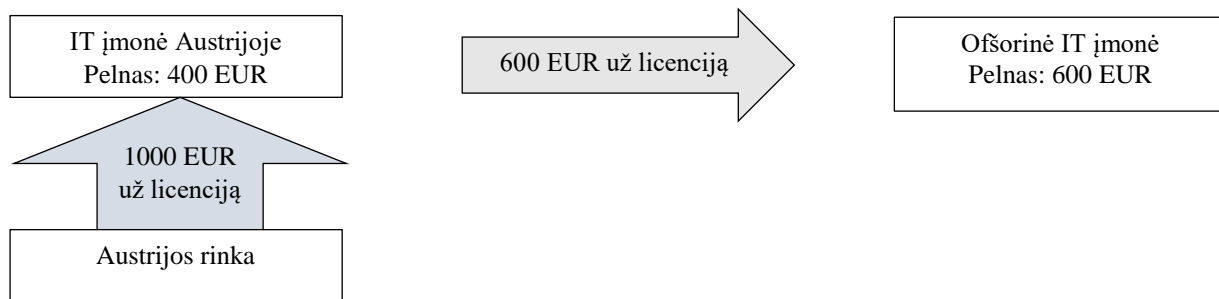

7 pav. Pagrindinės įmonės (pašto dėžutės) modelis (sudaryta pagal Farny ir kt., 2015)

Pavyzdyje pateikta Austrijos baldų įmonė turinti savo produkciją Slovakijoje (žr. 7 pav.). Slovakijoje pagaminti baldai parduodami ofšorinei įmonei. Ši įmonė parduoda baldus Austrijos kompanijai. Didžioji dalis kainų padidėjo, taigi ir pelnas, atitenka ofšorinei įmonei. Austrijos kompanija parduoda baldus su likusia ribota ženklavimo priemone. Taigi didžioji dalis pelno (nuo 400 iki 500 eurų) perduodama ofšorinei įmonei ir taip pelnas yra pašalinamas iš Austrijos mokesčių.

Tačiau jei ofšorinė įmonė yra tik pašto dėžutės tipo, jos darbas pateikiamas sąskaitoje faktūroje. Bet kai darbas nėra atliekamas, pagal Austrijos įstatymus pelnas turi būti prilyginamas Austrijos baldų įmonei. Priešingu atveju, įmonė bus patraukta baudžiamojon atsakomybėn už mokesčių slėpimą.

Pagrindinė įmonė – honorarų modelis pateikiami 8 paveiksle.

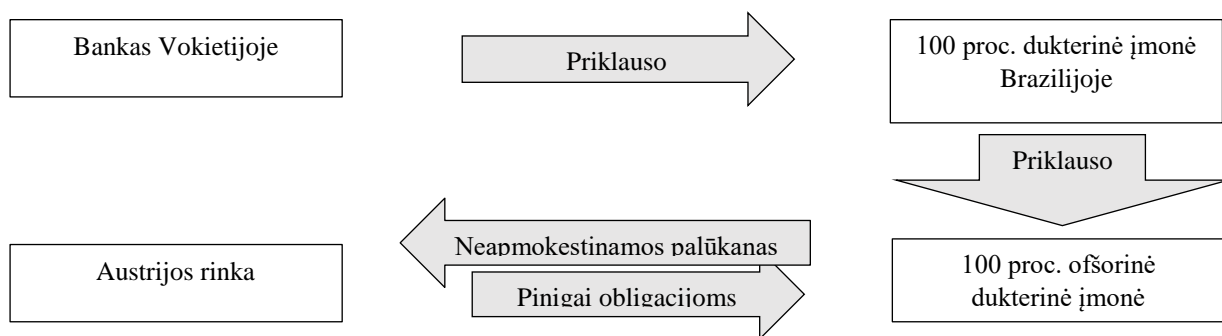

8 pav. Pagrindinės įmonės – honorarų modelis (sudaryta pagal Farny ir kt., 2015)

Taigi jei vartotojas perka kompiuterinę programą, ji jam nepriklauso, jis gauna tik teisę naudotis programa (žr. 8 pav.). Taip mokamas honoraras. Jei Austrijoje įsikūrusi IT kompanija gamina programą, ją klientai naudoja pagal licenciją. Dėl šio atlyginimo padidėja bendrovės pelnas. Dėl to teisės į programą perduodamos mokesčių inspekcijai priklausančiai bendrovei. Kai ofšorinė įmonė sudaro programos kūrimo sutartį su Austrijos IT įmone ir už šį darbą moka tik minimalią sumą (pavyzdžiui, priima Austrijos programuotojų darbo užmokestį), Austrijos įmonė moka autorinį atlyginimą ofšorinei įmonei, norėdama pasinaudoti programa. Todėl pajamos, kurias Austrijos įmonė gauna per šią programą, yra daugiausia nukreiptos į mokesčių prieglobstį.

Srauto (angl. flow-through) įmonės, visų pirma, siekia išnaudoti susitarimus dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo. Čia ribotos atsakomybės įmonė įsigyja dvigubo apmokestinimo išvengimo sutarties pranašumus, nors ji nėra nustatyta atitinkamoje sutartyje. Tai vyksta naudojant srauto perteklinį subjektą (Farny ir kt., 2015). Tarptautinėms korporacijoms nėra sunku perkelti pelną į mažo apmokestinimo sritį arba į sritį, kur nėra pelno mokesčio. Vidaus pardavimai įmonės viduje atliekami be mokesčių bazės realioje ekonomikoje, kad būtų galima perkelti pelną. Arba mokami autoriniai atlyginimai ar panašūs mokėjimai už nematerialųjį turtą, kurio pagrįstumo praktiškai neįmanoma patikrinti. Tarptautinės konsultacinės įmonės siūlo individualius sprendimus, dėl kurių de facto nereikia mokėti pelno mokesčio, nepaisant realaus pelno (Erdos, 2010).

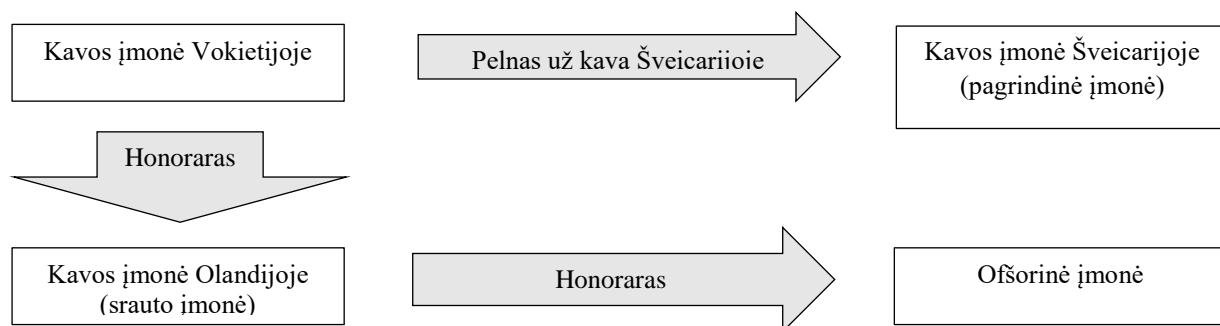
Srauto įmonės – „Stepping-stone“ modelis pateikiamas 9 paveiksle.

9 pav. Pagrindinės įmonės – „Stepping-stone“ modelis (sudaryta pagal Farny ir kt., 2015)

Pagal pateiktą pavyzdį, Vokietijoje įsikūręs bankas norėtų išplatinti obligacijas, kartu apsaugodamas ir Austrijos obligacijų savininkus (25 proc.) (žr. 9 pav.). Šiuo tikslu Vokietijos bankas įsteigia 100% dukterinį banką Brazilijoje. Jis, savo ruožtu, atveria filialą „mokesčių rojuje“ (pvz., Kaimanų salose), kuris oficialiai išleidžia obligacijas. Oficialiai Austrijos obligacijų savininkai gauna palūkanas iš Brazilijos banko, todėl turėtų būti laikomasi fakto, kad Austrijos obligacijų turėtojai pagal sutartį dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo gali užsisakyti neapmokėtą 25 proc. Brazilijos išskaičiuojamąjį mokestį nuo Austrijos mokesčio.

Pagrindinės įmonės ir srauto įmonės bendrasis modelis pateikiamas 10 paveiksle.

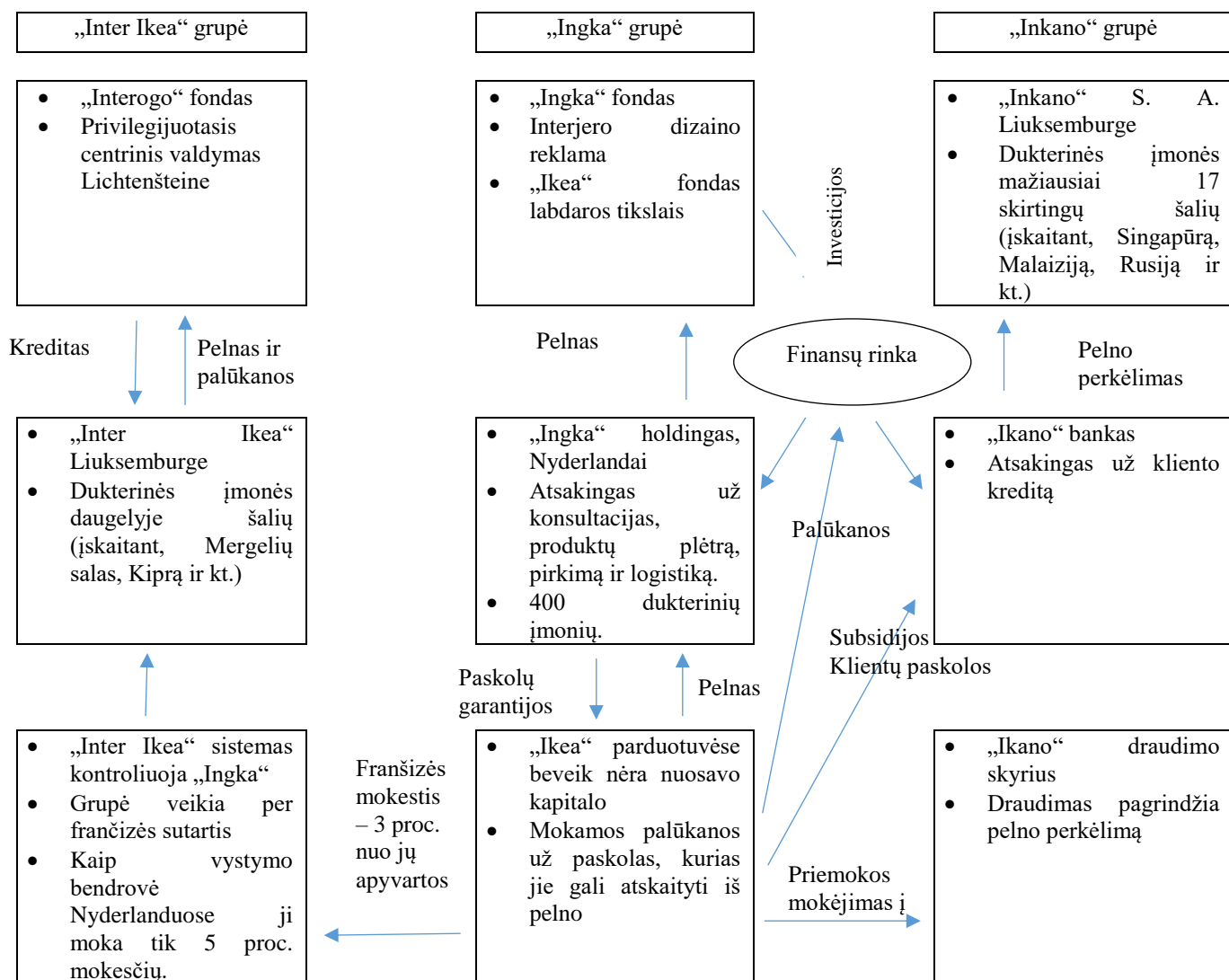

10 pav. Pagrindinės įmonės ir srauto įmonės bendrasis modelis (sudaryta pagal Farny ir kt., 2015)

Dėl Šveicarijoje egzistuojančios pelno maržos (pagrindinės įmonės pavyzdys) ir Olandijai mokamų honorarų (srauto įmonės pavyzdys) yra sutaupoma tam tikra numatyta dalis apyvartos Vokietijoje (žr. 10 pav.).

Dar vienu mokesčių optimizavimo pavyzdžiu gali būti „Ikea“ (žr. 11 pav.).

11 pav. „Ikea“ konglomerato ir trijų jos įmonių grupių modelis (sudaryta pagal Farny ir kt., 2015)

Taigi „Ikea“ konglomeratą sudaro trys oficialiai nepriklausomos įmonių grupės, kurios iš tiesų yra susijusios tarpusavyje dėl savo verslo veiklos, tačiau nėra teisiškai įtrauktos į vieną atskirą įmonių grupę. Visos trys grupės yra kontroliuojamos Kamprado šeimos. Trys konglomerato grupės yra „Ikea“ grupė (anksčiau „Ingka“ grupė), „Inter Ikea“ grupė ir „Inkano“ grupė. Pirmoji priklauso „Stiching Ingka“ fondui, įsikūrusiame Nyderlanduose, antrasis priklauso „Intergogo“ fondui, įsikūrusiame Lichtenšteine, o trečiasis priklauso „Inkano“ S. A., įsikūrusiam Liuksemburge. Įsikūrimas skirtingose šalyse suteikia daugiau mokesčių galimybių ir pranašumų. „Ikea“ nėra akcinė bendrovė, todėl tikroji mokesčių kvota yra maža. „Ikea“ veikia daugelyje rinkų, todėl pelno mokesčio norma viršija mokesčių tarifus (žr. 11 pav.).

Taip pat yra tikslinga nagrinėti ir daugiau atvejų, susijusių su mokesčių optimizavimu, panaudojant ofšorines įmones. Vienas tokių pavyzdžių gali būti „Apple“, kurios buveinė yra Jungtinėse Amerikos valstijose (Cuperino mieste). „Apple“ įsteigė ofšorines įmones Airijoje. Nei

Airijos kontroliuojančioji įmonė, nei pagrindinė įmonė esanti Airijoje, nesumokėjo visų pajamų mokesčių šioje šalyje. Jei įmonė yra susijusi su kita Airijoje veikiančia įmone, šalis leidžia kai kurioms Airijos įmonėms reikalauti negyvenamosios vietos statuso. Tai leidžia „Apple“ pagrindinei įmonei niekur kitur nemokėti mokesčių (Froud, Johal, Leaver ir Williams, 2012; Barrera ir Bustamante, 2018).

Visgi įmonės, kurios turi mažiau anoniminių filialų, nebūtinai moka mažesnius mokesčius. Pastaraisiais metais daugelis įmonių atskleidė mažiau dukterinių įmonių, tačiau grynujų pinigų suma, laikoma užsienyje didėjo. Kai kurios įmonės sugeba tiesiog neatskleisti ženklių ofšorinių įmonių skaičiaus, o kitos įmonės gali rezervuoti didesnius pajamų kiekius mažesniame kiekyje dukterinių ofšorinių įmonių (pavyzdžiui, „Citigroup“, „Walmart“, „Google“, „Microsoft“) (McIntyre, Philips ir Baxandall, 2015).

Apibendrinant galima teigti, kad optimizavimas yra naudingas siekiant surasti optimalų sprendimą, neapribotą maksimalų arba minimalų sprendimą per nepertraukiamas ir diferencijuojamas funkcijas. Tai yra analitiniai metodai optimalaus sprendimo nustatymui. Praktikoje siekiant optimizuoti mokesčius, panaudojant ofšorines įmones, taikomi mokesčių taupymo modeliai dažnai yra sudėtingi, tačiau pagrindinis principas yra pelno perkėlimas į šalis, kur mokesčių našta yra labai maža arba neegzistuojanti. Priklausomai nuo esamo verslo modelio, mokesčių optimizavimą galima pasiekti kuriant keletą skirtingų įmonių rūšių (kuriant pašto dėžutę, per honorarus, įkuriant srauto įmonę). Mokesčių optimizavimas panaudojant ofšorines įmones taip pat gali padidinti įmonės vertę.

2.4. Mokesčių optimizavimo galimybių tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones, probleminiai aspektai

Įmonių apmokestinimo sprendimai nėra skirti tik įstatymų aiškinimo supaprastinimui. Priešingai, įmonės susiduria su sudėtingomis problemomis ir sprendimais, siekdamos surasti optimalų sprendimą mokesčių klausimu. Optimizuotų mokesčių struktūrų sukūrimas yra labai rizikingas.

Mokesčių optimizavimo galimybių tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones, probleminiai aspektai pateikiami 8 lentelėje.

8 lentelė. Mokesčių optimizavimo galimybių tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones, probleminiai aspektai (sudaryta darbo autoriaus pagal lentelėje pateiktus mokslininkus)

	Moralinis ir teisinis nerimas	Nepakankamas teisinis reguliavimas	Skaidrumo stoka	Naikina konkurencijos neutralumo reikalavimą	Informacijos ir institucinės apsaugos stoka	Perdavimo sandorių kainos problemos	Mokesčių bazės erozija	Mokesčių bazės mažinimas kitose šalyse, iškraipo ją makro lygiu	Didėja neapibrėžtumas mokesčių sistemoje	Didėjantis nedarbas	Skatinama nelygybė	Dvigubo apmokestinimo problema	Skaitmeninių produktų vystymas
Erdos (2010)	+	+	+	+	+								
Levine (2010)				+									
Pires (2012)			+		+								
Henry (2012)							+						
Konoll (2012)										+			
Gravelle (2015)			+			+					+		
Farny ir kt. (2015)		+	+		+			+	+			+	+
Ives (2016)												+	
Alstadsaeter, Johannesen ir Zucman (2017)	+		+										
Barbosa, Fillipe ir Gama (2017)			+										

Mokesčių optimizavimo galimybių tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones, problemos (žr. 8 lentelėje) yra siejamos su moraliniais ir teisiniais aspektais (Erdos, 2010; Alstadsaeter, Johannesen ir Zucman, 2017), nepakankamu teisiniu reguliavimu (Erdos, 2010, Farny ir kt., 2015), skaidrumo stoka (Erdos, 2010; Pires, 2012; Gravelle, 2015; Farny ir kt., 2015; Alstadsaeter, Johannesen ir Zucman, 2017; Barbosa, Fillipe ir Gama, 2017), konkurencijos neutralumo reikalavimo

naikinimu (Erdos. 2010), informacijos ir institucinės apsaugos stoka (Erdos, 2010; Pires, 2012; Farny ir kt., 2015). Taip pat ypatingai aktualios perdavimo sandorių kainų problemos (Gravelle), mokesčių bazės mažinimas (Farny ir kt., 2015), neapibrėžtumo mokesčių sistemoje didėjimas (Farny ir kt., 2015), nelygybės skatinimas (Alstadsaeter, Johannesen ir Zucman, 2017), dvigubo apmokestinimo problema (Ives, 2016; Farny ir kt., 2015), didėjantis nedarbas (Levine, 2010), mokesčių bazės erozija (Henry, 2012).

Erdos (2010) nurodo, kad ofšorinės įmonės, turinčios turto apsaugos tikslą, kelia didžiausią moralinį ir teisinį nerimą. Tai yra tokios įmonės, kuriomis siekiama savo veiklą paversti nematoma (pavyzdžiui, naudojant fondus). Taip pat dažnai sukuriama tokios įmonės, kurių savininko asmenybė yra paslėpta vykdymo metu ar jas konfiskuojant. Ofšorinė įmonės dažnai tampa „pinigų plovimo“ ir mokesčių nemokėjimo priemone. Barbosa, Fillipe ir Gama (2017) nurodo, kad „mokesčių rojuose“ yra užtikrinamas akcininkų konfidencialumas, tačiau nors jis nėra nelegalus pats savaime, tačiau investuotojui yra suteikiama galimybė vengti ataskaitų apie turtą ir kitokias pajamas pateikimo šaliai, kurioje jis veikia. Pažymėtina, kad siekiant skaidrumo atidarius ofšorinę įmonę (pavyzdžiui, Gibraltare, Maltoje, Maldyvuose ar pan.), banko sąskaita atidaroma nacionalinėje šalyje (pavyzdžiui, Lietuvoje). Taigi iš išorės atrodo, kad įmonė veikia vietos rinkoje (Lietuvoje), tačiau jos registravimo jurisdikcija yra kitoje jurisdikcijoje.

Tačiau skaidrumo trūkumas nėra vienintelė problema. Erdos (2010) pažymi, kad tokios įmonės įkūrimas pats savaime nėra prieštaravimas įstatymams, tačiau siekiant „plauti pinigus“, tokia veiklos schema yra labai patraukli. Be to, ofšorinės įmonės panaikina konkurencijos neutralumo reikalavimą, mokesčiai nėra sumokami į valstybės biudžetą, mažinamos šalies pajamos. Pažymėtina, kad nacionalinės mokesčių inspekcijos neturi pakankamai patirties ir pajėgumų spręsti su ofšorinėmis įmonėmis susijusias situacijas.

Farny ir kt. (2015) nurodo, kad investicijų ir prekybos struktūros, kurios savo ruožtu mažina mokesčių bazę kitose šalyse, taip pat iškraipomos makro lygiu. Sumažinus individualų lygį, mažėja mokesčių mokėtojų pasitikėjimas mokesčių sistema. Prekių perdavimo sistema per ofšorines įmones nėra paprasta. Daugelis verslo procedūrų paprasčiausiai lieka nekontroliuojamos.

Alstadsaeter, Johannesen ir Zucman (2017) išskiria, kad siekis optimizuoti mokesčius, tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones, skatina nelygybę. Pavyzdžiui, kapitalo perkėlimas į Šveicariją gali paaiškinti 1 proc. pajamų sumažėjimą Prancūzijoje. Gravelle (2015) nurodo, kad problemų kyla dėl nematerialaus turto sandorių kainų.

Farny ir kt. (2015) pažymi, kad nors dauguma aukščiausiųjų teismų sprendimų jau buvo priimti, o kai kurie iš jų netgi atrodo kaip mokesčių slėpimo legalizavimas, realybė yra sudėtingesnė. Remiantis bendromis taisyklėmis, negalima tiksliai atskirti mokesčių nemokėjimo ir mokesčių vengimo. Problema yra ir patys tyrimai bei procesai. Tai rodo, kad įvairios įmonių, fondų steigimo

formos yra pagrįstos tokiomis sąvokomis kaip teisinis mokesčių optimizavimas, turto apsauga ir veiksmingos įmonės struktūros.

Levine (2010) nurodo, kad didėjantis ofšorinių įmonių skaičius, skatina nedarbą, todėl į valstybės biudžetą nėra surenkamos pajamos, o valstybė turi mokėti pašalpas asmenims, kurie prarado darbą, įmonei tapus ofšorine. Ir nors tai nėra tiesioginė įmonės mokesčių optimizavimo problema, tačiau ji reikšmingai prisideda prie problemų, kurias sukelia tokios įmonės.

Henry (2012) išskiria, kad ofšorinės įmonės sukuria mokesčių bazės eroziją. Mokesčių bazės erozija ir pelno perkėlimas yra traktuojami kaip mokesčių vengimo strategijos, kurių pagalba yra išnaudojamos spragos mokesčių bazėje siekiant dirbtinai pervesti pelną į mažo arba nulinio apmokestinimo vietas. Pelno perkėlimas yra susijęs su mokėjimu kitoms grupės įmonėms. Tai padidina bendrą pelną, kuris yra prieinamas grupės akcininkams. Dažnai tokie mokėjimai įmonės viduje yra vykdomi per honorarus ar palūkanas, nes jie nėra apmokestinami. Siekiant sumažinti mokesčių bazės eroziją, yra imamasi tam tikrų priemonių, pavyzdžiui, stiprinamos tarptautinių įmonių veiklos taisyklės, stabdoma netinkama mokesčių praktika, užtikrinama, kad nebus pažeidžiamos tarptautinės sutartys, peržiūrima mokėjimų dokumentacija, iš mokesčių mokėtojų reikalaujama atskleisti informaciją apie agresyvių mokesčių planavimą, kuriamos metodologijos, siekiant didinti verslo skaidrumą.

Farny ir kt. (2015) pažymi, kad aukštųjų technologijų įmonių ir apskritai skaitmeninių paslaugų sektoriaus išplėtimas kelia tam tikrų problemų. Patentai ar kitos rūšies intelektinė nuosavybė gali būti greitai perkeliama per valstybines sienas. Visa tai suteikia galimybes įmonėms žymiai lengviau valdyti savo verslą. Intelektinės nuosavybės režimą nustato intelektinės nuosavybės teisė. Ją sudaro teisės, kurios apima patentus, pramoninę nuosavybę, dizainą bei autorių teises, dar kitaip vadinamas nematerialiąja nuosavybe. Intelektinę nuosavybę apsaugą reglamentuoja daug tarptautinių konvencijų. Pasaulinė intelektinės nuosavybės organizacija (WIPO) ir Pasaulinė prekybos organizacija (WTO) yra atsakingos už daugelio tarptautinių konvencijų ir sutarčių įgyvendinimą.

Ofšorinių įmonių klestėjimas yra dar viena problema, susijusi su veiklos vykdymu mažos mokesčių bazės jurisdikcijose. „Mokesčių rojuose“ egzistuojančios mokesčių sistemos yra žalingos, nes taip yra paveikiama tarptautinė konkurencija (Knoll, 2012). Nors daugianacionalinėms korporacijoms tenka viena iš mažiausių įmonių mokesčių našų, mažosios ir vidutinės įmonės paprastai moka visą nominalią vertę. Tai, be kitų problemų, sukelia konkurencijos iškraipymą (Erods, 2010). Tarptautinis konkurencingumas yra siejamas su šalių gebėjimu parduoti, uždirbti, prisitaikyti ir pritraukti prekes bei paslaugas (Berger, 2008). Šalis tampa daugiau ar mažiau konkurencinga, jei jos gebėjimas parduoti užsienio rinkose pablogėjo arba pagerėjo, atsižvelgiant į ekonomikos ir kainos pokyčius (ar kitus veiksnius) (Berger, 2008; Delgado, Ketels ir Porter, 2012; Ketels, 2016). Šalių ekonominis klestėjimas yra susijęs su jų gebėjimu generuoti ar pritraukti ekonominę veiklą. Vienas iš

svarbiausių rodiklių siekiant įvertinti vietos patrauklumą yra tiesioginių užsienio investicijų lygis šalyje. Investuotojai, galvodami apie tai, kur investuoti savo kapitalą pasirinks tą vietą, kuri duos didžiausią įmanomą grąžą (Berger, 2008; Delgado, Ketels ir Porter, 2012). Taigi galima teigti, jog siekiant optimizuoti mokesčius įmonės veiklos schema turi būti legali, mažinti nesąžiningą mokesčių konkurenciją.

Nors kaip nurodo Erdos (2010) yra siekiama išvengti dvigubo apmokestinimo problemos, tačiau kaip pažymi Ives (2016) ne visuomet to pavyksta išvengti. Kaip jau buvo minėta, siekiant išvengti dvigubo apmokestinimo, Lietuvoje nuo 2014 m. yra taikomos dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartys su Latvija, Estija ir kitomos 84 šalimis. (2014 m. mokesčių atmintinė, 2014). Farny ir kt. (2015) nurodo, kad iš pradžių dvigubo apmokestinimo susitarimų tikslas buvo suderinti dvišalius mokesčių įstatymus tarp atskirų valstybių, siekiant išvengti dvigubo apmokestinimo. Didėjant internacionalizacijai, dvigubo apmokestinimo išvengimų susitarimų sistemoje buvo parengti Jungtinių Tautų (toliau – JT) dvigubo apmokestinimo išvengimo konvencijos modeliai. Jie buvo palankūs besivystančioms šalims, tačiau neatitiko OECD politikos požiūriu. Todėl OECD parengė pavyzdinę konvenciją, kuri būtų valstybių narių dvišalių sutarčių pagrindu. Vis dėlto didėjant globalizacijai kilo vis daugiau problemų. Vis dažniau ankstesnės tarpvalstybinės verslo apmokestinimo sistemos sukeldavo dvigubą įmonių pelno neapmokestinimą. Tarpvalstybinių sandorių pelnas kartais neapmokestinamas nė vienoje dalyvaujančioje valstybėje, nes mokesčių įstatymai nėra optimaliai suderinti. Sudėtingos įmonės struktūros ir laisvė lengvai įsteigti įmonės būstinę visame pasaulyje ir už pagrįstą kainą (taip pat be jokios ekonominės veiklos vienoje šalyje) leidžia įmonėms pasinaudoti spragomis savo pranašumui.

Taigi mokesčių optimizavimas, panaudojant ofšorines įmones turi būti skaidrus ir legalus. Anot McIntyre, Philips ir Baxandall (2015), yra būtina ieškoti būdų, kaip sustabdyti piktnaudžiavimą šioje srityje. Stiprūs veiksmai, kuriais siekiama užkirsti kelią, kad įmonės nenaudotų ofšorinių įmonių, kaip pagrindinio verslo modelio, atkurtų pagrindą mokesčių sistemoje, sumažintų spaudimą šalių biudžeto deficitui ir pagerintų rinkų veikimą. Pažymėtina, kad rinkos geriausiai vystosi tuomet, kai įmonės plečiasi, besiremiamos inovacijomis ar našumu, o ne jų mokesčių apskaitos sistemų agresyvumu. Erdos (2010) nurodo, kad dėl didėjančios internacionalizacijos ir dėl to kylančių tarptautinių tarpusavio ryšių, sukčiavimas ir mokesčių vengimas tapo reiškiniiais, su kuriais valstybės negali kovoti atskirai. Reikia tarptautinio koordinavimo kovojant su mokesčių vengimu ir sukčiavimu mokesčių srityje. Visose šiose veiklos srityse svarbiausias vaidmuo tenka mokesčių rojui. Taigi šalių mokesčių politika atlieka ypatingai svarbų vaidmenį, palengvindama mokesčių sukčiavimą ir mokesčių vengimą.

Farny ir kt. (2015) nurodo, kad tarptautinių organizacijų pasiūlymai yra svarbūs. Kovojama su agresyviu mokesčių planavimu, įgyvendinamas automatinis tarptautinis keitimasis informacija tarp nacionalinių finansų institucijų. Informacija apie tarpvalstybinius bankų santykius ir finansinius

sandorius yra svarbi, siekiant užkirsti kelią mokesčių slėpimui. Tačiau net ir įgyvendinus šias priemones, vis dar yra galimybių nemokėti mokesčių per patikėtus fondus, pavyzdžiui, dėl to, kad trūksta sandorių skaidrumo nuostatų. Todėl būtina imtis veiksmingų priemonių koordinuotai fiskalinei politikai bei suderinti mokesčių politiką, kurioje veiktų vienodai veiksmingas kontrolės mechanizmas ir veiksmingos sankcijos.

Apibendrinant galima teigti, kad mokesčių optimizavimo galimybių tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones, problemos yra siejamos su moraliniais ir teisiniais aspektais, nepakankamu teisiniu reguliavimu, skaidrumos stoka, konkurencijos neutralumo reikalavimo naikinimu, informacijos ir institucinės apsaugos stoka, perdavimo sandorių kainų problemomis, neapibrėžtumo mokesčių sistemoje didėjimu, nelygybės skatinimu. Nors mokesčių taupymas, panaudojant ofšorines įmones, atrodo paprastas, tačiau netinkamas mokesčių planavimas gali užtraukti baudžiamąją atsakomybę.

3. MOKESČIŲ OPTIMIZAVIMO GALIMYBIŲ TARPTAUTINIAME VERSLE, PANAUDOJANT OFŠORINES ĮMONES, TYRIMO METODOLOGIJA

3.1. Tyrimo problemos charakteristika

Mokesčių optimizavimas yra vienas iš būtinų įmonės planavimo veiksmų. Mokesčių optimizavimas leidžia verslui pasilikti daugiau uždirbtų pajamų. Jis taip pat gali būti traktuojamas kaip papildomas grynųjų pinigų šaltinis. Kuo mažesnė įmonės bendra mokesčių norma, tuo daugiau grynųjų pinigų kiekvienų metų pabaigoje pasilieka įmonėje. Šiuos pinigus galima investuoti į įmonę arba traktuoti kaip gautą pelną, todėl yra tikslinga įvertinti visas galimybes, mažinant bendrąsias mokesčių normas. Pagrindinė probleminė sritis nagrinėjamo sektoriaus atveju yra tenkanti mokestinė našta, todėl yra būtina ieškoti galimybių, kaip būtų galima optimizuoti įmonės mokamus mokesčius. Viena iš tokių galimybių yra verslo mokesčių optimizavimas, panaudojant ofšorines įmones. Išanalizavus mokslinę literatūrą (Erdos, 2010; Pires, 2012; Gravelle, 2015; Farny ir kt., 2015; Alstadsaeter, Johannesen ir Zucman, 2017; Barbosa, Fillipe ir Gama, 2017) nustatyta, kad tarptautinis mokesčių planavimas yra teisėta veikla, kuria siekiama mažinti dvigubo apmokestinimo vienodoms pajamoms riziką, pripažinti konkrečios nacionalinės mokesčių jurisdikcijos teritorines ribas. Visgi mokesčių optimizavimas, panaudojant ofšorines įmones turi būti skaidrus ir teisėtas, siekiant išvengti baudžiamosios atsakomybės.

Šiame darbe, tiriant mokesčių optimizavimo galimybes, panaudojant ofšorines įmones, nagrinėjamas UAB „Ameks“ veiklos modelis. Įmonė prekiauja džiovintais vaisiais ir riešutais įvairiose tiek Europos, tiek NVS šalių (Baltarusijos, Rusijos) rinkose. 2017 m. metiniai šios įmonės pardavimai viršijo 34 mln. EUR. UAB „Ameks“ situacijos analizės metu atskleista, kad visu analizuotu laikotarpiu (2013–2017 m.) daugiausiai buvo sumokama PVM mokesčio. Taip pat įmonei aktualūs yra ir su darbo santykiais susiję mokesčiai ir pelno mokesčio įsipareigojimai. 2013–2014 m. ir 2014–2015 m. įmonės grynajam pelningumo didesnę įtaką turėjo įmonės mokamas pelno mokestis. Kitais analizuojamais laikotarpiais (2015–2016 m. ir 2016–2017 m.) pelno mokesčio įtaka grynajam įmonės pelningumui nebuvo tokia didelė. Efektyvi pelno mokesčio norma iki 2016 m. mažėjo, todėl daroma išvada, kad vis mažesnė dalis įmonės veiklos pelno teko valstybei pelno mokesčio pavidalu. Santykiai su tiekėjais tapo geresni, nes kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais buvo mažesnis.

Taigi augant ekonomikos atvirumui, didėja tarptautinės prekybos mastai, todėl įmonės ieško galimybių optimizuoti mokesčius, panaudojant ofšorines įmones. Kadangi verslo aplinka Europoje yra pakankamai ištyrinėta, įmonė ieško galimybių, kaip pelningiau ir efektyviau vystyti verslą kitose rinkose, panaudojant ofšorines įmones. Todėl darbe nagrinėjama problema yra siejama su mokesčių optimizavimo galimybių tarptautiniame versle tyrimu ir vertinimu, panaudojant ofšorinę įmonę.

3.2. Tyrimo metodų pagrindimas

Mokesčių optimizavimo galimybių tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones, tyrimas yra sudarytas iš trijų etapų, kurie yra pateikiami 9 lentelėje.

9 lentelė. Tyrimo etapai

Eil. Nr.	Etapai	Uždaviniai	Metodai	Siektinas rezultatas
1 etapas	Ekspertinis tyrimas	Nustatyti mokesčių optimizavimo procesą ir galimybes tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones.	<ul style="list-style-type: none"> Interviu metodas; Turinio (content) analizė. 	Atskleidžiamas mokesčių optimizavimo procesas, panaudojant ofšorines įmones.
2 etapas	Verslo schemas, panaudojant ofšorinę įmonę, pristatymas	Suformuoti UAB „Ameks“ verslo schemą, panaudojant ofšorinę įmonę, jos pristatymas.	<ul style="list-style-type: none"> Antrinių duomenų rinkimas ir analizė. Remiamasi 1 etapo rezultatais. 	Pateikiama verslo schema, mokesčių optimizavimui, panaudojant ofšorines įmones.
3 etapas	Mokesčių optimizavimo galimybių, panaudojant ofšorinę įmonę, vertinimas	Įvertinti UAB „Ameks“ mokesčių optimizavimo galimybes, panaudojant ofšorinę įmonę.	<ul style="list-style-type: none"> Remiantis 2 etape pateiktu modeliu yra lyginama, kiek mokesčių bus sutaupoma. 	Įvertinama, kaip pagal pateiktą verslo modelį įmonės sutaupytų pelno ir kitų mokesčių.

Kiekvienas iš 9 lentelėje pateiktų etapų toliau yra plačiau pagrindžiamas.

1 etapas: Ekspertinis tyrimas. Šiame etape yra naudojamas interviu metodas. Kokybinių interviu metu yra siekiama gauti duomenų, atitinkančių kokybinio tyrimo siekius. Kokybinio interviu pagrindas yra klausimai, į juos tikimasi gauti kiek įmanoma platesnius, išsamesnius, atviresnius atsakymus, suformuotus paties tyrimo dalyvio ir atspindinčius jo perspektyvą (Gaižauskaitė ir Valavičienė, 2016, p. 16). Naudojant interviu metodą, yra siekiama tokių tikslų, kaip informacijos apie nagrinėjamą problemą surinkimas (šio darbo atveju – mokesčių optimizavimo galimybės, panaudojant ofšorines įmones), naujų žinių bei papildomos informacijos apie tiriamą reiškinį gavimas (Edwards ir Holland, 2013).

Tyrimo dalyvių atranka. Kokybinio tyrimo tikslai yra kitokie, nei kiekybinio, taigi ir atrankos principai bei logika skiriasi. Kokybiniame tyrime siekiama sutelkti dėmesį į detales, niuansus, specifinius reiškinius ar procesus, todėl atranka privalo būti kruopšti ir apgalvota (Gaižauskaitė ir Valavičienė, 2016, p. 37). Šiuo atveju atrenkant tyrimo dalyvius yra remiamasi įvairovės principu, t. y. apklausti penki nagrinėjamo sektoriaus (importo ir eksporto) ekspertai:

Tarptautinės įmonės eksporto vadovas, ekonomikos magistro laipsnis, patirtis – 7 metai.

Tarptautinės įmonės eksporto vadovas, tarptautinio verslo magistro laipsnis, patirtis – 5 metai.

Tarptautinės įmonės eksporto vadovas, tarptautinio verslo magistro laipsnis, patirtis – 9 metai.

Tarptautinės įmonės importo vadovas, ekonomikos magistro laipsnis, patirtis – 5 metai.

Tarptautinės įmonės importo vadovas, tarptautinio verslo magistro laipsnis, patirtis – 7 metai.

Darbe ekspertai yra koduojami X1–X5.

Klausimyno turinys. Interviu klausimynas buvo parengtas iš anksto, atsižvelgiant į darbo temą ir darbe keliamus tyrimo tikslus. Jis pateikiamas 3 priede. Tyrimo dalyvių buvo klausiama, kaip ir kokią naudą teikia ofšorinės įmonės, kokie yra ofšorinių įmonių, kaip verslo modelio, trūkumai, koku tikslu pasirinkote ofšorinę įmonę, kokių tikslų siekiate tokia veikla, kaip ofšorinė veikla padeda sutaupyti mokesčius, koks verslo modelis siekiant taupyti mokesčius per ofšorines įmones yra tinkamiausias, prekybą vykdant su ES šalimis ir koks verslo modelis siekiant optimizuoti mokesčius, taupyti mokesčius per ofšorines įmones yra tinkamiausias, prekybą vykdant su kitomis šalimis (ne ES). Taip pat identifikuojama, su kokia rizika susiduriama taupant mokesčius ofšorinių įmonių pagalba, su kokiomis problemomis susiduriama taupant mokesčius per ofšorinę įmonę ir kaip jas būtų galima spręsti.

Duomenų analizės būdas. Duomenų analizė yra sisteminis surinktos informacijos išdėstymas, sąsajų ieškojimas. Tai rekursyvus ir kartotinis procesas (Gaižauskaitė ir Valavičienė, 2016, p. 311). Todėl duomenų analizei buvo pasirinkta kokybinė turinio (content) analizė. Toks duomenų analizės metodas padeda sistemingai atskleisti interviu metu gautus duomenis. Jos metu yra analizuojamas interviu tekstas, ieškoma prasminių reikšminių žodžių, vertinamas aktualus kontekstas, atrinkti duomenys yra grupuojami į kategorijas pagal temą (Krippendorff, 2013).

Tyrimo etika. Interviu metu tyrėjas išliko neutralus, buvo užtikrintas tyrimo dalyvių anonimiškumas, o tyrimo rezultatai buvo pateikti korektiškai. Tyrimo dalyviai sutiko, kad interviu būtų įrašytas.

2 etapas: Verslo schemas, panaudojant ofšorinę įmonę, pristatymas. Šiame etape yra formuojama verslo schema, siekiant optimizuoti mokesčius per ofšorinę įmonę – prekyba su trečiąja (ne Europos Sąjungos) šalimi yra vykdoma per ofšorinę įmonę. Šiame etape, siekiant atspindėti praktinį verslo aspektą, naudojami UAB „Ameks“ duomenys.

Mokslinės analizės metu (Pires, 2012; Gravelle, 2015; Farny ir kt., 2015) buvo atskleista, kaip kinta įmonių valdymo struktūrų pokyčiai, panaudojant ofšorines įmones, taip pat pateikti įvairūs verslo modeliai. Siekiant suformuoti verslo schemą, panaudojant ofšorinę įmonę, yra atsižvelgiama į:

- Ofšorinės įmonės tipą (pašto dėžutė, honoraras, mišrus ar pan. tipas);
- Ofšorinės įmonės įkūrimo vieta (mažo arba nulinio apmokestinimo);
- Ofšorinės įmonės metinio aptarnavimo kaina (registracijos ir kiti mokesčiai).

Taip pat šiame etape yra remiamasi ir 1 etape gautais rezultatais. pagal pateiktus kriterijus yra suformuojamos keletas verslo schemų, kurios mokesčių optimizavimo aspektu yra vertinamos 3 etape.

3 etapas: Mokesčių optimizavimo galimybių, panaudojant ofšorinę įmonę, vertinimas. Šiame etape siekiama atskleisti, kiek būtų sutaupoma pelno ir kitų mokesčių, pasinaudojus 2 etape pateiktu verslo modeliu bei jo variacijomis. Atliekama nagrinėjamos įmonės mokesčių analizė tiek prieš

pasinaudojant suformuotomis verslo schemomis, tiek jas panaudojus. Nagrinėjami ir tarpusavyje lyginami tokie mokesčiai:

- su darbo santykiais susiję mokesčiai;
- pelno mokestis;
- PVM;
- nekilnojamo turto mokestis.

Apibendrinant galima teigti, kad suformuota kompleksinė metodika, sudaryta iš ekspertų interviu, verslo schemų, panaudojant ofšorinę įmonę, pristatymo pagal numatytus kriterijus ir jų įvertinimo, taupant mokesčius, leidžia tinkamai atskleisti mokesčių optimizavimo galimybes, panaudojant ofšorinę įmonę.

4. UAB „AMEKS“ GALIMYBIŲ TARPTAUTINIAME VERSLE, PANAUDOJANT OFŠORINES ĮMONES, TYRIMO REZULTATAI IR DISKUSIJA

4.1. Ekspertinio tyrimo rezultatai

Tyrimo metu buvo apklausti 5 ekspertai, dirbantys tarptautinėse įmonėse, eksporto arba importo srityse. Interviu transkripcijos pateikiamos 4–8 prieduose. Pirmiausiai, ekspertų buvo klausiama, kokią naudą jie pastebi ofšorinės įmonės steigime (žr. 10 lentelę).

10 lentelė. Ofšorinių įmonių steigimo nauda

Nauda	Patvirtinantys teiginiai
Taupomi mokesčiai	<p>X1: „Ofšorinė įmonė gali padėti sutaupyti pinigų, jos paprastai moka mažesnius mokesčius, nei reiktų mokėti vietiniu lygmeniu. Mažesni mokesčiai yra aktualūs įmonei“.</p> <p>X2: „<..tokia įmonė padeda minimizuoti mokesčius. Ofšorinės įmonės registracija mažina įmonės mokestinius įsipareigojimus. Nerezidentinė bendrovė dažnai yra neapmokestinama, arba mokesčiai yra labai maži. Tai priklauso nuo šalies. Visgi įmonių apmokestinimo klausimai gali tapti labai sudėtingi, todėl tokiais atvejais labai svarbu apsvastyti verslo modelį. Svarbu užtikrinti, kad nebūtų prieštaravimų mokesčių įsipareigojimams šalyje ar jurisdikcijoje, kurioje veikia verslas“.</p> <p>X3: „Ofšorinė įmonė padeda planuoti ir taupyti mokesčius, nes tokios įmonės nemoka mokesčių arba jie yra labai maži“.</p> <p>X4: „..įmonė moka daug mažiau mokesčių. Aišku tai priklauso nuo pasirinktos šalies ir joje egzistuojančių įstatymų. Taip pat tokią įmonę yra paprasta prižiūrėti ir palaikyti“.</p> <p>X5: „Galimybė sutaupyti mokesčių yra viena iš pagrindinių priežasčių steigti ofšorinę įmonę. Mokesčių rojai verslo įmonėms taiko mažesnius pajamų arba kapitalo prieauglio mokesčius. Aišku, jei iš viso tokius taiko. Tai yra labai naudinga strategiškai planuojant mokesčius“.</p>
Mažėjančios išlaidos administravimui	X2: „Kita nauda yra tai, kas sumažėja administracinių aspektų. Ofšorinės įmonės pareigūnų teisiniai įsipareigojimai tokiu atveju tampa daug mažesni. O taip pat sumažėja biurų ar personalo poreikis, nes naudojami virtualūs biurai“.
Turto apsauga	<p>X2: „Dar viena nauda yra turto apsauga. Tokia įmonė gali būti kaip vertinga priemonė, skirta turtui, ar tai intelektinei nuosavybei, ar tai investicijoms į nekilnojamą turtą, laikyti“.</p> <p>X3: „maži nustatymo ar priežiūros kaštai. Tai reiškia, kad tokias įmones įsteigti yra paprasta“.</p>
Paprastas ofšorinių įmonių steigimas	X3: „Ofšorinės įmonės registracijai reikės minimalaus kapitalo, paprastai mažesnio už tą, kurio reikia registruojant įmonę vietoje. Ofšorinės įmonės steigimas neturėtų būti sudėtingas ir gali suteikti daug naudos asmenims ar įmonėms, dalyvaujančioms versle“.
Sutaupytos sumos reinvestuojamos į įmonę arba nurodomas didesnis pelnas	X1: „<..nes tuos sutaupytus pinigus galima reinvestuoti į bendrovę, arba nurodyti didesnę pelną“.
Didesnis privatumo lygis	X1: „ofšorinės įmonės siūlo didesnę privatumo lygį, priklausomai nuo šalies.“
Apsaugomos investicijos	<p>X1: „Taip pat tokia įmonė padeda apsaugoti savo investicijas iš šalies“.</p> <p>X2: „Tai apsaugo juos nuo didelių nuostolių, kurie gali atsirasti dėl verslo nesėkmių, ieškinių ar kitų nenumatytų įvykių“.</p>

Atlikus interviu duomenų analizę (žr. 10 lentelę) nustatyta, kad viena iš pagrindinių naudų rūšių, kurias teikia ofšorinės įmonės, yra mokesčių taupymas. Ekspertai nurodė, mažėjančias išlaidas administravimui, turto apsaugą. Paprastas tokių įmonių steigimas, taupomų sumų reinvestavimas, didesnis privatumo lygis ir investicijų apsauga, taip pat yra traktuojami kaip ofšorinių įmonių nauda.

Ekspertų taip pat buvo teiraujamas, kokie yra ofšorinių įmonių, kaip verslo modelio trūkumai (žr. 11 lentelę).

11 lentelė. Ofšorinių įmonių trūkumai

Trūkumai	Patvirtinantys teiginiai
Prasta reputacija	X1: „Dar vienas trūkumas gali būti susijęs su reputacija, t. y. tradicinės ofšorinės įmonės dabartiniu metu nėra vertinamos, kaip patikimas verslo partneris. Todėl yra būtina daugiau investuoti į įmonės reputaciją“. X2: „Todėl, sakyčiau, kad tik gerą reputaciją turinčios įmonės gali būti tinkamos šiuolaikinio verslo prasme“. X3: „Be to, dažnai kyla problemų atidarant banko sąskaitas, nes ofšorinės įmonės dažnai turi prastą reputaciją“. X5: „Dažnai į ofšorines įmones yra žiūrima labai neigiamai, ypačiai todėl, kad kuriant tokias įmones, dažniausiai nelegaliai yra siekiama išvengti mokesčių“.
Sudėtinga atidaryti banko sąskaitas	X2: „Tarptautiniai bankai į ofšorines įmones žiūri nepatikimai, todėl kartais gali būti sudėtinga gauti sąskaitą banke“ X4: „Dabartiniu metu aktualios problemos, manau, siejasi su tuo, jog yra sudėtinga atidaryti banko sąskaitą, nes dažnai ne visuomet užtenka kompetencijos, todėl yra tikslinga naudotis specializuotomis įmonių paslaugomis“
Jurisdikcijos, kurioje veikia įmonė, nestabilumas	X1: „Kai kurios ofšorinės jurisdikcijos yra saugesnės nei kitos – tiek politiniu, tiek ekonominiu požiūriu“. X3: „labai yra svarbu nustatyti, įvertinti, išanalizuoti, kurioje šalyje steigti ofšorinę įmonę. Tai yra daroma dėl verslo stabilumo. pagrindiniai kriterijai sakyčiau yra politinė ir ekonominė situacija bei mokesstinė aplinka“. X5: „Taip pat yra būtina įvertinti ofšorinės jurisdikcijos ilgalaikį stabilumą“.
Ofšorinei įmonei negalima užsiimti komercine veikla tos šalies, kurioje ji yra registruota, jurisdikcijoje	X2: „ofšorinei įmonei nėra leidžiama veikti šalies, kurioje ji yra įregistruota, rinkoje, todėl tai gali būti nepalanku, kai vertiname didesnes valstybes, tokias kaip Kinija ar Europos Sąjungos valstybės“.
Dvigubo apmokestinimo trūkumai	X4 „Anksčiau daug dažnesnės buvo dvigubo apmokestinimo problemos, net dabartiniu metu daugelis šalių turi tarpusavyje pasirašę įvairius susitarimus šiuo klausimu“.
Reikalavimas samdyti jurisdikcijoje esančius atstovus, auditorius, direktorius	X5: „Be to, dažnai ofšorinės įmonės reikalauja, kad būtų nusamdytas koks nors vietinis atstovas ar auditorius. O tai gali kelti nepatogumą“.

Nustatyta (žr. 10 lentelę), kad vykdant veiklą „mokesčių rojuose“, yra susiduriama su tokiais pagrindiniais ofšorinių įmonių veiklos trūkumais, kaip prasta reputacija (t. y. manoma, kad tokios įmonės vengia mokesčių nelegaliais būdais, todėl yra nepatikimos) ir jurisdikcijos, kurioje veikia įmonė, nestabilumas (t. y. būtina ištirti atskiros jurisdikcijos politinį ir ekonominį stabilumą, siekiant užtikrinti įmonės investicijų saugumą). Kiti nustatyti trūkumai yra tokie, kad yra sudėtinga atidaryti banko sąskaitą, ofšorinei įmonei negalima užsiimti komercine veikla tos šalies, kurioje ji yra registruota, jurisdikcijoje, reikalavimas samdyti jurisdikcijoje esančius atstovus, auditorius, direktorius. Taip pat dažnai išryškėja dvigubo apmokestinimo trūkumai.

Tikslai, kurių buvo siekiama pasirinkus ofšorinę įmonę, ekspertų požiūriu pateikiami 12 lentelėje.

12 lentelė. Tikslai, kurių siekiama ofšorinė įmone

Tikslai	Ekspertai					Dažnumas
	X1	X2	X3	X4	X5	
Mokesčių mažinimo tikslas	+	+	+	+	+	5
Mažesnės techninės priežiūros išlaidos ir apskaitos reikalavimai		+		+		2
Sektoriumi specifiniai reikalavimai			+			1
Paprastas įmonės įsteigimas				+		1

Kaip matoma (žr. 12 lentelę), pagrindinis tikslas yra mokesčių mažinimas. Ekspertas X2 nurodo, kad: „Mokesčių mažinimas arba panaikinimas, apskritai, tikriausiai yra labai paplitusi motyvacija steigti tokio pobūdžio įmones“. Ekspertas X4 pažymi, kad: „Dauguma jurisdikcijų, su kuriomis mes dirbame, neapmokestina pelno arba įmonės uždirbtų palūkanų“. Tarp kitų tikslų yra įvardijamos mažesnės techninės priežiūros išlaidos ir apskaitos reikalavimai (X2: „Kiekvienais vėlesniais metais išlaidos ir administracinis darbo krūvis gali būti labai maži, o apskaitos ir audito standartai labai paprasti, lyginant su kitomis šalimis“; X4: „Bendrovė neturi pateikti audituotų finansinių ataskaitų ar finansinių dokumentų rinkinių reguliavimo agentūrai“), sektoriui specifiniai reikalavimai (X3: „Skirtingose šalyse kai kuriose pramonės šakose yra ir skirtingos taisyklės. Patogesnes yra licencijavimo ir ataskaitų teikimo sąlygos“), paprastas įmonės įsteigimas (X4: „Daugelyje jurisdikcijų įmonės turi sumokėti mažą metinį licencijos mokestį, o ne registracijos mokesčius“).

Ekspertas X2 taip pat išskiria, kad labai svarbu prieš perkeltą verslą ar dalį verslo į ofšorinę įmonę, atsakyti į tokius klausimus: „kokia yra rezidento šalis? ar tarp gyvenamosios šalies ir ofšorinės šalies yra pasirašytos dvigubo apmokestinimo vengimo sutartys? Ar ofšorinėje jurisdikcijoje esanti šalis nėra įtraukta į juoduosius sąrašus? Kaip pelnas bus išimamas iš ofšorinės įmonės? Pastarojo klausimo atveju dažniausiai naudojami būdai yra atlyginimas ir dividendai, tačiau kartais naudojamos ir kitos alternatyvos, tokios kaip honorarai ar pan.“.

Toliau yra analizuojama, kaip ofšorinės įmonės padeda sutaupyti mokesčius (žr. 13 lentelę).

13 lentelė. Ofšorinių įmonių mokesčių taupymas

Mokesčių taupymas	Patvirtinantis teiginiai
Ofšorinė įmonė moka tik registracijos mokesčius, tačiau, priklausomai nuo valstybės, pelnas, dividendai yra neapmokestinami arba santykinai mažai apmokestinami.	X1: „Ofšorinė įmonė nemoka nominalaus atitinkamų pajamų mokesčio“. X5: „Pagrindinis bruožas yra tas, kad įstatymai ir kitos priemonės yra naudojamos siekiant sumažinti mokesčius. Iš esmės principas yra gana paprastas – pelnas, dividendai ar kitos pajamos yra neapmokestinamos“.
Mokami mokesčiai priklauso nuo šalies politikos ir biudžeto reikalavimų.	X2: „Kiekviena šalis turi skirtingą politikos ir biudžeto reikalavimus, todėl kai kuriose valstybėse mokesčių tarifai yra mažesni“.
Reikalavimas žinoti tiek nacionalinės, tiek ofšorinės jurisdikcijos įstatymus	X2: „Todėl yra būtina žinoti visas taisykles ir nuostatas, susijusias tiek su Lietuvos, tiek su ofšorinės jurisdikcijos įmonėmis ir jų laikytis“.
Modelių įvairovė, ypač kalbant apie intelektinę nuosavybę	X3: „Modelių gali būti labai įvairių“. X3: „Tokia schema tinka įmonėms, turinčioms didelį intelektinės nuosavybės turtą, nes yra lengva perleisti nuosavybės ir licencijos autorinius

	atlyginimus tarp susijusių bendrovių“. X4: „Tai priklauso nuo verslo įmonių struktūros“. X5: „Tačiau verslo struktūros gali būti labai sudėtingos“.
--	---

Atlikus ekspertų nuomonių analizę nustatyta (žr. 13 lentelę), kad ofšorinė įmonė moka tik registracijos mokesčius, tačiau, priklausomai nuo valstybės, pelnas, dividendai yra neapmokestinami arba mažai apmokestinami. Mokami mokesčiai priklauso nuo šalies politikos ir biudžeto reikalavimų. Visgi yra keliamas reikalavimas žinoti tiek nacionalinės, tiek ofšorinės jurisdikcijos įstatymus. Tačiau tokiai veiklai vykdyti yra labai daug modelių, ypač, kai kalbama apie intelektinę nuosavybę.

Ekspertas X2 pažymi, kad „kiekviena šalis turi skirtingą politikos ir biudžeto reikalavimus, todėl kai kuriose valstybėse mokesčių tarifai yra mažesni (pavyzdžiui, Kipre ar Mergelių salose). Reikia pabrėžti tai, kad teisiškai sumažinti mokesčius per ofšorinę įmonę nėra tas pats, kas bandyti jų išvengti. Natūralu, kad atsiranda daugiau galimybių panaudoti pinigus verslui, jei mokesčio tarifas nukrenta nuo 40 proc. iki 5 proc., o tai reiškia verslo augimą ateityje. Kai kuriose aukštesnėse ofšorinėse jurisdikcijose reikia pateikti metines ataskaitas, kuriose yra nurodoma sandorių istorija. Tai yra vykdoma tokios vietos kaip Honkongas, Singapūras, Kipras, Gibraltaras ir pan. Kai kurių ofšorinių įmonių formavimu yra siekiama sutaupyti pinigų ir apsaugoti turtą teisėtai, todėl yra būtina žinoti visas taisykles ir nuostatas, susijusias tiek su Lietuvos, tiek su ofšorinės jurisdikcijos įmonėmis ir jų laikytis“. O ekspertas X3 išskiria, kad „modelių gali būti labai įvairių. Pavyzdžiui, vietoj to, kad pelnas būtų paskirstytas akcininkams, įmonė gali atlikti mokėjimus už paskolas, kurie yra panaudojami siekiant įgyti daugiau turto ir taip išvengiant pajamų mokesčio. Kitas pavyzdys, kai vienas reklamuotojas sumoka už reklamą Vokietijoje, kitas reklamuotojas susimoka už reklamą Prancūzijoje, o pinigai patenka į dukterinę įmonę Airijoje, kuriai priklauso intelektinė nuosavybė. Airių įmonė sumoka olandų dukterinei įmonei honorarą ir gauna Airijos mokesčių atskaitymą. Olandų įmonė sumoka kitai Airijoje esančiai įmonei honorarą be jokių mokesčių. Dukterinė įmonė nemoka jokių mokesčių, nes ji yra kontroliuojama iš Bermudų ar kito „mokesčių rojaus“. Taigi taip pagrindinė įmonė gauna pelną iš Bermudų. Tokia schema tinka įmonėms, turinčioms didelį intelektinės nuosavybės turtą, nes yra lengva perleisti nuosavybės ir licencijos autorinius atlyginimus tarp susijusių bendrovių“.

Toliau ekspertų buvo klausama, koks verslo modelis siekiant taupyti mokesčius per ofšorines įmones, yra tinkamiausias, prekybą vykdant su ES šalimis ir koks verslo modelis siekiant optimizuoti mokesčius, taupyti mokesčius per ofšorines įmones yra tinkamiausias, prekybą vykdant su kitomis (ne ES šalimis) bei kodėl. (žr. 14 lentelę).

14 lentelė. Modelių pasirinkimas priklausomai nuo to, su kuo vykdoma prekyba

Mokesčių taupymas	Patvirtinantis teiginiai
Modeliai nesiskiria, skiriasi tik šalys, kuriose yra tiksliau steigti ofšorinė įmonė	<p>X1: „Manau, kad modeliai nesiskiria“.</p> <p>X1: „Visgi jei kalbama konkrečiai apie rinkas, ir pasirinkimą, kur steigti ofšorinę įmonę, tai pagrindinis kriterijus, su kuo vyksta prekyba. Jei prekyba vykdoma Kinijoje, tai tuomet patraukliausios ofšorinės jurisdikcijos yra Singapūras ar Honkongas, o jei prekyba vykdoma su ES šalimis, tai patrauklesnis yra Kipras“.</p> <p>X2: „<..tiek vykdant prekybą su ES šalimis, tiek ne su ES šalimis. Svarbu tinkamai pasirinkti tik ofšorinės jurisdikcijos šalį“>“.</p> <p>X3: „Žinoma, ir prekybos partneriai bei kur vykdoma prekyba, turi įtakos verslo modelio pasirinkimui“.</p> <p>X4: „Manau, visiškai nesiskiria ir priklauso nuo šalies, su kuria yra prekiaujama, t. y. taip yra pasirenkama jurisdikcija. Daug paprasčiau prekiauti kur nors Kinijoje, jei dukterinė įmonė yra Honkonge, o ne Liuksemburge.“</p> <p>X5: „Pats modelis nesiskiria, skiriasi tik jurisdikcijos šalies pasirinkimas“.</p>
Modeliai nesiskiria, skiriasi produktai (intelektinė nuosavybė, fiziniai produktai)	X3: „Tą modelį labiau lemia produktas, fizinis produktas skirsis nuo intelektinės nuosavybės ar e. verslo produkto“.
Pašto dėžutės įmonė, nepriklausomai nuo prekybos partnerių.	X2: „Paprasčiausiu atveju yra steigama tokia kaip ir pašto dėžutės įmonė, t. y. kai prekės pateikiamos pagal sąskaitą faktūrą, o didžiausias pelnas atitenka būtent ofšorinei įmonei.“
Ne visose jurisdikcijose yra struktūra prekybinėms sąskaitoms	X4: „Daugiau problemų kyla, jei paskyra yra prekybinė, priimanti kreditines korteles, PayPal ar panašiai. Dauguma ofšorinių įmonių nukreipiamos pas didelės rizikos prekybinius paslaugų tiekėjus. Tradicinės ofšorinės įmonės tokiose vietose kaip Mauricijus ar Nevis turi žemą prekybinių sąskaitų infrastruktūrą, o PayPal sąskaitos taip pat turi daug apribojimų, susijusių su grynųjų pinigų išėmimu“.
Dviejų dalių mišraus tipo įmonė	X4: „Dėl to galima apsvarstyti paprastą dviejų dalių mišraus tipo įmonę, kad būtų galima priimti kreditines korteles“.

Nustatyta (žr. 14 lentelę), kad verslo modeliai nesiskiria, skiriasi šalys, kuriose yra tiksliau steigti ofšorinė įmonė. Taip pat tai priklauso nuo produkto – ar tai yra intelektinė nuosavybė, ar fiziniai produktai. Ekspertai siūlo naudoti pašto dėžutės modelį arba dviejų dalių ofšorinę įmonę, kai yra kalbama apie fizinių produktų pardavimą. Tačiau ne visose jurisdikcijose yra struktūra prekybinėms sąskaitoms.

Ekspertas X4 detalizuoja, kad „daug paprasčiau prekiauti kur nors Kinijoje, jei dukterinė įmonė yra Honkonge, o ne Liuksemburge. Čia yra daug kintamųjų. Jei pinigus planuojama gauti per pavedimus, geriausia rinktis salų jurisdikcijas, nes dažniausiai ten yra gerai išvystytos bankinės infrastruktūros. Daugiau problemų kyla, jei paskyra yra prekybinė, priimanti kreditines korteles, PayPal ar panašiai. Dauguma ofšorinių įmonių nukreipiamos pas didelės rizikos prekybinius paslaugų tiekėjus. Tradicinės ofšorinės įmonės tokiose vietose kaip Mauricijus ar Nevis turi žemą prekybinių sąskaitų infrastruktūrą, o PayPal sąskaitos taip pat turi daug apribojimų, susijusių su grynųjų pinigų išėmimu. Dėl to galima apsvarstyti paprastą dviejų dalių mišraus tipo įmonę, kad būtų galima priimti kreditines korteles“.

Rizika, su kuria susiduriama taupant mokesčius ofšorinių įmonių pagalba, pateikiama 15 lentelėje.

15 lentelė. Rizika, su kuria susiduriama taupant mokesčius ofšorinių įmonių pagalba

Rizikos	Ekspertai					Dažnumas
	X1	X2	X3	X4	X5	
Jurisdikcijos nestabilumas	+	+	+			3
Netinkamas teisinis reguliavimas		+			+	2
Nepatikimi partneriai ofšorinės jurisdikcijose			+	+	+	3
Politinis neapibrėžtumas				+	+	2

Taigi pagrindinės rizikos, su kuriomis susiduriama taupant mokesčius, yra jurisdikcijos nestabilumas, netinkamas teisinis reguliavimas, nepatikimi partneriai ofšorinės jurisdikcijose, politinis neapibrėžtumas (žr. 15 lentelę). Toliau pateikiami ekspertų pasisakymai:

- „Priklauso, ar pavyks tinkamai sutaupyti mokesčius, ar ne. Jei įstatymai ir reikalavimai dažnai keičiasi, tai tokia jurisdikcija yra nestabili“ (X1).
- „Taip pat būtina, kad šalyje būti tinkamas teisinis reguliavimas, t. y. ji turi turėti gerą reputaciją“ (X2).
- „Pagrindinė rizika – teisinis nestabilumas. Žinoma, egzistuoja rizika ir dėl neaptikimų partnerių ofšorinėse jurisdikcijose“ (X3).
- „Politinis neapibrėžtumas (ypatingai dabartiniu metu). Taip pat prie rizikos priskirčiau ir apgaulę, kuri gali atsirasti jei tinkamai nepasirenkami partneriai“ (X4).
- „Rizikų egzistuoja įvairių – tai ir politinis bei mokestinis nestabilumas, ir prasta teisinė sistema, ir netinkami partneriai“ (X5).

Pagrindinės problemos, su kuriomis susiduriama taupant mokesčius per ofšorinę įmonę, pateikiamos 16 lentelėje.

16 lentelė. Pagrindinės problemos, su kuriomis susiduriama, taupant mokesčius per ofšorinę įmonę

Rizikos	Ekspertai					Dažnumas
	X1	X2	X3	X4	X5	
Reikalaujama užpildyti kiekvienos įmonės pelno mokesčio ataskaitą	+					1
Dvigubo apmokestinimo problema		+	+	+	+	4
Banko sąskaitų atidarymas		+	+	+		3
Pervedimas iš ofšorinės įmonės į pagrindinę			+	+		2
Skaidrumo stoka					+	1

Nustatyta (žr. 16 lentelę), kad pagrindinės problemos, su kuriomis susiduriama taupant mokesčius per ofšorinę įmonę, yra dvigubo apmokestinimo problema, banko sąskaitų atidarymas, pervedimas iš ofšorinės įmonės į pagrindinę, skaidrumo stoka. Taip pat reikalaujama užpildyti kiekvienos įmonės pelno mokesčio ataskaitą. Toliau pateikiami ekspertų pasisakymai:

- „Mokesčių inspekcija visuomet domisi visomis konkrečiai įmonei, o taip pat ir mums priklausančiomis ofšorinėmis įmonėmis. Taip pat yra reikalaujama užpildyti kiekvienos įmonės pelno mokesčio ataskaitą“ (X1).

- „Jei modelis nėra tinkamas, gali atsirasti dvigubo apmokestinimo problema, todėl svarbu nustatyti, ar yra pasirašytos dvišalės sutartys. Kita problema siejasi su banko sąskaitų atidarymu“ (X2).

- „Pagrindinės problemos prekybinėje srityje yra banko sąskaitų atidarymas, dvigubas apmokestinimas, pelno pervedimas iš ofšorinės įmonės į pagrindinę“ (X3).

- „Problemos yra kelios – dvigubas apmokestinimas, sudėtinga pervesti pinigus atgal į pagrindinę įmonę. Prekybinei veiklai sudėtinga atidaryti prekybines sąskaitas“ (X4).

- „Pirmiausiai, tai svarbu tinkama jurisdikcija – ji turi turėti gerą reputaciją. Jei ši reputacija neegzistuoja, tampa sudėtinga vykdyti veiklą ofšorinėse jurisdikcijose. Prie problemų priskirčiau ir skaidrumo stoką bei dvigubą apmokestinimą“ (X5).

Paskutiniu klausimu siekiama su išsiaiškinti, ar būtų ir kaip būtų galima spręsti minėtas problemas (žr. 17 lentelę).

17 lentelė. Problemų sprendimo būdai

Problema	Sprendimo galimybė	Patvirtinantys teiginiai
Reikalaujama užpildyti kiekvienos įmonės pelno mokesčio ataskaitą	Nėra sprendimo galimybės, priklauso nuo konkrečios jurisdikcijos	X1: „Nesu tikras ar galima išvengti įmonės pelno ataskaitos pildymo, tačiau vėlgi manau, kad tai priklauso nuo jurisdikcijos“.
Dvigubo apmokestinimo problema	Dvišalės sutartys	X2: „Dėl dvigubo apmokestinimo, tai yra aktualu dvišalės sutartys“. X3: „Dvišalės sutartys taip pat yra svarbios siekiant išvengti minėtų problemų“. X4: „Tai prieš renkant šali, kur atidaryti ofšorinę įmonę būtina patikrinti ar su ta šalimi yra sudaryta dvišalė sutartis“. X5: „O dvigubą apmokestinimą sprendžia dvišalės sutartys“.
Banko sąskaitų atidarymas	Tinkamos jurisdikcijos su išplėtotomis bankų paslaugomis pasirinkimas	X2: „O banko sąskaitų atidarymui yra aktualus tinkamos jurisdikcijos pasirinkimas“. X3: „taip pat pasirinkti tinkamą šalį“.
	Galimybė pasirinkti tinkamus partnerius	X3: „Tikslinga sąskaitas atsidaryti per partnerius tose šalyse“. X4: „Dėl pinigų pervedimo ir sąskaitų atidarymo, ta sakyčiau svarbu geri konsultantai partneriai toje šalyje“.
Pavedimas iš ofšorinės įmonės į pagrindinę	Tinkamos verslo schemas pasirinkimas	X3: „O pelno pervedimui iš ofšorinės į pagrindinę įmonę spręsti yra būtina tinkama verslo schema“.
	Tinkami verslo partneriai ir konsultantai	X4: Dėl pinigų pervedimo ir sąskaitų atidarymo, sakyčiau svarbu geri konsultantai partneriai toje šalyje“.
Skaidrumo stoka	Reputacijos užtikrinimas	X5: „Skaidrumo stoka sprendžiama reputacijos generavimu, užtikrinimu ir plėtojimu. Bet tai atlieka jurisdikcijos šalis“.

Nustatyta (žr. 17 lentelę), kad dvigubo apmokestinimo problemą spęstų dvišalės sutartys. Banko sąskaitų atidarymo problema galėtų būti sprendžiama dviem būdais, t. y. tinkamos jurisdikcijos su išplėtotomis bankų paslaugomis pasirinkimas bei tinkamų verslo partnerių ofšorinėse jurisdikcijose pasirinkimas. Pervedimų iš ofšorinės įmonės į pagrindinę problemą spęstų tinkamos verslo schemos pasirinkimas ir tinkamų verslo partnerių bei konsultantų pasirinkimas. Skaidrumo stokos problema turėtų būti sprendžiama pačių jurisdikcijos šalių, gerinant jų reputaciją. Keliant klausimą dėl reikalavimo užpildyti kiekvienos įmonės pelno mokesčio ataskaitą galima teigti, kad šios problemos išspręsti nėra galimybių, nes minėtas reikalavimas priklauso nuo konkrečios jurisdikcijos.

Apibendrinant galima teigti, kad viena iš pagrindinių naudų, kurią teikia ofšorinės įmonės, yra mokesčių taupymas. Ekspertai nurodė mažėjančias išlaidas administravimui, turto apsaugą. Paprastą tokių įmonių steigimą, taupomų sumų reinvestavimą, didesnę privatumo lygį ir investicijų apsaugą, taip pat galima laikyti labai svarbiais ofšorinių įmonių privalumais. Pagrindinis tikslas steigti ofšorinę įmonę yra mokesčių mažinimas. Nustatyta, kad ofšorinė įmonė moka tik registracijos mokesčius, tačiau pelnas, dividendai yra neapmokestinami arba mažai apmokestinami (priklausomai nuo valstybės). Mokami mokesčiai priklauso nuo šalies politikos ir biudžeto reikalavimų. Visgi yra keliama reikalavimas žinoti tiek nacionalinės, tiek ofšorinės jurisdikcijos įstatymus. Tačiau tokie veikli vykdyti yra labai daug modelių, ypač, kai kalbama apie intelektinę nuosavybę. Verslo modeliai, priklausomai nuo šalies, su kuria prekiaujama, nesiskiria, skiriasi tik šalys, kuriose yra tiksliau steigti ofšorinę įmonę. Taip pat tai priklauso nuo produkto – ar tai yra intelektinė nuosavybė, ar fiziniai produktai. Ekspertai siūlo naudoti pašto dėžutės modelį arba dviejų dalių ofšorinę įmonę, kai yra kalbama apie fizinių produktų pardavimą. Tačiau ne visose jurisdikcijose yra struktūra prekybinėms sąskaitoms. Pagrindinės problemos, su kuriomis susiduriama taupant mokesčius per ofšorinę įmonę, yra dvigubo apmokestinimo problema, banko sąskaitų atidarymas, pervedimas iš ofšorinės įmonės į pagrindinę, skaidrumo stoka.

4.2. UAB „Ameks“ verslo schemos, panaudojant ofšorinę įmonę, pristatymas

Atsižvelgiant į ekspertų interviu rezultatus, galima teigti, kad yra keletas verslo schemų, kurios tikėtų UAB „Ameks“ atveju. Ekspertų tyrimo metu buvo išskirti du pagrindiniai modeliai – pašto dėžutės ir dviejų dalių mišraus tipo. Kaip jau buvo išskirta metodinėje dalyje, formuojama verslo schema, siekiant optimizuoti mokesčius per ofšorinę įmonę – prekyba su trečiąja (ne Europos Sąjungos) šalimi, yra vykdoma per ofšorinę įmonę. UAB „Ameks“ prekybą vykdo tokiose trečiojoje šalyje kaip Baltarusija, Rusija, Kazachstanas. Pagrindinė įmonė ofšorinei įmonei steigti gali pasirinkti įvairias jurisdikcijas, tačiau orientuojamasi taip pat į trečiųjų (ne Europos Sąjungos šalių) jurisdikcijas. Kiekviena iš jų yra trumpai charakterizuojama:

Seišeliai. Šioje jurisdikcijoje yra labai populiariu steigti įmones, nes Seišelių tarptautinio verslo įmonės (*toliau – IBC, angl. international business company*) yra lanksčios, neapmokestinamos, tinka įvairiems tikslams. Paprastai šios įmonės yra naudojamos kaip holdingo įmonės (nekilnojamas turtas, akcijos) arba konsultacinės bei asmeninės aptarnavimo įmonės. Konfidencialumas taip pat yra vienas iš pagrindinių Seišelių IBC bruožų. Tai paaiškinama tuo, kad Seišelių IBC faktinių savininkų valdytojų ir akcininkų duomenys nėra vieši. Ši informacija yra prieinama tik registruoto agento biurams. Seišelių IBC yra efektyvus verslo subjektas, per kurį galima atidaryti sąskaitą ES bankų institucijose (Erdos, 2010; Gravelle, 2015; EYGM Limited, 2017).

Belizas. Ši jurisdikcija yra veiksminga, kai yra kalbama apie korporatyvinę arba ribotos atsakomybės įmonę (*toliau – LLC, angl. limited liability company*). Belizas yra ideali vieta kurti ofšorinę įmonę. Jo IBC yra įmonės, kuriomis dažnai naudojasi ofšoriniai bankai, tarptautinės prekybos įmonės. Dažniausiai tai yra daroma siekiant apsaugoti turtą. Belizo IBC taip pat dažnai yra naudojamos nekilnojamam turtui ir žemės nuosavybei, asmeninėms paslaugoms, kurios yra teikiamos asmenų, dirbančių užsienyje arba ofšoriniam elektroniniam verslui (Erdos, 2010; Gravelle, 2015; EYGM Limited, 2017).

Panama yra gerai žinoma kaip vienas iš labiausiai išsivysčiusių tarptautinių verslo centrų. Jos ekonomikos augimas yra gana spartus, o vienam gyventojui tenka didžiausios pajamos iš visų Centrinės Amerikos šalių. Šios šalies įstatymai leidžia pateikti užsienio institucijoms tik apskaitos įrašus, bylas, korespondenciją ir tik su teismų leidimu. Sutartyse apie keitimąsi informaciją kalbama tik apie nusikalstamas veikas, susijusias su narkotikais. Visi kiti aspektai yra draudžiami. Panamoje IBC yra steigiamos turto apsaugos tikslais. Panamos teisinė sistema yra gerai išvystyta ir išbandyta (Erdos, 2010; Gravelle, 2015; EYGM Limited, 2017).

Kaimanų salos turi gerai reguliuojamą ir tarptautiniu mastu pripažįstamą nemokestinamą mokestinę aplinką. Jos yra populiarios tarp didelių fondų ir investicinių įmonių. Būtent jose pasaulyje yra įsikūręs didžiausias pasaulyje rizikos draudimo fondų centras. Kaimanų salose yra didžiausias bankų centras (200 licencijuotų bankų) (Erdos, 2010; Gravelle, 2015; EYGM Limited, 2017).

Honkonge yra palanki apmokestinimo tvarka. Tai reiškia, kad tinkamai struktūruotos ir valdomos Honkongo bendrovės gali būti naudojamos tarptautinei prekybai, nemokant mokesčių šioje jurisdikcijoje, jei bendrovė neturi pajamų iš šaltinių joje. Honkonge nėra jokio išskaičiuojamojo, pardavimo, kapitalo prieaugio, grynosios vertės ar PVM mokesčių. Taip pat nėra jokio mokesčio už investicines pajamas ar kapitalo prieaugį. Ypatingai rekomenduojama, jei verslas yra vykdomas Kinijoje (Erdos, 2010; Gravelle, 2015; EYGM Limited, 2017).

Singapūras turi geros reputacijos finansų centrą, kuris aptarnauja ne tik savo šalies ekonomiką, bet ir Azijos Ramiojo vandenyno regioną. Singapūro finansų centras siūlo platų finansinių paslaugų spektrą, įskaitant bankų, draudimo, investicinės bankininkystės ir išdo paslaugas. Singapūras yra geras

pasirinkimas, kai norima parduoti turtą, nes nėra kapitalo prieaugio mokesčio. Be to, Singapūras neapmokestina ir išskaičiuojamojo mokesčio už dividendus. Tačiau palūkanos ir autoriniai atlyginimai ne rezidentams yra apmokestinami (nuo 10 proc. iki 15 proc.). Metinės įmonės išlaikymo išlaidos Singapūre yra žymiai didesnės, lyginant su kitomis ofšorinėmis jurisdikcijomis (Erdos, 2010; Gravelle, 2015; EYGM Limited, 2017).

Didžiosios Britanijos Mergelių salos yra didžiausias tarptautinių verslo įmonių įsteigimo centras, kurio teritorijoje yra įregistruota apie 450000 aktyvių įmonių. Vienas iš pagrindinių šios jurisdikcijos pranašumų yra jos reputacija. Be to, joje yra paprasta, greitai ir pigu įkurti specialios paskirties įmones ir kitus subjektus (ypač fondus) (Erdos, 2010; Gravelle, 2015; EYGM Limited, 2017).

Toliau yra vertinama tokios įmonės metinio aptarnavimo kaina mokama šiose šalyse (žr. 18 lentelę).

18 lentelė. Ofšorinės įmonės metinio aptarnavimo kaina (Erdos, 2010; Gravelle, 2015; EYGM Limited, 2017)

Šalis	Registracijos mokestis ir metinis palaikymo mokestis	Verslo mokesčiai	Egzistuoja dvišalė sutartis	Ar tinkama prekybos sąskaitoms
Seišeliai	600 EUR	25 proc. mokesčių nuo pelno, nėra jokių kitų mokesčių	+	Ne
Belizas	900 EUR	Nulinio apmokestinimo zona	+	Ne
Panama	900 EUR	Nulinio apmokestinimo zona	+	Ne
Kaimanų salos	750 EUR	Nulinio apmokestinimo zona	+	Ne
Hongkongas	1200 EUR	16,5 proc. pelno mokestis, Jokių kitų mokesčių	+	Taip
Singapūras	1000 EUR	8,5 proc. nuo 300000 EUR pelno, 17 proc. nuo 300000 EUR pelno, Jokių kitų mokesčių	+	Taip
Mergelių salos	1000 EUR	Nulinio apmokestinimo zona	+	Taip

Atsižvelgiant į numatytus kriterijus, iš išskirtų šalių tinkamos prekybos sąskaitoms yra tik trys šalys – Hongkongas, Singapūras ir Mergelių salos (žr. 18 lentelę). Honkonge ir Singapūre yra taikomi mokesčiai pelnui, tačiau nėra jokių kitų mokesčių, o Mergelių salos yra nulinio apmokestinimo zona.

Taigi toliau yra detalizuojamos UAB „Ameks“ verslo schemas, siekiant optimizuoti mokesčius per ofšorinę įmonę – prekyba su trečiaja (ne Europos Sąjungos) šalimi per ofšorinę įmonę.

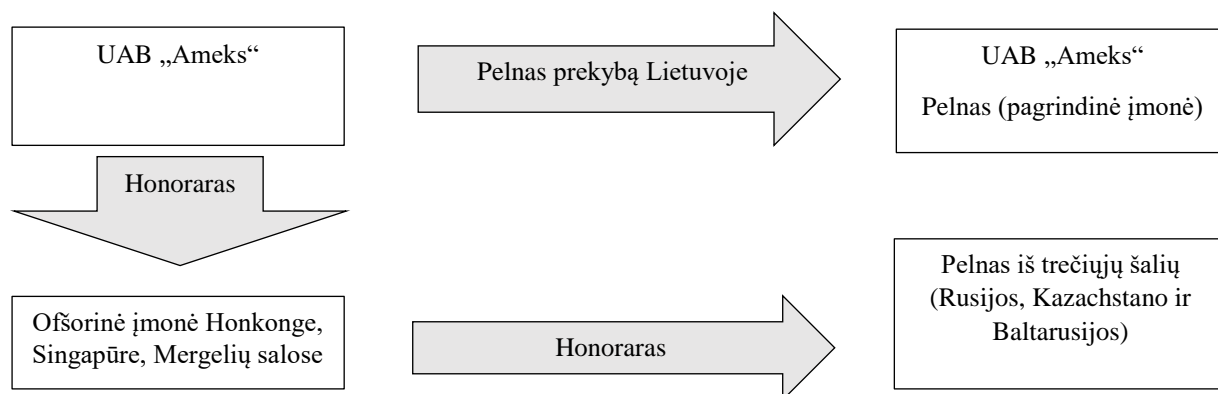
UAB „Ameks“ pašto dėžutės verslo schema pateikiama 12 paveiksle.

12 pav. UAB „Ameks“ pašto dėžutės verslo schema

Pagal šį modelį prekyba Rusijoje, Baltarusijoje ir Kazachstane yra vykdoma per Honkongą, Singapūrą ar Mergelių salas. UAB „Ameks“ parduoda savo prekes ofšorinei įmonei su likusia ribota ženklinimo priemone. Dėl to didžioji dalis pelno perduodama ofšorinei įmonei ir taip pelnas yra pašalinamas iš Lietuvos mokesčių.

Kitas tipas yra mišrusis. Jis pateikiamas 13 paveiksle.

13 pav. UAB „Ameks“ mišraus tipo modelis

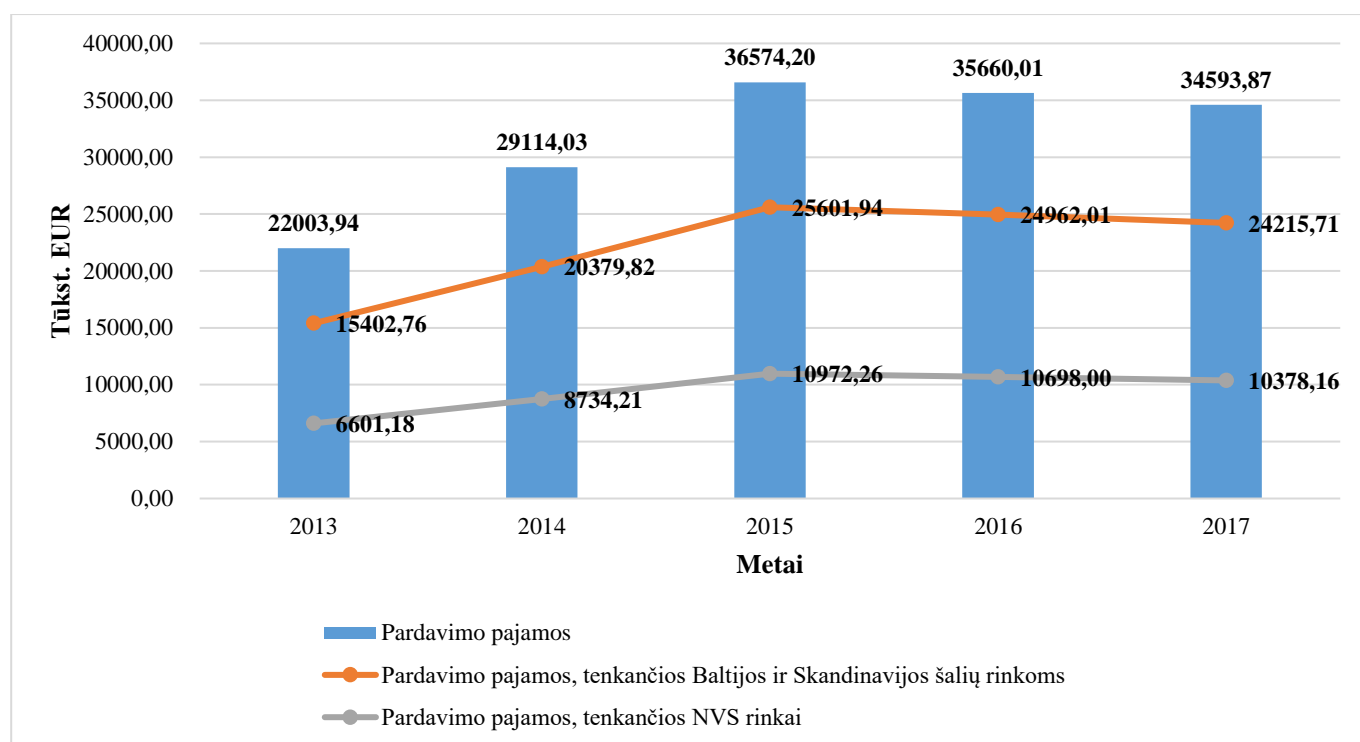
Dėl Lietuvoje egzistuojančios pelno maržos ir ofšorinei įmonei mokamų honorarų yra sutaupoma tam tikra numatyta dalis apyvartos iš Rusijos, Kazachstano ir Baltarusijos (žr. 13 pav.).

Apibendrinant galima teigti, kad patraukliausia ofšorinės įmonės (UAB „Ameks“) atveju yra steigti Honkonge, Singapūre ir Mergelių salose. Honkonge ir Singapūre yra taikomi mokesčiai pelnui, tačiau nėra jokių kitų mokesčių, o Mergelių salos yra nulinio apmokestinimo zona. Išskirti du pagrindiniai modeliai – pašto dėžutės ir mišrus modelis. Pagal pašto dėžutės modelį prekyba Rusijoje, Baltarusijoje ir Kazachstane yra vykdoma per Honkongą, Singapūrą ar Mergelių salas. UAB „Ameks“ parduoda savo prekes ofšorinei įmonei su likusia ribota ženklinimo priemone, todėl didžioji dalis pelno perduodama ofšorinei įmonei ir taip pelnas yra pašalinamas iš Lietuvos mokesčių. Pagal mišrų modelį

dėl Lietuvoje egzistuojančios pelno maržos ir ofšorinei įmonei mokamų honorarų yra sutaupoma tam tikra numatyta dalis apyvartos iš Rusijos, Kazachstano ir Baltarusijos.

4.3. UAB „Ameks“ mokesčių optimizavimo galimybių, panaudojant ofšorinę įmonę, vertinimas

Šioje dalyje yra vertinama, kiek UAB „Ameks“ gali sutaupyti pelno ir kitų mokesčių, panaudodama ofšorinę įmonę prekybai su trečiosiomis šalimis. Pardavimo pajamų dalis 2013–2017 m. pagal rinkas pateikiama 14 paveiksle.

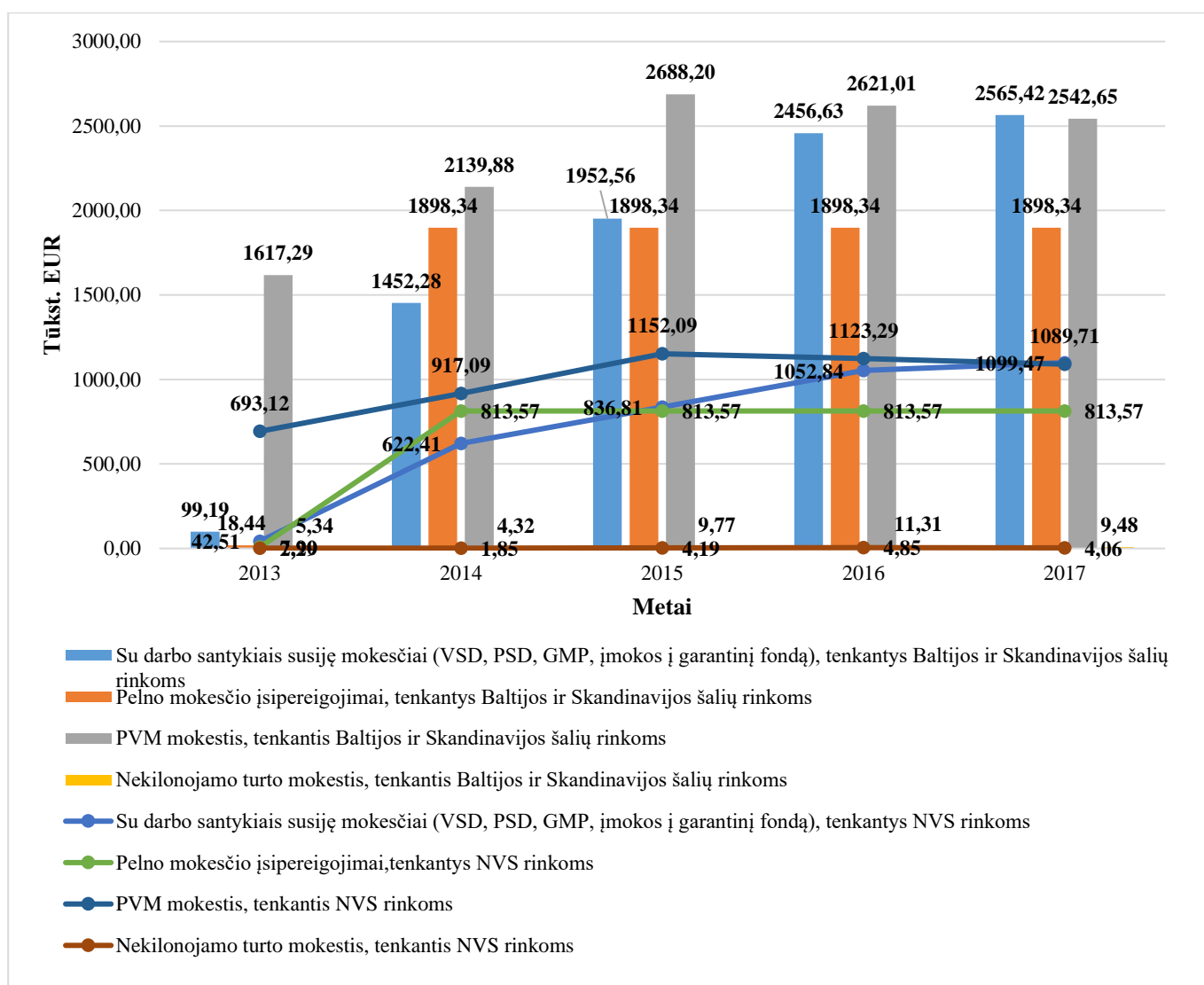

14 pav. Pardavimo pajamų dalis 2013–2017 m. pagal rinkas, tūkst. EUR.

Kaip matoma (žr. 14 pav.), 70 proc. įmonės pardavimų sudaro Baltijos šalių ir Skandinavijos šalių rinka, tačiau tikimasi didinti pardavimus NVS šalių rinkose. 2013–2017 m. laikotarpiu pardavimo pajamos, tenkančios NVS šalims didėjo 57,2 proc.

Dabartiniu metu įmonė sumoka 10022,7 tūkst. EUR mokesčių. Visu analizuojamu laikotarpiu (2013–2017 m.) daugiausiai buvo sumokama PVM mokesčio (iš viso – 1658,34 tūkst. EUR). Taip pat įmonei aktualūs yra ir su darbo santykiais susiję mokesčiai (iš viso – 12180,11 tūkst. EUR) ir pelno mokesčio įsipareigojimai (iš viso – 10873,98 tūkst. EUR). Nors su darbo sąnaudomis susijusių mokesčių analizuojamai įmonei nepavyktų sutaupyti, tačiau būtina įvertinti, kiek kitų mokesčių būtų sutaupoma.

Dabartinis mokesčių pasiskirstymas tarp skirtingų rinkų yra pateikiamas 15 paveiksle.

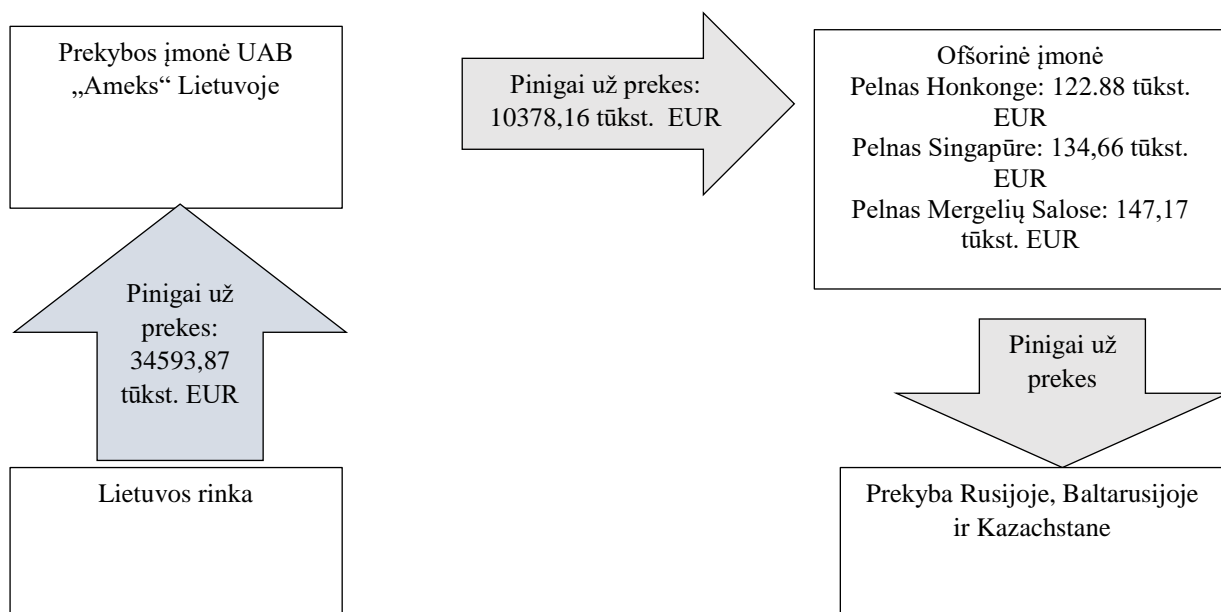
15 pav. Mokesčių pasiskirstymas tarp skirtingų rinkų 2013-2017 m., tūkst. EUR.

Nustatyta (žr. 15 pav.), kad 2013–2017 m. su darbo santykiais susiję mokesčiai, tenkantys NVS šalims, išaugo 1056,96 tūkst. EUR, pelno mokesčio įsipareigojimai – 805,67 tūkst. EUR, PVM mokestis – 396,58 tūkst. EUR, nekilnojamo turto mokestis – 1,78 tūkst. EUR.

Visais atvejais išlaidos įregistravimui ir metinis aptarnavimo mokestis būtų nedideli. Atskirais atvejais prie išlaidų prisidėtų 1200 EUR (Honkongo ofšorinės įmonės atveju) iki 1000 EUR (Singapūro ar Mergelių salų ofšorinės įmonės atveju). Tai sudarytų tik 0,01 proc. visų išlaidų. Todėl galima teigti, kad tokios įmonės įregistravimo ir palaikymo sąnaudos yra nedidelės.

Taigi toliau yra tikslinga išsiaiškinti, kiek mokesčių būtų sutaupoma pagal pašto dėžutės modelį, priklausomai nuo skirtingų ofšorinių jurisdikcijų (žr. 16 pav.).

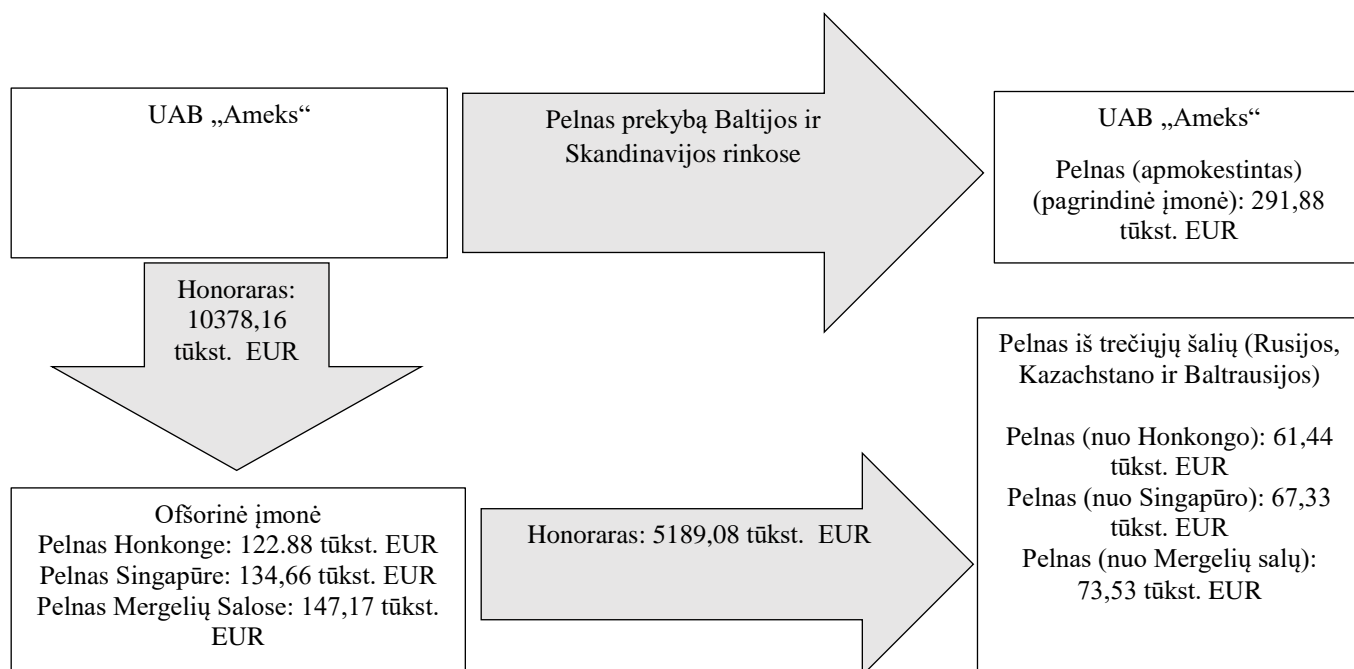

16 pav. UAB „Ameks“ pašto dėžutės verslo schema, panaudojant ofšorines įmones, esančias Honkonge, Singapūre ir Mergelių salose

Kaip matoma (žr. 16 pav.), pelnas Honkongo ofšorinės įmonės atveju siektų 122,88 tūkst. EUR, Singapūro įmonės atveju – 134,66 tūkst. EUR, o Mergelių salose – 147,17 tūkst. EUR. Jokių kitų mokesčių įmonės nemoka.

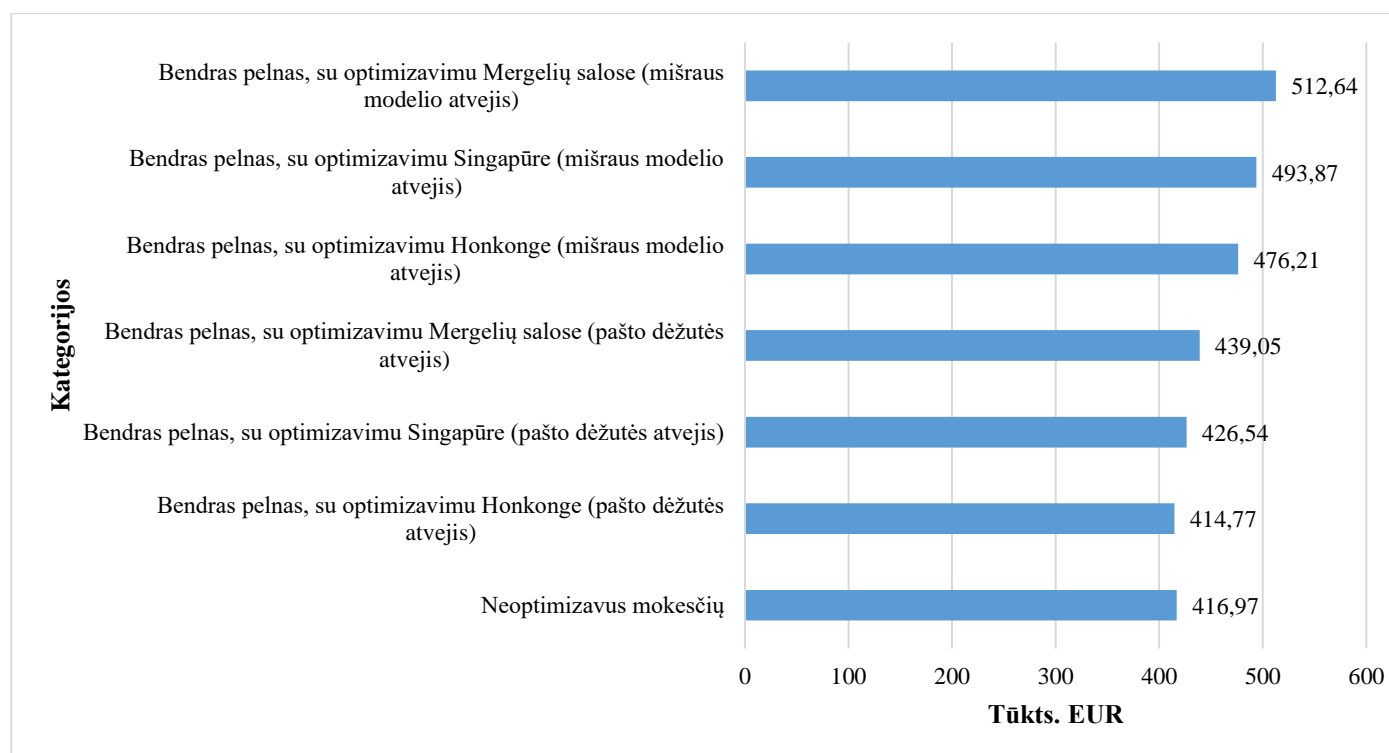
Toliau pateikiamas praktinis mišraus modelio įgyvendinimas UAB „Ameks“ atveju (žr. 17 pav.).

17 pav. UAB „Ameks“ mišraus modelio verslo schema, panaudojant ofšorines įmones, esančias Honkonge, Singapūre ir Mergelių salose

Taigi galima teigti, kad apmokestintas pelnas Lietuvos pagrindinėje įmonėje siekia 291,88 tūkst. EUR, o pelnas iš trečiųjų šalių mažėtų, priklausomai nuo jurisdikcijos (nuo Honkongo – 61,44 tūkst. EUR, nuo Singapūro 67,33 tūkst. EUR; nuo Mergelių salų – 73,53 tūkst. EUR).

Toliau pateikiama, kiek mokesčių būtų sutaupoma konkrečiu atveju (žr. 15 pav.). Pažymėtina, kad yra optimizuojamas tik pelno mokestis, kiti mokesčiai nustatytoje jurisdikcijoje (nekilnojamo turto mokestis, PVM mokestis ir t.t.) nėra administruojami.

18 pav. Mokesčių optimizavimas, panaudojant ofšorines įmones, tūkst. EUR

Nustatyta (žr. 18 pav.), kad visais atvejais, išskyrus pašto dėžutės atvejį Honkonge, būtų vykdomas mokesčių optimizavimas. Šiuo atveju įmonė netektų 2,2 tūkst. EUR. Bendrasis pelnas su optimizavimu Singapūre (pašto dėžutės modelis) didėtų 9,57 tūkst. EUR, lyginant su neoptimizuotu variantu. Bendrasis pelnas su optimizavimu Mergelių salose (pašto dėžutės modelis) didėtų 22,08 tūkst. EUR, lyginant su neoptimizuotu variantu. Bendrasis pelnas su optimizavimu Honkonge (mišrus modelis) didėtų 59,24 tūkst. EUR, lyginant su neoptimizuotu variantu. Bendrasis pelnas su optimizavimu Singapūre (mišrus modelis) didėtų 76,90 tūkst. EUR, lyginant su neoptimizuotu variantu. Bendrasis pelnas su optimizavimu Mergelių salose (mišrus modelis) didėtų 95,57 tūkst. EUR, lyginant su neoptimizuotu variantu. Taigi vertinant matematinės reikšmės galima teigti, kad tiksliausia ofšorines įmones steigti būtų nulinio apmokestinimo zonose.

Apibendrinant galima teigti, kad 70 proc. įmonės pardavimų sudaro Baltijos šalių ir Skandinavijos šalių rinka, tačiau ruošiamasi didinti pardavimus NVS šalių rinkose. Dabartiniu metu įmonė sumoka 10022,7 tūkst. EUR mokesčių. Pelnas Honkongo ofšorinės įmonės (pašto dėžutės

modelis) atveju siektų 122,88 tūkst. EUR, Singapūro įmonės atveju – 134,66 tūkst. EUR, o Mergelių salose – 147,17 tūkst. EUR. Jokių kitų mokesčių įmonės nemoka. Nustatyta, kad visais atvejais, išskyrus pašto dėžutės atvejį Honkonge, būtų vykdomas mokesčių optimizavimas. Pagal mišrų modelį apmokestintas pelnas Lietuvos pagrindinėje įmonėje siekia 291,88 tūkst. EUR, o pelnas iš trečiųjų šalių mažėtų, priklausomai nuo jurisdikcijos (nuo Honkongo – 61,44 tūkst. EUR, nuo Singapūro 67,33 tūkst. EUR; nuo Mergelių salų – 73,53 tūkst. EUR). Visais atvejais, išskyrus pašto dėžutės atvejį Honkonge, būtų vykdomas mokesčių optimizavimas. Vertinant tyrimo rezultatus ir skaitines išraiškas nustatyta, kad tiksliausia ofšorinės įmonės steigti būtų nulinio apmokestinimo zonos. Tačiau taip pat yra tikslinga vertinti ir ofšorinių jurisdikcijų reputaciją, patogią prekybos politiką, banko sąskaitų atidarymą ir pan.

4.4. Diskusija

Buvo nustatyta, kad tiksliausia ofšorinės įmonės steigti būtų nulinio apmokestinimo zonos. Tačiau ofšorinės jurisdikcijas net ir mokesčių optimizavimo klausimu tikslinga vertinti pagal keletą kriterijų. Ekspertinio tyrimo rezultatai, atskleidė, kad ofšorinių jurisdikcijų reputacija taip pat yra labai svarbi. Jei jurisdikcijos reputacija yra labai prasta, tai perkelti ten savo finansinius išteklius yra nesaugu. Be to, prastėja ir pagrindinės įmonės reputacija, o tai kenkia verslo tęstinumui. Kitas aktualus kriterijus yra siejamas su prekybinių sąskaitų atidarymu, nors Moller (2014) ir nurodė, kad tokias įmones yra paprasta įsteigti, paprasta atidaryti banko sąskaitą. Visose žinomose jurisdikcijose įmonių stiegimo procesas vyksta per registravimo įmones arba panašias institucijas, tačiau ekspertinio tyrimo rezultatai rodo, kad ne visuomet tai gali būti paprasta, ypač, jei įmonė yra prekybinė. Kiti kriterijai, kuriais remiantis taip pat tikslinga būtų vertinti, kokią jurisdikciją pasirinkti, yra teisinis stabilumas, politinis apibrėžtumas, patikimi partneriai, konsultacijų įmonių gausa, gerai išplėtotas bankų sektorius. Taigi vien mokesčių tarifai nenulemia, ar praktikoje pavyks mokesčius sėkmingai optimizuoti.

Siekiant ne panaikinti mokesčius, bet juos optimizuoti, yra svarbu nuodugniai išanalizuoti ne tik mokesčių optimizavimo galimybes, bet ir pačių jurisdikcijų charakteristikas. Tam yra būtinas mokesčių planavimas. Visgi jis turi atitikti jurisdikcijos ir nacionalinės šalies teisinius reikalavimus. Europos Komisija (2016) nurodo, kad agresyvus mokesčių planavimas – praktika, kai mokesčių mokėtojai sumažina savo mokestinę prievolę taikydami priemones, kurios gali būti teisėtos, tačiau prieštarauja teisės aktų tikslams. Agresyviai planuojant mokesčius taip pat pasinaudojama mokesčių sistemos spragomis ir mokesčių sistemų neatitikimais. Ši praktika taip pat gali lemti visišką neapmokestinimą arba dvigubą atskaitymą. Su agresyviu mokesčių planavimu kovoti būtina, kad būtų užtikrintos mokestinės pajamos valstybės investicijoms, švietimui, sveikatos priežiūrai ir socialinei

paramai, taip pat būtų sąžiningai dalijamasi našta, išsaugotas mokesčių mokėtojų pasitikėjimas mokesčių sistema ir, galiausiai, išvengta įmonių tarpusavio konkurencijos iškraipymų. Siekdama padidinti mokesčių skaidrumą, Taryba priėmė Komisijos pasiūlymą dėl automatinio keitimosi informacija apie sprendimus dėl mokesčių. Jis pradėtas taikyti antrą 2017 m. pusmetį. Taryba taip pat priėmė Komisijos pasiūlymą dėl automatinių informacijos apie ataskaitas pagal šalis, susijusias su tarptautinėmis įmonėmis, mainų. Automatiniai mainai pradėti vykdyti 2018 m. 2017 m. birželio mėn. Komisija priėmė pasiūlymą dėl tarpininkų pareigos privaloma tvarka atskleisti informaciją apie agresyvaus mokesčių planavimo schemas. Pastaruoju metu, naudojant Elgesio kodeksą, buvo panaikinti arba iš dalies pakeisti keli lengvatinio pajamų iš patentų apmokestinimo režimai. 2018 m. gruodžio mėn. turėtų būti baigtas rengti ES nepriklausančių mokesčių tikslais nebendradarbiaujančių jurisdikciją turinčių subjektų sąrašas. Nepaisant šių pasiektų rezultatų, vyriausybės dėl tarpvalstybinio agresyvaus mokesčių planavimo vis dar praranda nemažai pajamų. Be to, atsižvelgiant į tai, kad mokesčių vengimas yra tarpvalstybinio pobūdžio, o taip pat į valstybių narių ekonomikos integraciją, taikant galiojančias taisykles, būtina laikytis koordinuoto požiūrio.

Jurisdikcijos pasirinkimas priklauso ne tik nuo minėtų kriterijų, bet ir kokių tikslų yra siekiama. Ekspertinio tyrimo metu nustatyta, kad šie tikslai apima mokesčių mažinimą, mažesnes technines priežiūros išlaidas ir apskaitos reikalavimus, sektoriui specifinius reikalavimus, paprastą įmonės įsteigimą. Dažniausiai tokias paslaugas teikia konsultacinės įmonės, o registracijos mokestis ir palaikymo kaina yra santykinai nedidelė (Seišeliai – 600 EUR; Belizas – 900 EUR; Panama – 900 EUR; Kaimanų salos – 750 EUR; Honkongas – 1200 EUR; Singapūras – 1000 EUR; Mergelių salos – 1000 EUR). Tai sudaro tik apie 0,01 proc. UAB „Ameks“ išlaidų.

Vertinant mokesčių optimizavimą, taip pat išryškėja dvigubo apmokestinimo problema. Keller ir Schanz (2013) teigia, kad nors mažas mokesčių tarifas gali pritraukti daugiau įmonių ir investicijų į konkrečią šalį, tačiau pelnas yra paskirstomas per skirtingus filialus, todėl gali atsirasti dvigubo apmokestinimo pavojus. Nors, kaip nurodo (Erdos, 2010), yra siekiama išvengti dvigubo apmokestinimo problemos, tačiau, anot Ives (2016), ne visuomet to pavyksta išvengti. Išanalizavus ekspertų atsakymus nustatyta, kad dvigubo apmokestinimo problemą spręstų dvišalės sutartys. Kaip jau buvo minėta, siekiant išvengti dvigubo apmokestinimo, Lietuvoje nuo 2014 m. yra taikomos dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartys su Latvija, Estija ir kitomis 84 šalimis. (2014 m. mokesčių atmintinė, 2014). Farny ir kt. (2015) nurodo, kad iš pradžių dvigubo apmokestinimo susitarimų tikslas buvo suderinti dvišalius mokesčių įstatymus tarp atskirų valstybių, siekiant išvengti dvigubo apmokestinimo.

Apibendrinant galima teigti, kad nors nulinio apmokestinimo zonos yra patraukliausios ofšorinių įmonių steigimui, tačiau taip pat yra labai svarbu įvertinti ir tokius kriterijus kaip reputacija, paprastas prekybinių sąskaitų atidarymas bankuose. Kiti kriterijai, kuriais remiantis taip pat tikslinga būtų

vertinti, kokią jurisdikciją pasirinkti yra teisinis stabilumas, politinis apibrėžtumas, patikimi partneriai, konsultacijų įmonių gausa, gerai išplėtotas bankų sektorius. Jurisdikcijos pasirinkimas priklauso ne tik nuo minėtų kriterijų, bet ir kokių tikslų yra siekiama. Ekspertinio tyrimo metu nustatyta, kad šie tikslai apima mokesčių mažinimą, mažesnes technines priežiūros išlaidas ir apskaitos reikalavimus, sektoriui specifinius reikalavimus, paprastą įmonės įsteigimą. Mokesčių planavimas yra būtinas siekiant optimizuoti mokesčius, pasinaudojus ofšorinėmis įmonėmis, tačiau tai turi būti atliekama teisėtai. Vertinant mokesčių optimizavimą, taip pat išryškėja dvigubo apmokestinimo problema, kuri gali būti sprendžiama pagal dvišales sutartis.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

1. Prekių mainai tarptautinėje rinkoje yra siejami su importo ir eksporto rodikliais. Tarptautiniai prekių mainai daro įtaką ekonomikai, taip formuodami prekių paklausą ir pasiūlą, kadangi taip rinkoje atsiranda prekės ir paslaugos, kurios kitu būdu vartotojams nebūtų prieinamos. Išnagrinėjus UAB „Ameks“, kuri geriausiai atitinka darbe nagrinėto importo ir eksporto sektoriaus, atvejį, atskleista, kad įmonė (o taip pat – ir sektorius) turi labai daug stiprybių. Visgi pagrindinė probleminė sritis yra tenkanti mokestinė našta, todėl yra būtina ieškoti galimybių, kaip būtų galima optimizuoti įmonių mokamus mokesčius. Viena iš pagrindinių galimybių šiam importo ir eksporto sektoriui priklausančioms įmonėms yra vykdyti veiklą per ofšorines įmones. Neoptimizavus mokestinės naštos, tikėtina, kad naujų konkurentų atsiradimas stipriau paveiktų įmonių veiklos rezultatus.

2. Praktikoje siekiant optimizuoti mokesčius, panaudojant ofšorines įmones, taikomi mokesčių taupymo modeliai dažnai yra sudėtingi, tačiau pagrindinis principas yra pelno perkėlimas į šalis, kur mokesčių našta yra labai maža arba neegzistuojanti. Priklausomai nuo esamo verslo modelio, mokesčių optimizavimą galima pasiekti kuriant keletą skirtingų įmonių rūšių (kuriant pašto dėžutę, per honorarus, įkuriant srauto įmonę). Mokesčių optimizavimas, panaudojant ofšorines įmones, gali padidinti jų vertę.

3. Išnagrinėjus importo ir eksporto sektoriaus situaciją atitinkančios įmonės – UAB „Ameks“ – veiklos rezultatus 2013–2017 m. galima teigti, kad šio sektoriaus įmonių atveju daugiausiai buvo sumokama PVM mokesčio. Taip pat aktualūs su darbo santykiais susiję mokesčiai ir pelno mokesčio įsipareigojimai. Efektyvi pelno mokesčio norma iki 2016 m. mažėjo, todėl daroma išvada, kad vis mažesnė dalis įmonių veiklos pelno teko valstybei pelno mokesčio pavidalu. Santykiai su tiekėjais tapo geresni, nes kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais buvo mažesnis.

4. Importo ir eksporto sektoriaus įmonėms ofšorines bendroves tikslinga steigti Honkonge, Singapūre ir Mergelių salose. Honkonge ir Singapūre yra taikomi mokesčiai pelnui, tačiau nėra jokių kitų mokesčių, o Mergelių salos yra nulinio apmokestinimo zona. Išskirti du pagrindiniai modeliai – pašto dėžutės ir mišrus modelis. Pagal pašto dėžutės modelį prekyba Rusijoje, Baltarusijoje ir Kazachstane yra vykdoma per Honkongą, Singapūrą ar Mergelių salas. UAB „Ameks“ parduoda savo prekes ofšorinei įmonei su likusia ribota ženklinimo priemone, todėl didžioji dalis pelno perduodama ofšorinei įmonei ir taip pelnas yra eliminuojamas iš Lietuvos mokesčių. Pagal mišrų modelį dėl Lietuvoje egzistuojančios pelno maržos ir ofšorinei įmonei mokamų honorarų yra sutaupoma tam tikra numatyta dalis apyvartos iš Rusijos, Kazachstano ir Baltarusijos. Įvertinus tyrimo rezultatus ir skaitines išraiškas nustatyta, kad tiksliausia ofšorines įmones steigti būtent nulinio apmokestinimo zonose.

Parengus magistro baigiamąjį darbą, yra teikiamos tokios rekomendacijos:

- Tikslingiausia ofšorines įmones steigti būtent nulinio apmokestinimo zonose, tačiau ofšorines jurisdikcijas net ir mokesčių optimizavimo klausimu tikslinga vertinti pagal keletą kriterijų. Ekspertinio tyrimo rezultatai atskleidė, kad ofšorinių jurisdikcijų reputacija taip pat yra labai svarbi. Jei jurisdikcijos reputacija yra labai prasta, tai perkelti ten savo finansinius išteklius yra nesaugu. Be to, prastėja ir pagrindinės įmonės reputacija, o tai kenkia verslo tęstinumui. Kitas aktualus kriterijus yra siejamas su prekybinių sąskaitų atidarymu. Kiti kriterijai, kuriais remiantis taip pat tikslinga būtų vertinti, kokią jurisdikciją pasirinkti, yra teisinis stabilumas, politinis apibrėžtumas, patikimi partneriai, konsultacijų įmonių gausa, gerai išplėtotas bankų sektorius. Taigi vien mokesčių tarifai nenulemia, ar praktikoje pavyks mokesčius sėkmingai optimizuoti.

- Siekiant ne panaikinti mokesčius, bet juos optimizuoti, yra svarbu nuodugniai išanalizuoti ne tik mokesčių optimizavimo galimybes, bet ir pačių jurisdikcijų charakteristikas. Todėl įmonėse, kurios siekia verslą vykdyti per ofšorines įmones, yra būtinas itin kruopštus mokesčių planavimas.

- Jurisdikcijos pasirinkimas priklauso ne tik nuo minėtų kriterijų, bet ir kokių tikslų yra siekiama. Tyrimo rezultatai rodo, kad šie tikslai apima mokesčių mažinimą, mažesnes technines priežiūros išlaidas ir apskaitos reikalavimus, sektoriui specifinius reikalavimus, paprastą įmonės įsteigimą.

- Vertinant mokesčių optimizavimą, taip pat išryškėja dvigubo apmokestinimo problema. Išanalizavus ekspertų atsakymus nustatyta, kad dvigubo apmokestinimo problemą spręstų dvišalės sutartys.

LITERATŪRA

1. Acuna, S., Varela, J. (2011). *Handbook of Optimization Theory: Decision Analysis and Application*. New York: Nova Science Publishers.
2. Afresinei, M. B., Georgescu, I. E., Istrate, C. (2016). The influence of the connections of Romanian non-listed firms to tax havens on their profitability. *Centre for European Studies (CES) Working Papers*, Nr. 8(4), p. 572-596.
3. Aleknevičienė, V. (2010). *Įmonės finansų valdymas*. Kaunas: Spalvų kraitė.
4. Alstadsaeter, A., Johannesen N., Zucman, G. (2017). Who Owns the Wealth in Tax Havens? Macro Evidence and Implications for Global Inequality. *NBER working paper*, 23805, 1-33.
5. Barbato, A., Capone, A. (2014). Optimization Models and Methods for Demand-Side Management of Residential Users: A Survey. *Energies*, 7, 5787-5824.
6. Barbosa, D., Fillipe, N., Gama, J. (2017). A social network analysis of the portuguese connection in Panama Papers. *Working Paper*, 592, 1-16.
7. Barrera, R., Bustamante, J. (2018). The rotten apple: tax avoidance in Ireland. *The international trade journal*, 1 (32), 150-161.
8. Baxley, J. (2015). *Optimization methods in economics*. Department of Mathematics, Wake Forest University.
9. Belobaba, P. P. (2016). Optimizing models in revenue management systems: optimality versus revenue gains. *Journal of Revenue & Pricing Management*, 15 (3/4), 229-235.
10. Berger, T. (2008). Concepts of national competitiveness. *Journal of Business and Economy*, 9 (1), 91-111.
11. Botis, S. Features and advantages if using tax havens. *Bulletin of the transilvania University of Brasov*, 7 (56), 181-188.
12. Braunerhjelm, P., Eklund, J. E. (2014). Taxes, tax administrative burdens and new firm formation. *Kyklos*, 67 (1), 1-11.
13. Burinskienė, A. (2009). Tarptautinė prekyba įmonių veiklos praktikoje. *Verslas, vadyba ir studijos*, 37-50.
14. Cerda, R.A., Larrain, F. (2010). Corporate taxes and the demand for labor and capital in developing countries. *Small Bus Econ*, 34, 187-201.
15. Delgado, M., Ketels, C., Porter, M. E. (2012). The determinants of national competitiveness. NBER Working paper series, 1-48.
16. Edwards, R., Holland, J. (2013). *What is qualitative interviewing?* London: Bloomsbury Academic.

17. Effective Federal Income Tax Rates Faced By Small Businesses in the United States. Quantria Strategies (2009). LLC. [žiūrėta 2018-11-9]. Prieiga per internetą <https://www.sba.gov/advocacy/effective-federal-income-tax-rates-faced-small-businesses-united-states>.
18. Erdos, E. (2010). Tax optimziation, tax avoidance or taxevasion? Contributions to the offshore companies legal beckground. *Juridicial current*, 13, 54-67.
19. EYGM Limited (2017), Worldwide corporate tax guide [žiūrėta 2018-12-15]. Prieiga per internetą [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/worldwide-corporate-tax-guide-2017/\\$FILE/worldwide-corporate-tax-guide-2017.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/worldwide-corporate-tax-guide-2017/$FILE/worldwide-corporate-tax-guide-2017.pdf)
20. Europos Komisija (2016), Agresyvus mokesčių planavimo pažabojimas [žiūrėta 2018-12-15]. Prieiga per internetą https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester-thematic-factsheet-curbing-aggressive-tax-planning_lt.pdf
21. Farney, O., Franz, M., Gerhartinger, P., Luzner, G., Neuwirth, M., Saringer, M. (2015). *Tax avoidance, tax evasion and tax havens*. Im Auftrag der Kammer für Arbeiter und Angestellte für Wien, 1-30.
22. Froud, J., Johal, S., Leaver, A., Williams, K. (2012). Apple business model: Financialization across the Pacific. *CRESC Working Paper Series*, 111, 1-29.
23. Gaižauskaitė, I., Valavičienė, N. (2016). *Socialinių tyrimų metodai: kokybinis interviu*. Vilnius: Registrų centras.
24. Gravelle, J. G. (2015). Tax Havens: International Tax Avoidance and Evasion. *Congresional research service*, 1-60.
25. Henry, J. S. (2012). The price of offshore revisited. *TJN*, 1-46. [žiūrėta 2018-11-9]. Prieiga per internetą <http://piketty.pse.ens.fr/files/HenryTJN2012.pdf>.
26. Ives, J. M. (2016). *The relevance of tax havens for China*. Julius-Maximilians-University Würzburg Department of Chinese Studies, 1-109.
27. Kanu, S. I., Ozurumba, B. A., Emerole, I. C. (2014). Application of Linear Programming Techniques to Practical Decision Making. *Mathematical Theory and Modeling*, 4 (9), 100-111.
28. Kbiladze, T. (2016). Tax burden for companies in Georgia. *Management Theory & Studies for Rural Business & Infrastructure Development*, 38 (1), 28-35.
29. Keller, S., Schanz, D. (2013). Measuring tax attractiveness across countries. *Arqus-Diskussionsbeiträge zur quantitativen Steuerlehre*, 143, 1-60.
30. Ketels, C. (2016). Review of Competitiveness Frameworks. *National Competitiveness Council*, 1-58.
31. Knoll, M. S. (2010). The Corporate Income Tax and the Competitiveness of U.S. Industries. *University of Pennsylvania Law School*, 771-795.

32. Krippendorff, K. (2013). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*. The Annenberg School for Communication, University of Pennsylvania.
33. Lamaj, J. (2015). The impact of international trade and competition market on developing countries. *Managing intellectual capital and Innovation for sustainable and inclusive society*, 1533-1540.
34. Levine, L. (2010). Unemployment Through Layoffs and Offshore Outsourcing. Congressional research service, 1-12. [žiūrėta 2018-11-12]. Prieiga per internetą https://digitalcommons.ilr.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.lt/&httpsredir=1&article=1821&context=key_workplace.
35. Lietuvos Respublikos finansų ministerija (2018). Mokesčių administravimas. [žiūrėta 2018-11-12]. Prieiga per internetą <https://finmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/mokesciai/mokesciu-administravimas>.
36. Lietuvos Respublikos Seimas (2004). *Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas* (2004 balandžio 13 d. Nr. IX-2112, akt. red. 2018) [žiūrėta 2018-11-12]. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.3EB34933E485/qSZGPcFrDH>.
37. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija (2004). *Dėl Tikslinių teritorijų sąrašo patvirtinimo* (2001 gruodžio 29 d. Nr. 344, akt. red. 2004) [žiūrėta 2018-11-12]. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.157288/FMDnZNlsNW>.
38. Major, M. (2011). UK companies set the standarts in offshore technologies. *Offshore*, 71 (5), 102-104.
39. McIntyre, R. Phillips, R., Baxandall, P. (2015) Offshore Shell Games. *U.S. PIRG and CTJ*, 1-26. [žiūrėta 2018-11-9]. Prieiga per internetą <https://www.ctj.org/pdf/offshoreshell2015.pdf>.
40. Medelienė, A., Sudavičius, B. (2011). *Mokesčių teisė: vadovėlis*. Vilnius: Registrų centras, 2011.
41. Mohri, M., Medina, A. M. (2015). Non-parametric Revenue Optimization for Generalized Second Price Auctions. *Computer learning*, 1-15.
42. Moller, M. (2014). *Guide to international business companies in Seyshelles*. Appleby [žiūrėta 2018-11-9]. Prieiga per internetą <https://www.sba.gov/advocacy/effective-federal-income-tax-rates-faced-small-businesses-united-states>.
43. Noor, W., Dailey, M. N., Haddawy, P. (2014). Learning Predictive Choice Models for Decision Optimization. *IEEE Transactions on Knowledge and Data Engineering*, 26 (8), 932-1945.
44. Novošinskienė, A., Slavickienė, A. (2010). Lietuvos mokesčių sistemos reformos vertinimas. *Mokslinės konferencijos straipsnių rinkinys*, 1 (6).
45. Nutz, M. (2016). Utilitu maximization under model uncertainty in discrete time. *Mathematical Finance*, 26 (2), 252-268.

46. Pires, A. J. G. The business model of the british Virgin islands and Panama. *Arbeudsnostat Working paper*, 31/13, 1-18.
47. Puzinskaitė, E. (2012). Mokesčių sistema ir apmokestinimo principai. *Jurisprudencija*, 19 (2), 675-695.
48. Radavičiūtė, V. (2014). Mokesčių našta ir jos veiksniai: ekonominis požiūris. *Studentų mokslinės konferencijos straipsnių rinkinys*, 149-155.
49. Ramirez, J. L., Dap, M., Pieters, V., Godschalk, C., Eliazer, S. (2018). Tax alternatives and/or incentives for offshore companies. [žiūrėta 2018-11-9]. Prieiga per internetą <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/an/Documents/tax/amend-cur-leg-offshore.pdf>.
50. Rastovaitė, V. (2014). Verslo įmonės mokesčių naštos analizės minimizavimo aspektu metodika. *Studentų mokslinės konferencijos straipsnių rinkinys*, 61-67.
51. Ruotsalainen, H. (2010). Interactive Multiobjective Optimization in Model-based Decision Making with Applications. *Doctoral Dissertation*, 1-131.
52. Ruškytė, D., Rutkauskas, A., V., Navickas, V. (2012). *Mokesčių ir darbo rinkos sąveika*. Vilnius: Edukologija.
53. Sen, N., Nandi, M. (2012). Goal Programming, its Application in Management Sectors—Special Attention into Plantation Management: A Review. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 2 (9), 1-6.
54. Šapalienė, L. (2010). *Lietuvos mokesčių sistema: teoriniai ir praktiniai pagrindai*. Vilnius: RDI grupė.
55. Tsai, J. F., Carlsson, J. G., Ge, D., Hu, Y. C., Shi, J. (2014). Optimization Theory, Methods, and Applications in Engineering. *Mathematical Problems in Engineering*, 4, 1-5.
56. Tse, T. S. M., Poon, Y. T. (2012). Revenue management: resolving a revenue optimization paradox. *Revenue management*, 24 (4), 507-521.
57. KPMG (2014), 2014 m. mokesčių atmintinė [žiūrėta 2018-11-9]. Prieiga per internetą <https://www.kpmg.com/LT/lt/Documents/LT%20Tax%20Card%20Lithuanian%20WEB.pdf>.
58. Vergidis, K., Tiwari, A., Majeed, B. (2008). Business Process Analysis and Optimization: Beyond Reengineering. *IEEE transactions on systems, man and cybernetics*, 1-14.
59. Vork, A., Kaarna, R. (2010). Eesti maksukoormuse areng: jaotus, mõjud ja tulevikuvalikud. *Poliitikauuringute Keskuse Praxis väljaanne*, Nr. 10, 1-8.
60. Zorome, A. (2009). Concept of Offshore Financial Centers: In Search of an Operational Definition. *IMF Working paper*, 87 (7), 1-34.

PRIEDAI

1 priedas

UAB „Ameks“ balanso suvestinė 2013–2017 m., EUR

Eil. Nr.	Straipsniai	2013	2014	2015	2016	2017
	TURTAS					
A.	ILGALAIKIS TURTAS	2033100	1826739	3127936	3465422	3005598
1.	NEMATERIALUSIS TURTAS	7388	32366	89287	74829	33051
1.1.	Plėtros darbai	0	0	0	0	0
1.2.	Prestižas	0	0	0	0	0
1.3.	Programinė įranga	0	28145	88233	74829	25747
1.4.	Koncesijos, patentai, licencijos, prekių ženklai ir panašios teisės	0	0	0	0	0
1.5.	Kitas nematerialusis turtas	7388	4222	1054	0	7304
1.6.	Sumokėti avansai	0	0	0	0	0
2.	MATERIALUSIS TURTAS	1219700	988361	2232637	2584582	2166536
2.1.	Žemė	0	0	0	0	0
2.2.	Pastatai ir statiniai	304925	247090	558159	646146	541634
2.3.	Mašinos ir įranga	1113876	826309	1988298	2353399	1961375
2.4.	Transporto priemonės	72458	57902	152992	118386	114688
2.5.	Kiti įrenginiai, prietaisai ir įrankiai	33366	104150	91346	112796	90473
2.6.	Investicinis turtas	0	0	0	0	0
2.6.1.	Žemė	0	0	0	0	0
2.6.2.	Pastatai	0	0	0	0	0
2.7.	Sumokėti avansai ir vykdomi materialio turto statybos (gamybos) darbai	0	0	0	0	0
3.	FINANSINIS TURTAS	806013	806012	806012	806012	806012
3.1.	Įmonių grupės įmonių akcijos	806013	806012	806012	806012	806012
3.2.	Paskolos įmonių grupės įmonėms	0	0	0	0	0
3.3.	Iš įmonių grupės įmonių gautinos sumos	0	0	0	0	0
3.4.	Asocijuotųjų įmonių akcijos	0	0	0	0	0
3.5.	Paskolos asocijuotosioms įmonėms	0	0	0	0	0
3.6.	Iš asocijuotųjų įmonių gautinos sumos	0	0	0	0	0
3.7.	Ilgalaikės investicijos	0	0	0	0	0
3.8.	Po vieno metų gautinos sumos	0	0	0	0	0
3.9.	Kitas finansinis turtas	0	0	0	0	0
4.	KITAS ILGALAIKIS TURTAS	0	0	0	0	0
4.1.	Atidėtojo pelno mokesčio turtas	0	0	0	0	0
4.2.	Biologinis turtas	0	0	0	0	0
4.3.	Kitas turtas	0	0	0	0	0
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	8700199	9964733	1338737	1147296	1250571
1.	ATSARGOS	3560184	5058251	6446829	5473763	5594950
2.	PER VIENUS METUS GAUTINOS SUMOS	4590354	4148186	4626862	3769172	3991541
3.	TRUMPALAIKĖS INVESTICIJOS	0	3243605	3369375	2956780	3077683
4.	PINIGAI IR PINIGŲ EKIVALENTAI	20485	631035	811593	584588	632678
C.	ATEINANČIŲ LAIKOTARPIŲ SĄNAUDOS IR SUKAUPTOS PAJAMOS	0	59943	104471	56179	84803
	TURTO IŠ VISO	1073329	128278	282823	95922	108946
	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	9	0	85325	58599	75702
						87430

Eil. Nr.	Straipsniai	2013	2014	2015	2016	2017
D.	NUOSAVAS KAPITALAS	7900631	0	0	0	0
1.	KAPITALAS	2398923	0	0	0	0
1.1.	Išstatinis (pasirašytasis) arba pagrindinis kapitalas	2398923	448107	691678	607075	859362
1.2.	Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas (–)	0	400928	398284	556292	566047
1.3.	Savos akcijos, pajai (–)	0	32404	234188	34707	258911
2.	AKCIJŲ PRIEDAI	0	10960	41239	11928	20706
3.	PERKAINOJIMO REZERVAS	0	2970	8972	3091	9852
4.	REZERVAI	2951801	845	8331	1056	3846
4.1.	Privalomasis rezervas arba atsargos (rezervinis) kapitalas	239892	0	664	0	0
4.2.	Savoms akcijoms įsigyti	0	0	0	0	0
4.3.	Kiti rezervai	2711908	0	0	0	0
5.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	2666951	0	0	0	0
5.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	-439619	910065	1128290	1097516	744047
	Ataskaitinių metų atsargų nuvertėjimas	-206852	4675442	6786399	5815649	6856249
	Ataskaitinių metų debitorijų nuvertėjimas	0	4096499	5834701	5208771	5242345
5.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	623059	3937393	5809404	4618913	5048589
	Ankstesnių metų atsargų nuvertėjimas	-96078	86931	10153	80397	79059
	Ankstesnių metų debitorijų nuvertėjimas	2447	64368	1872	500311	103807
E.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS	0	6923	8439	8347	7652
F.	ATIDĖJINIAI	0	884	4833	803	3238
1.	Pensijų ir panašių įsipareigojimų atidėjiniai	0	0	0	0	0
2.	Mokesčių atidėjiniai	0	64975	0	23782	1370092
3.	Kiti atidėjiniai	0	0	0	0	0
G.	MOKĖTINOS SUMOS IR KITI ĮSIPAREIGOJIMAI	2832668	513968	951698	583097	243813
1.	PO VIENŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR KITI ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	387431	0	0	0	0
1.1.	Skoliniai įsipareigojimai	387431	0	0	0	0
1.2.	Skolos kredito įstaigoms	0	0	0	0	0
1.3.	Gauti avansai	0	231040	154141	183550	54512
1.4.	Skolos tiekėjams	0	0	0	18121	16315
1.5.	Pagal vekselius ir čekius mokėtinos sumos	0	1179147	1651530	1495650	1552762
1.6.	Įmonių grupės įmonėms mokėtinos sumos	0	0	0	0	0
1.7.	Asocijuotosioms įmonėms mokėtinos sumos	0	9110572	1040891	1171391	1199556
1.8.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	0	2402070	2402070	2402070	2402070
2.	PER VIENUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR KITI TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	2445236	2402070	2402070	2402070	2402070
2.1.	Skoliniai įsipareigojimai	195347	0	0	0	0
2.2.	Skolos kredito įstaigoms	1360659	0	0	0	0
2.3.	Gauti avansai	0	0	0	0	0
2.4.	Skolos tiekėjams	544680	0	0	0	0
2.5.	Pagal vekselius ir čekius mokėtinos sumos	0	2951802	2951802	2951802	2951802
2.6.	Įmonių grupės įmonėms mokėtinos sumos	19941	239892	239892	239892	239892
2.7.	Asocijuotosioms įmonėms mokėtinos sumos	0	0	0	0	0
2.8.	Pelno mokesčio įsipareigojimai	26342	2711909	2711909	2711909	2711909
2.9.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	256788	3759848	5055041	6360042	6641697
	Atostoginių kaupimai	0	1209941	1333325	1366169	490558
2.10.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	41479	0	-48649	-76545	0
H.	SUKAUPOTOS SĄNAUDOS IR ATEINANČIŲ LAIKOTARPIŲ PAJAMOS	0	0	10516	15376	0
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO	1073329 9	2549908	4292548	5625873	6151138

UAB „Ameks“ pelno (nuostolių) ataskaitos suvestinė 2013–2017 m., EUR

Eil. Nr.	Straipsniai	2013	2014	2015	2016	2017
1.	Pardavimo pajamos	22003939	29114032	36574204	35660009	34593867
2.	Pardavimo savikaina	17476078	23433885	30251076	28327125	27342027
3.	Biologinio turto tikrosios vertės pokytis	0	0			
4.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	4527862	5680147	6323128	7332884	7251840
5.	Pardavimo sąnaudos	586285	671088	962779	924185	922143
6.	Bendrosios ir administracinės sąnaudos	3145067	3575147	4042412	5205523	5832528
7.	Kitos veiklos rezultatai	10666	15732	11363	5566	47524
8.	Investicijų į patrunuojančiosios, patrunuojamųjų ir asocijuotųjų įmonių akcijas pajamos	0	5504	32916	31266	31275
9.	Kitų ilgalaikių investicijų ir paskolų pajamos	0	0			
10.	Kitos palūkanų ir panašios pajamos	0	0	85683		
11.	Finansinio turto ir trumpalaikių investicijų vertės sumažėjimas	0	0			
12.	Palūkanų ir kitos panašios sąnaudos	155032	45998	41994	39459	85411
13.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	652142	1409148	1405906	1200549	490558
14.	Pelno mokestis	(122713)	(199210)	(110713)	(104452)	(73584)
15.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	529429	1209941	1295193	1096097	416974

Interviu klausimynas

Tyrimą atlieka Kauno Technologijos universiteto Ekonomikos ir verslo fakulteto absolventas Vaidotas Rimkus. Tyrimo tikslas – nustatyti mokesčių optimizavimo procesą ir galimybes tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones.

1. Kokią naudą teikia ofšorinės įmonės?
2. Kokie yra ofšorinių įmonių, kaip verslo modelio, trūkumai?
3. Kokių tikslų pasirinkote ofšorinę įmonę? Kokių tikslų siekiate tokia veikla?
4. Kaip ofšorinė veikla padeda sutaupyti mokesčius?
5. Koks verslo modelis siekiant taupyti mokesčius per ofšorines įmones yra tinkamiausias, prekybą vykdant su ES šalimis? Ir koks verslo modelis siekiant optimizuoti mokesčius, taupyti mokesčius per ofšorines įmones yra tinkamiausias, prekybą vykdant su kitomis (ne ES šalimis)? Kodėl?
6. Su kokia rizika susiduriate, taupydami mokesčius ofšorinių įmonių pagalba?
7. Su kokiomis problemomis susiduriate, taupant mokesčius per ofšorinę įmonę?
8. Kaip Jūsų išskirtas problemas būtų galima spręsti?

Eksperto X1 interviu transkripcija

Data: 2018 m. gruodžio 7 d.	
Dalyviai: Tyrėjas (T), ekspertas (X)	
Eil. Nr.	Tiesioginė kalba
1	T: Sveiki, tyrimą atlieka Kauno Technologijos universiteto Ekonomikos ir verslo fakulteto absolventas Vaidotas Rimkus. Tyrimo tikslas – nustatyti mokesčių optimizavimo procesą ir galimybes tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones.
2	
3	
4	X: Žinoma, klauskite.
5	T: Kokią naudą teikia ofšorinės įmonės?
6	X: Labai geras klausimas. Ta nauda yra keleriopa. Ofšorinė įmonė gali padėti sutaupyti pinigų;
7	jos paprastai moka mažesnius mokesčius, nei reiktų mokėti vietiniu lygmeniu. Mažesni
8	mokesčiai yra aktualūs įmonei, nes tuos sutaupytus pinigus galima reinvestuoti į bendrovę arba
9	nurodyti didesnę pelną. Be to, ofšorinės įmonės siūlo didesnę privatumo lygį, priklausomai nuo
10	šalies. Taip pat tokia įmonė padeda apsaugoti savo investicijas iš šalies.
11	T: Kokie yra ofšorinių įmonių, kaip verslo modelio, trūkumai?
12	X: Manau, yra labai svarbus jurisdikcijos, kurioje veikia ofšorinė įmonė, stabilumas. Kai kurios
13	ofšorinės jurisdikcijos yra saugesnės nei kitos tiek politiniu, tiek ekonominiu požiūriu. Fizinis
14	atstumas, vietiniai papročiai, vyriausybė, kiti socialiniai požymiai gali padidinti finansinių
15	nuostolių riziką kai kuriose šalyse. Jurisdikcijos rizika gali labai apriboti užsienio įmonę. Dar
16	vienas trūkumas gali būti susijęs su reputacija, t. y. tradicinės ofšorinės įmonės dabartiniu metu
17	nėra vertinamos kaip patikimas verslo partneris. Todėl yra būtina daugiau investuoti į įmonės
18	reputaciją.
19	T: Kokių tikslų pasirinkote ofšorinę įmonę? Kokių tikslų siekiate tokia veikla?
20	X: Iš esmės buvo vienas pagrindinis tikslas, kuris yra siejamas su mokesčių planavimu ir
21	mažinimu. Mūsų ofšorinė įmonė yra įsikūrusi Kipre, tačiau netgi tos pačios Baltijos šalys turi
22	pakankamai mažą mokestinę našą ir mokestinius tarifus. Estija netgi siūlo nulį mokestį tol,
23	kol pinigai nėra išimami iš įmonės.
24	T: Kaip ofšorinė veikla padeda sutaupyti mokesčius?
25	X: Tai kartu yra ir sudėtinga, ir paprasta. „Mokesčių rojus“ veikia kaip verslo struktūra, kurioje
26	yra daug intelektinės nuosavybės ir dėl to galima lengvai perkelti ar išsinuomoti intelektinę
27	nuosavybę susijusioms šalims, kurios yra atsakingos už pelno sukūrimą už Lietuvos ribų.
28	Ofšorinė įmonė nemoka nominalaus atitinkamų pajamų mokesčio.
29	T: Koks verslo modelis siekiant taupyti mokesčius per ofšorines įmones yra tinkamiausias, prekybą vykdant su ES šalimis? Ir koks verslo modelis siekiant optimizuoti mokesčius, taupyti mokesčius per ofšorines įmones yra tinkamiausias, prekybą vykdant su kitomis (ne ES šalimis)? Kodėl?
30	
31	
32	
33	X: Manau, kad modeliai nesiskiria. Apskritai pats modelis, sakyčiau, priklauso nuo produkto, ne
34	nuo rinkos. Sudėtingesnius verslo modelius galima formuoti tuomet, kai produktas yra susijęs su
35	intelektine nuosavybe. Visgi jei kalbama konkrečiai apie rinkas ir pasirinkimą, kur steigti
36	ofšorinę įmonę, tai pagrindinis kriterijus, su kuo vyksta prekyba. Jei prekyba vykdoma Kinijoje,
37	tai tuomet patraukliausios ofšorinės jurisdikcijos yra Singapūras ar Honkongas, o jei prekyba
38	vykdoma su ES šalimis, tai patrauklesnis yra Kipras.
39	T: Su kokia rizika susiduriate, taupydami mokesčius ofšorinių įmonių pagalba?
40	X: Pagrindinis, manau, yra jurisdikcijos stabilumas. Nuo jo priklauso, ar pavyks tinkamai
41	sutaupyti mokesčius, ar ne. Jei įstatymai ir reikalavimai dažnai keičiasi, tai tokia jurisdikcija yra
42	nestabili.
43	T: Su kokiomis problemomis susiduriate, taupant mokesčius per ofšorinę įmonę?
44	X: Mokesčių inspekcija visuomet domisi visomis konkrečiais įmonei, o taip pat ir mums
45	priklausančiomis ofšorinėmis įmonėmis. Taip pat yra reikalaujama užpildyti kiekvienos įmonės

46	pelno mokesčio ataskaitą.
47	Kaip Jūsų išskirtas problemas būtų galima spręsti?
48	X: Nesu tikras, ar galima išvengti įmonės pelno ataskaitos pildymo, tačiau vėlgi, manau, kad tai priklauso nuo jurisdikcijos. T: Dėkoju.

Eksperto X2 interviu transkripcija

Data: 2018 m. gruodžio 7 d.	
Dalyviai: Tyrėjas (T), ekspertas (X)	
Eil. Nr.	Tiesioginė kalba
1	T: Sveiki, tyrimą atlieka Kauno Technologijos universiteto Ekonomikos ir verslo fakulteto absolventas Vaidotas Rimkus. Tyrimo tikslas – nustatyti mokesčių optimizavimo procesą ir galimybes tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones.
2	
3	
4	X: Sveiki. Taip, klausau.
5	T: Kokią naudą teikia ofšorinės įmonės?
6	X: Kalbant apie tai, kokia yra tokios įmonės nauda, yra svarbu suprasti ir jos veikimo principą.
7	Kalbant paprastai, ofšorinė įmonė yra įmonė įsteigta ne savo šalyje. Pavyzdžiui, viena mūsų
8	ofšorinių įmonių veikia Šveicarijoje. Visgi šioje šalyje ji komercinės veiklos nevykdo. Tai yra
9	vienas iš pagrindinių šios įmonės veiklos principų. Kaip ši įmonė veikia, priklauso nuo to,
10	kurioje pagrindinės įmonės struktūros dalyje ji yra. Pavyzdžiui, Šveicarijos filialas turi visas
11	juridinio asmens teises ir ji priklauso akcininkų susirinkimui. Tačiau akcininkai yra atsakingi už
12	sumą, kurią investuoja į įmonę. Tai apsaugo juos nuo didelių nuostolių, kurie gali atsirasti dėl
13	verslo nesėkmių, ieškinių ar kitų nenumatytų įvykių. Atsižvelgiant į tai, galima ir naudą
14	nustatyti. Pirmiausiai, tokia įmonė padeda minimizuoti mokesčius. Ofšorinės įmonės registracija
15	mažina įmonės mokesčius išsipareigojimus. Nerezidentinė bendrovė dažnai yra
16	neapmokestinama arba mokesčiai yra labai maži. Tai priklauso nuo šalies. Visgi įmonių
17	apmokestinimo klausimai gali tapti labai sudėtingi, todėl tokiais atvejais labai svarbu apsvastyti
18	verslo modelį. Svarbu užtikrinti, kad nebūtų prieštaravimų mokesčių išsipareigojimams šalyje ar
19	jurisdikcijoje, kurioje veikia verslas. Kita nauda yra ta, kad sumažėja administracinių aspektų.
20	Ofšorinės įmonės pareigūnų teisiniai išsipareigojimai tokiu atveju tampa daug mažesni. O taip
21	pat sumažėja biurų ar personalo poreikis, nes naudojami virtualūs biurai. Dar viena nauda yra
22	turto apsauga. Tokia įmonė gali būti kaip vertinga priemonė, skirta turtui ar tai intelektinei
23	nuosavybei, ar tai investicijoms į nekilnojamą turtą, laikyti.
24	T: Kokie yra ofšorinių įmonių, kaip verslo modelio, trūkumai?
25	X: Tarptautiniai bankai į ofšorines įmones žiūri nepatikimai, todėl kartais gali būti sudėtinga
26	gauti sąskaitą banke. Todėl, sakyčiau, kad tik gerą reputaciją turinčios įmonės gali būti tinkamos
27	šiuolaikinio verslo prasme. Kitas svarbus trūkumas yra tas, kad ofšorinei įmonei nėra leidžiama
28	veikti šalies, kurioje ji yra įregistruota, rinkoje, todėl tai gali būti nepalanku, kai vertiname
29	didesnes valstybes, tokias kaip Kinija ar Europos Sąjungos valstybės.
30	T: Kokių tikslų pasirinkote ofšorinę įmonę? Kokių tikslų siekiate tokia veikla?
31	X: Mūsų įmonės tikslai buvo du. Pirmasis, mažesni mokesčiai tarifai. Mokesčių mažinimas
32	arba panaikinimas, apskritai, tikriausiai, yra labai paplitusi motyvacija steigti tokio pobūdžio
33	įmones. Žinoma, planuojant tokią įmonę steigti, reikia sau atsakyti į tokius klausimus: Kokia yra
34	rezidento šalis? Ar tarp gyvenamosios šalies ir ofšorinės šalies yra pasirašytos dvigubo
35	apmokestinimo vengimo sutartys? Ar ofšorinėje jurisdikcijoje esanti šalis nėra įtraukta į
36	juoduosius sąrašus? Kaip pelnas bus išimamas iš ofšorinės įmonės? Pastarojo klausimo atveju
37	dažniausiai naudojami būdai yra atlyginimas ir dividendai, tačiau kartais naudojamos ir kitos
38	alternatyvos, tokios kaip honorarai ar pan. Antrasis tikslas yra mažesnės techninės priežiūros
39	išlaidos ir apskaitos reikalavimai. Kiekvienais vėlesniais metais išlaidos ir administracinis darbo
40	krūvis gali būti labai maži, o apskaitos ir audito standartai labai paprasti, lyginant su kitomis
41	šalimis.
42	T: Kaip ofšorinė veikla padeda sutaupyti mokesčius?
43	X: Apskritai apie pelno apmokestinimą reiktų kalbėti kaip apie išlaidas, kurias galima sumažinti.
44	Pasaulinė mokesčių rinka yra teisėta sistema, kurią galima naudoti mokesčių mažinimui.
45	Kiekviena šalis turi skirtingus politikos ir biudžeto reikalavimus, todėl kai kuriose valstybėse

46	mokesčių tarifai yra mažesni (pavyzdžiui, Kipre ar Mergelių salose). Reikia pabrėžti tai, kad
47	teisiškai sumažinti mokesčius per ofšorinę įmonę nėra tas pats, kas bandyti jų išvengti. Natūralu,
48	kad atsiranda daugiau galimybių panaudoti pinigus verslui, jei mokesčio tarifas nukrenta nuo 40
49	proc. iki 5 proc. O tai reiškia verslo augimą ateityje. Kai kuriose aukštesnėse ofšorinėse
50	jurisdikcijose reikia pateikti metines ataskaitas, kuriose yra nurodoma sandorių istorija. Tai yra
51	vykdoma tokiose vietose kaip Honkongas, Singapūras, Kipras, Gibraltaras ir pan. Kai kurių
52	ofšorinių įmonių formavimu yra siekiama sutaupyti pinigų ir apsaugoti turtą teisėtai. Todėl yra
53	būtina žinoti visas taisykles ir nuostatas, susijusias tiek su Lietuvos, tiek su ofšorinės
54	jurisdikcijos įmonėmis ir jų laikytis.
55	Koks verslo modelis siekiant taupyti mokesčius per ofšorines įmones yra tinkamiausias,
56	prekybą vykdant su ES šalimis? Ir koks verslo modelis siekiant optimizuoti mokesčius,
57	taupyti mokesčius per ofšorines įmones yra tinkamiausias, prekybą vykdant su kitomis (ne
58	ES šalimis)? Kodėl?
59	X: Paprasčiausiu atveju yra steigama tokia kaip ir pašto dėžutės įmonė, t. y. kai prekės
60	pateikiamos pagal sąskaitą faktūrą, o didžiausias pelnas atitenka būtent ofšorinei įmonei. Tai šį
61	verslo modelį galima taikyti tiek vykdant prekybą su ES šalimis, tiek ne su ES šalimis. Svarbu
62	tinkamai pasirinkti tik ofšorinės jurisdikcijos šalį.
63	Su kokia rizika susiduriate, taupydami mokesčius ofšorinių įmonių pagalba?
64	X: Tai pirmiausiai, sakyčiau, ar šalis yra stabili. Taip pat būtina, kad šalyje būtų tinkamas teisinis
65	reguliavimas, t. y. ji turi turėti gerą reputaciją.
66	T: Su kokiomis problemomis susiduriate taupant mokesčius per ofšorinę įmonę?
67	X: Problemos yra kelios. Jei modelis nėra tinkamas, tai gali atsirasti dvigubo apmokestinimo
68	problema, todėl svarbu nustatyti, ar yra pasirašytos dvišalės sutartys. Kita problema siejasi su
69	banko sąskaitų atidarymu.
70	T: Kaip Jūsų išskirtas problemas būtų galima spręsti?
71	X: Dėl dvigubo apmokestinimo, tai yra aktualu dvišalės sutartys. O banko sąskaitų atidarymui
	yra aktualus tinkamos jurisdikcijos pasirinkimas.
	T: Dėkoju.

Eksperto X3 interviu transkripcija

Data: 2018 m. gruodžio 7 d.	
Dalyviai: Tyrėjas (T), ekspertas (X)	
Eil. Nr.	Tiesioginė kalba
1	T: Sveiki, tyrimą atlieka Kauno Technologijos universiteto Ekonomikos ir verslo fakulteto absolventas Vaidotas Rimkus. Tyrimo tikslas – nustatyti mokesčių optimizavimo procesą ir galimybes tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones.
2	
3	
4	X: Klauskite.
5	T: Kokią naudą teikia ofšorinės įmonės?
6	X: Aš matau tris pagrindinius privalumus ar tai naudą. Pirmasis, mokesčių taupymas. Natūralu,
7	kad mokesčiai patys savaime nėra blogybė. Tačiau būtina suvokti ir tai, kad įmonių mokestinė
8	našta gali būti tikrai didelė. Ofšorinė įmonė padeda planuoti ir taupyti mokesčius, nes tokios
9	įmonės nemoka mokesčių arba jie yra labai maži. Antrasis, maži nustatymo ar priežiūros kaštai.
10	Tai reiškia, kad tokias įmones įsteigti yra paprasta. Trečia, mažas kapitalo poreikis. Ofšorinės
11	įmonės registracijai reikės minimalaus kapitalo, paprastai mažesnio už tą, kurio reikia
12	registruojant įmonę vietoje. Ofšorinės įmonės steigimas neturėtų būti sudėtingas ir gali suteikti
13	daug naudos asmenims ar įmonėms, dalyvaujančioms versle.
14	T: Kokie yra ofšorinių įmonių, kaip verslo modelio, trūkumai?
15	X: Pirmiausiai, labai yra svarbu nustatyti, įvertinti, išanalizuoti, kurioje šalyje steigti ofšorinę
16	įmonę. Tai yra daroma dėl verslo stabilumo. Pagrindiniai kriterijai, sakyčiau, yra politinė ir
17	ekonominė situacija bei mokestinė aplinka. Be to, dažnai kyla problemų atidarant banko
18	sąskaitas, nes ofšorinės įmonės dažnai turi prastą reputaciją.
19	T: Kokių tikslų pasirinkote ofšorinę įmonę? Kokių tikslų siekiate tokia veikla?
20	X: Tai pagrindinis tikslas tiek mūsų įmonės, tiek ir kitų įmonių atvejais yra mokesčių
21	mažinimas, jų taupymas. Kitas tikslas, sakyčiau, yra sektoriui specifiniai reikalavimai. Ką tai
22	reiškia? Skirtingose šalyse kai kurios pramonės šakose yra ir skirtingos taisyklės. Patogesnes yra
23	licencijavimo ir ataskaitų teikimo sąlygos.
24	T: Kaip ofšorinė veikla padeda sutaupyti mokesčius?
25	X: Modelių gali būti labai įvairių. Pavyzdžiui, vietoj to, kad pelnas būtų paskirstytas
26	akcininkams, įmonė gali atlikti mokėjimus už paskolas, kurie yra panaudojami įgyti daugiau
27	turto, taip išvengiant pajamų mokesčio. Kitas pavyzdys, reklamuotojas sumoka už reklamą
28	Vokietijoje, kitas reklamuotojas susimoka už reklamą Prancūzijoje, pinigai patenka į dukterinę
29	įmonę Airijoje, kuriai priklauso intelektinė nuosavybė. Airių įmonė sumoka olandų dukterinei
30	įmonei honorarą, ir gauna Airijos mokesčių atskaitymą. Olandų įmonė sumoka kitai Airijoje
31	esančiai įmonei honorarą be jokių mokesčių. Dukterinė įmonė nemoka jokių mokesčių, nes ji
32	yra kontroliuojama iš Bermudų ar kito „mokesčių rojaus“. Taigi taip pagrindinė įmonė gauna
33	pelną iš Bermudų. Tokia schema tinka įmonėms, turinčioms didelį intelektinės nuosavybės turtą,
34	nes yra lengva perleisti nuosavybės ir licencijos autorinius atlyginimus tarp susijusių bendrovių.
35	Koks verslo modelis siekiant taupyti mokesčius per ofšorines įmones yra tinkamiausias, prekybą vykdant su ES šalimis? Ir koks verslo modelis siekiant optimizuoti mokesčius, taupyti mokesčius per ofšorines įmones yra tinkamiausias, prekybą vykdant su kitomis (ne ES šalimis)? Kodėl?
36	
37	
38	
39	X: Tą modelį labiau sąlygoja produktas, fizinis produktas skirsis nuo intelektinės nuosavybės, ar
40	e. verslo produkto. Žinoma, ir prekybos partneriai bei kur vykdoma prekyba, turi įtakos verslo
41	modelio pasirinkimui. Visa tai turi būti daroma skaidriai ir legaliai.
42	Su kokia rizika susiduriate, taupydami mokesčius ofšorinių įmonių pagalba?
43	X: Pagrindinė rizika – tai teisinis nestabilumas. Žinoma, egzistuoja rizika ir dėl nepatikimų
44	partnerių ofšorinėse jurisdikcijose.
45	Su kokiomis problemomis susiduriate, taupant mokesčius per ofšorinę įmonę?

46	X: Pagrindinės problemos prekybinėje srityje yra banko sąskaitų atidarymas, dvigubas
47	apmokestinimas, pelno pervedimas iš ofšorinės įmonės į pagrindinę.
48	Kaip Jūsų išskirtas problemas būtų galima spręsti?
49	X: Tikslinga sąskaitas atsidaryti per partnerius tose šalyse, taip pat pasirinkti tinkamą šalį.
50	Dvišalės sutartys taip pat yra svarbios siekiant išvengti minėtų problemų. O pelno pervedimui iš
51	ofšorinės į pagrindinę įmonę spręsti yra būtina tinkama verslo schema.
52	T: Dėkoju.

Eksperto X4 interviu transkripcija

Data: 2018 m. gruodžio 7 d.	
Dalyviai: Tyrėjas (T), ekspertas (X)	
Eil. Nr.	Tiesioginė kalba
1	T: Sveiki, tyrimą atlieka Kauno Technologijos universiteto Ekonomikos ir verslo fakulteto absolventas Vaidotas Rimkus. Tyrimo tikslas – nustatyti mokesčių optimizavimo procesą ir galimybes tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones.
2	
3	
4	X: Klausau.
5	T: Kokią naudą teikia ofšorinės įmonės?
6	X: Na, viena iš pagrindinių naudų yra ta, kad įmonė moka daug mažiau mokesčių. Aišku tai
7	priklauso nuo pasirinktos šalies ir joje egzistuojančių įstatymų. Taip pat tokią įmonę yra
8	paprasta prižiūrėti ir palaikyti. Reikalingi tik du dalykai, atitinkantys tarptautinę teisę – turėti
9	vietinį registruotą agentą ir mokėti metinius mokesčius. Tai labai skiriasi nuo nacionalinių
10	įmonių, kurioms yra reikalingos metinės ataskaitos.
11	T: Kokie yra ofšorinių įmonių, kaip verslo modelio, trūkumai?
12	X: Na, pagrindinė priežastis, sakyčiau, yra mokesčių taupymas. Kita, mažesni ir paprastesni
13	apskaitos reikalavimai. Trečia, paprastas įmonės įsteigimas. Daugelyje jurisdikcijų įmonės turi
14	sumokėti mažą metinį licencijos mokestį, o ne registracijos mokesčius. Bendrovė neturi pateikti
15	audituotų finansinių ataskaitų ar finansinių dokumentų rinkinių reguliavimo agentūrai.
16	T: Kokių tikslu pasirinkote ofšorinę įmonę? Kokių tikslų siekiate tokia veikla?
17	X: Mokesčių taupymas, sakyčiau, buvo pagrindinis tikslas. Tai glaudžiai siejasi su mokesčių
18	planavimu ir jų efektyvumu. Dauguma jurisdikcijų, su kuriomis mes dirbame, neapmokestina
19	pelno arba įmonės uždirbtų palūkanų. Be to, bendrovė neturi pateikti audituotų finansinių
20	ataskaitų ar finansinių dokumentų rinkinių reguliavimo agentūrai. Daugelyje jurisdikcijų įmonės
21	turi sumokėti mažą metinį licencijos mokestį, o ne registracijos mokesčius.
22	T: Kaip ofšorinė veikla padeda sutaupyti mokesčius?
23	X: Tai priklauso nuo verslo įmonių struktūros. O veikimo principas gali būti labai įvairus,
24	pavyzdžiui, per honorarus ar steigiant tik fizinį adresą toje valstybėje. Gaunamos pajamos yra
25	mažai apmokestinamos arba visai neapmokestinamos ir grąžinamos trečiajai įmonei. Čia tik
26	vienas iš pavyzdžių, kaip gali veikti tokia įmonė.
27	Koks verslo modelis siekiant taupyti mokesčius per ofšorines įmones yra tinkamiausias, prekybą vykdant su ES šalimis? Ir koks verslo modelis siekiant optimizuoti mokesčius, taupyti mokesčius per ofšorines įmones yra tinkamiausias, prekybą vykdant su kitomis (ne ES šalimis)? Kodėl?
28	
29	
30	
31	X: Manau, visiškai nesiskiria, ir priklauso nuo šalies, su kuria yra prekiaujama, t. y. taip yra
32	pasirenkama jurisdikcija. Daug paprasčiau prekiauti kur nors Kinijoje, jei dukterinė įmonė yra
33	Honkonge, o ne Liuksemburge. Čia yra daug kintamųjų. Jei pinigus planuojama gauti per
34	pavedimus, geriausia rinktis salų jurisdikcijas, nes dažniausiai ten yra gerai išvystytos bankinės
35	infrastruktūros. Daugiau problemų kyla, jei paskyra yra prekybinė, priimanti kreditines korteles,
36	PayPal ar panašiai. Dauguma ofšorinių įmonių nukreipiamos pas didelės rizikos prekybinius
37	paslaugų teikėjus. Tradicinės ofšorinės įmonės tokiose vietose kaip Mauricijus ar Nevis turi
38	žemą prekybinių sąskaitų infrastruktūrą, o PayPal sąskaitos taip pat turi daug apribojimų,
39	susijusių su grynųjų pinigų išėmimu. Dėl to galima apsvarstyti paprastą dviejų dalių mišraus tipo
40	įmonę, kad būtų galima priimti kreditines korteles.
41	Su kokia rizika susiduriate, taupydami mokesčius ofšorinių įmonių pagalba?
42	X: Politinis neapibrėžtumas, ypatingai dabartiniu metu. Taip pat prie rizikos priskirčiau ir
43	apgaulę, kuri gali atsirasti jei tinkamai nepasirenkami partneriai.
44	T: Su kokiomis problemomis susiduriate, taupant mokesčius per ofšorinę įmonę?
45	X: Problemos yra kelios – dvigubas apmokestinimas, sudėtinga pervesti pinigus atgal į

46	pagrindinę įmonę. Prekybinei veiklai sudėtinga atidaryti prekybines sąskaitas.
47	T: Kaip Jūsų išskirtas problemas būtų galima spręsti?
48	X: Tai prieš renkantis šalį, kur atidaryti ofšorinę įmonę, būtina patikrinti, ar su ta šalimi yra
49	sudaryta dvišalė sutartis. Dėl pinigų pervedimo ir sąskaitų atidarymo, tai sakyčiau, svarbu geri
50	konsultantai-partneriai toje šalyje.
51	T: Dėkoju.

Eksperto X5 interviu transkripcija

Data: 2018 m. gruodžio 7 d.	
Dalyviai: Tyrėjas (T), ekspertas (X)	
Eil. Nr.	Tiesioginė kalba
1	T: Sveiki, tyrimą atlieka Kauno Technologijos universiteto Ekonomikos ir verslo fakulteto absolventas Vaidotas Rimkus. Tyrimo tikslas – nustatyti mokesčių optimizavimo procesą ir galimybes tarptautiniame versle, panaudojant ofšorines įmones.
2	
3	
4	X: Taip, klausau.
5	T: Kokią naudą teikia ofšorinės įmonės?
6	X: Galimybė sutaupyti mokesčių yra viena iš pagrindinių priežasčių steigti ofšorinę įmonę.
7	Mokesčių rojai verslo įmonėms taiko mažesnius pajamų arba kapitalo prieauglio mokesčius.
8	Aišku, jei iš viso tokius taiko. Tai yra labai naudinga strategiškai planuojant mokesčius. Tai taip pat priklauso nuo rezidento gyvenamosios vietos, mokesčių įstatymų ir pasirinktos jurisdikcijos.
9	
10	T: Kokie yra ofšorinių įmonių, kaip verslo modelio, trūkumai?
11	X: Dažnai į ofšorines įmones yra žiūrima labai neigiamai, ypatingai todėl, kad kuriant tokias įmones, dažniausiai nelegaliai yra siekiama išvengti mokesčių. Be to, dažnai ofšorines įmones reikalauja, kad būtų nusamdytas koks nors vietinis atstovas ar auditorius. O tai gali kelti nepatogumą. Taip pat yra būtina įvertinti ofšorinės jurisdikcijos ilgalaikį stabilumą.
12	
13	
14	
15	T: Kokiu tikslu pasirinkote ofšorinę įmonę? Kokių tikslų siekiate tokia veikla?
16	X: Tinkamai valdoma ofšorinė įmonė mums padėjo sumažinti įmonės mokesčių našą.
17	T: Kaip ofšorinė veikla padeda sutaupyti mokesčius?
18	X: Pagrindinis bruožas yra tas, kad įstatymai ir kitos priemonės yra naudojamos sumažinti mokesčius. Iš esmės principas yra gana paprastas – pelnas, dividendai ar kitos pajamos yra neapmokestinamos, tačiau verslo struktūros gali būti labai sudėtingos.
19	
20	
21	T: Koks verslo modelis siekiant taupyti mokesčius per ofšorines įmones yra tinkamiausias, prekybą vykdant su ES šalimis? Ir koks verslo modelis siekiant optimizuoti mokesčius, taupyti mokesčius per ofšorines įmones yra tinkamiausias, prekybą vykdant su kitomis (ne ES šalimis)? Kodėl?
22	
23	
24	
25	X: Pats modelis nesiskiria, skiriasi tik jurisdikcijos šalies pasirinkimas. O tą pasirinkimą lemia prekybos partneriai, jurisdikcijos stabilumas ir daugelis kitų veiksnių,
26	
27	T: Su kokia rizika susiduriate, taupydami mokesčius ofšorinių įmonių pagalba?
28	X: Rizikų egzistuoja įvairių: tai ir politinis bei mokestinis nestabilumas, ir prasta teisinė sistema, ir netinkami partneriai.
29	
30	T: Su kokiomis problemomis susiduriate, taupant mokesčius per ofšorinę įmonę?
31	X: Pirmiausiai, tai svarbu tinkama jurisdikcija – ji turi turėti gerą reputaciją. Jei ši reputacija neegzistuoja, tampa sudėtinga vykdyti veiklą ofšorinėse jurisdikcijose. Prie problemų priskirčiau ir skaidrumo stoką bei dvigubą apmokestinimą.
32	
33	
34	T: Kaip Jūsų išskirtas problemas būtų galima spręsti?
35	X: Skaidrumo stoka sprendžiama reputacijos generavimu, užtikrinimu ir plėtojimu. Bet tai atlieka jurisdikcijos šalis. O dvigubą apmokestinimą sprendžia dvišalės sutartys.
36	
37	T: Dėkoju.